

west·vlaanderen werkt

Werkgelegenheid in de toeristische sector in
West-Vlaanderen

Het innovatiedecreet van de Vlaamse regering

De millenniumbom: betaalt u de schade ?

E-port: nieuw communicatiecenter in Oostende

De houtverwerkende industrie

WES

3. 1999

41ste jaargang
tweemaandelijks uitgave
verschijnt niet in
juli en augustus

LANO

CARPETS

13 →

14 →

← 17

← 18

← 19

CHATEAU DU CINEMA

LOMME •

LANO SOLARE 10.000M2

LANO BURO+DESIGN 18.000M2

94

Redactioneel

GOM - West-Vlaanderen speelt in op het innovatiedecreet van de Vlaamse regering

116

Tabel:

Niet-werkende werkzoekenden inclusief ouderen naar geslacht, 1990-1994-1998

134

Technologietransfer

**Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw**
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
050/36 71 36
fax 050/36 31 86
Postrekening
000-0125243-16
BTW
408 382 668
e-mail info@wes.be

98

Werkgelegenheid in de toeristische sector in West-Vlaanderen

Iris Samuelov

118

Het verloop van de sociaal-economische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen

137

**Fiscale Focus:
Verzet tegen een belastingaanslag**

Abonnement 1999
650 BEF (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening
000-0125243-16
WES
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek

106

**De millenniumbom:
betaalt u de schade ?**

Pascal Walrave

121

Kort genoteerd

140

**Publicaties
Wes/Gom - West-Vlaanderen**

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Goekint Graphics,
Oostende
Foto kft
Jean Godecharle,
Brugge

ISSN=1374-6235

111

E-port: nieuw communicatiecenter in Oostende

Jan Allaert

123

Spectrum

Ruimte om te ondernemen
CD-ROM 'Bedrijvengids Vlaanderen' beschikbaar
Bedrijfsfonds West 2000 operationeel
West-Vlaams Milieucharter
Bedrijvenloket GOM - West-Vlaanderen
Bekaert in 1998
Midest 99
Energiedemonstratieproject
Nieuw logistiek centrum voor
Daikin Europe
Mestverwerking
West-Vlaamse intercommunes in 1998
Hernieuwbare energie bij de WVEM
Stookolieopslag
GOM prospecteert in Taiwan
Drie nieuwe Vlaamse natuurreservaten

*Bij naamvermelding verschijnt de
bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur*

Beschermcomité

P. Breyne
gouverneur,
voorzitter algemene vergadering WES
prof. em. dr. O. Vanneste,
eregouverneur,
voorzitter raad van beheer WES
De heren G. Defreyne, J. Durnez,
G. Naeyaert, F. Peuteman,
mevrouw M.C. Van der Stichele-De Jaegere
de heer W. Vens
leden van de bestendige deputatie

Redactiecomité

A. Calus, G. Declercq, P. Delafontaine, F. Hoorelbeke,
P. Kerckaert, P. Meurrens, J. Pattyn, G. Sanders,
J. Theys, P. Van den Avenne, N. Vanhove

Redactiesecretaris

B. De Proost

**Redactiesecretariaat en
publiciteitsvoorwaarden**

WES, Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek

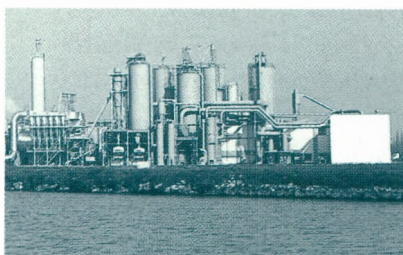
Verantwoordelijke uitgever

N. Vanhove
Krakkestraat 3, 8200 St.-Andries (Brugge)

113

De houtverwerkende industrie op de drempel van het nieuwe millennium

Chris De Roock

**Nieuwsbrief
GOM - West-Vlaanderen**
(zie middenkatern)

GOM - West-Vlaanderen speelt in op het innovatie- decreet van de Vlaamse regering

De Vlaamse regering is enkele jaren geleden gestart met een budgettaire inhaalbeweging op het vlak van onderzoek en ontwikkeling in Vlaanderen. De Vlaamse regering stelt Wetenschap en Technologie als een topprioriteit ter versteviging van de groeikracht van de economie, werkgelegenheid en de welvaart. Op vier jaar tijd is het budget inzake de overheidsinspanningen voor onderzoek en ontwikkeling met 14 miljard fr. gestegen.

Reeds op FTI Technoland van 1996 lanceerde minister-president Luc Van den Brande het idee van een Innovatiedecreet. Het concept was een algemene decretale basis te vormen om toekomstige initiatieven op het vlak van innovatie van de Vlaamse Overheid door een kader te ondervangen.

Op 6 mei 1999 heeft het Vlaams Parlement het innovatiedecreet goedgekeurd. Het beperkt zich tot het luik technologische innovatie. Innovatie in zijn geheel omvat echter drie deelaspecten.

Ten eerste is er de *technologische innovatie*; deze is onder te verdelen in product- en procesinnovatie. Ten tweede is er de *marktinnovatie* die inhoudt dat nieuwe markten worden aangeboord. Dit kan zowel een land, een streek of een andere doelgroep zijn. Ten derde is er de *organisatorische innovatie*. Dit houdt in dat op het niveau van het bedrijf wordt geïnnoveerd. Voorbeelden hiervan zijn bedrijfsstructuur, logistieke keten van het bedrijf, administratieve afhandeling en dergelijke.

Uitvoeringsbesluiten moeten de juiste draagkracht van het decreet op tal van domeinen bepalen.

Het decreet bepaalt dat de Vlaamse regering om de vier jaar bij het Vlaams Parlement een beleidsplan voor de aanmoediging van de technologische innovatie indient. De Vlaamse regering krijgt de opdracht de voorwaarden van financiële steun, in het bijzonder de criteria en de procedure voor de beoordeling van steunaanvragen te bepalen.

Door het nieuwe decreet wordt het Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk-Technologisch Onderzoek in de Industrie omgevormd tot het Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen (IWT-Vlaanderen). Het IWT-Vlaanderen heeft tot doel de technologische innovatie in het Vlaamse Gewest aan te moedigen via financiële steun aan technologische innovatie op basis van

reglementaire besluiten of beslissingen van de Vlaamse regering. De Vlaamse regering sluit met het IWT-Vlaanderen een beheersovereenkomst af voor een periode van vier jaar.

Voor de toepassing van dit decreet worden vier specifieke types van activiteiten onderscheiden :

- **Ontwikkeling van wetenschappelijk-technologische kennis**
Dit betreft onderzoek en ontwikkeling van kenniscreatie met mogelijke oplossingen die een wetenschappelijk-technologisch risico dragen.
- **Verspreiding van wetenschappelijk-technologische kennis**
Het betreft hier de verspreiding van wetenschappelijk-technologische kennis waarbij de aanbieders zelf de aangeboden kennis beheersen of de noden van de KMO-bedrijven kennen.
- **Aanwending van wetenschappelijk-technologische kennis**
Concreet betekent dit de overdracht en de implementatie inzake wetenschappelijk-technologische kennis. De onderzoeksresultaten moeten aan de potentieel geïnteresseerde bedrijven worden overgemaakt en vertaald worden naar hun specifieke situatie.
- **Ondersteuning van wetenschappelijk-technologische kennis**
Dit betreft het domein waar alle acties ter stimulering en begeleiding van technologische innovatie behoren zoals sensibilisatie, conceptie en begeleiding van aanvraagdossiers bij de overheid.

De GOM - West-Vlaanderen anticipeert reeds sinds meerdere jaren op het nu goedgekeurde innovatiedecreet. Binnen haar hoofdtaak van streekontwikkeling neemt de endogene ontwikkeling een belangrijke plaats. Endogene streekontwikkeling houdt in dat gebruik wordt gemaakt van de kracht van de eigen ondernemingen en het arbeidspotentieel.

Innovatie is één van de pijlers om een bedrijf dynamisch en competitief te houden. De GOM - West-Vlaanderen wenst dan ook prioritair op het terrein van innovatiebegeleiding haar dienstverlening uit te bouwen.

Reeds verschillende jaren ontplooit de GOM - West-Vlaanderen, met beperkte middelen, een begeleidingsactie voor het bedrijfsleven op het gebied van innovatie. De oprichting van de Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen (TIV) door de GOM's had tot doel de begeleiding op het gebied te intensifiëren.

De technologieafdeling van de GOM - West-Vlaanderen zorgt daarnaast voor :

- *begeleiding bij het opmaken van innovatiedossiers;*
- *begeleiding bij het helpen zoeken naar technologische oplossingen via het IWT-KMO-netwerk;*
- *technologieoverdracht (T-fiches van de TIV);*
- *algemene en specifieke informatiesessies rond technologie en financieringsinstrumenten;*
- *Link-programma.*

De GOM - West-Vlaanderen is actief in drie van de vier voormelde type activiteiten voorzien in het decreet.

Verspreiding van wetenschappelijke technologische kennis

Bij de uitwerking van het clusterbeleid nam de GOM - West-Vlaanderen de stuwende rol op zich bij de conceptie en begeleiding van de volgende samenwerkingsverbanden:

- het Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking (VKC);*
- het Aluminiumcenter Vlaanderen (ALU.C.VL.);*
- het Centrum voor Productontwikkeling (CEPRO).*

De GOM - West-Vlaanderen was de initiatiefnemer van het Innovatie- en Incubatiecentrum Kortrijk (IICK). Samen met de partners ASLK, Barco, Bekaert, Electrabel, Koramic en Vandemoortele werd een kapitaal van 60 miljoen fr. bijeengebracht. Dit project steunt op een intense samenwerking tussen de privé-nijverheid en de overheid en heeft als doel aan hoogtechnologische projecten de faciliteiten van een bedrijvencentrum aan te bieden. Het leunt verder aan bij de KULAK en wordt gesteund door de KUL (Katholieke Universiteit Leuven).

Aanwenden van wetenschappelijk-technologische kennis

De GOM - West-Vlaanderen is, langs de Technologische Innovatiecel van Vlaanderen (TIV), Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's, actief op het vlak van technologie-overdracht en implementatie in de bedrijven. De technologie wordt zowel in binnen- als buitenland opgespoord. De activiteiten zijn specifiek op maat van de individuele bedrijven gemaakt. In functie van hun probleemstelling wordt de ontbrekende kennis of technologie via patent search of internationale vakliteratuur opgezocht en vertaald naar het bedrijf. Deze activiteiten gebeuren nogal dikwijls bij KMO-haalbaarheidsstudies of KMO-innovatieprojecten.

Ondersteuning van wetenschappelijk-technologische kennis

De GOM - West-Vlaanderen is reeds jaren actief op het vlak van eerstelijnszorg inzake bedrijfsvoering, export, risicokapitaal en technologie. Daarnaast wordt er op regelmatige tijdstippen infosessies georganiseerd en worden bedrijven begeleid bij de dossiersamenstelling voor IWT-steun.

De GOM - West-Vlaanderen is het bindteken tussen de KMO-bedrijven en het IWT-Vlaanderen en de andere technologie-instellingen. Door de betrokkenheid van de GOM - West-Vlaanderen als begeleider bij de bedrijfsproblematiek van vestiging en uitbreiding (ruimtelijke ordening, milieu, vergunningen, werkgelegenheid) is met een groot aantal bedrij-

ven een vertrouwensrelatie gegroeid die toelaat gemakkelijker de innovatieproblemen van een bedrijf te bespreken. Innovatie raakt de kern van de bedrijfsvoering, houdt direct verband met de bedrijfsstrategie en het zich positioneren ten opzichte van de concurrentie. Het vertrouwen tussen bedrijf en organisatie is een essentiële voorwaarde om degelijk begeleidingswerk te kunnen realiseren.

Voor het maximaliseren van het resultaat dat het decreet nastreeft is een decentrale aanpak langs de GOM's uiterst wenselijk.

De noden bij de KMO-bedrijven zijn zo groot dat de GOM - West-Vlaanderen op een zeer efficiënte manier bijkomende krachten kan inzetten om het innovatiedecreet bij de KMO's in West-Vlaanderen gestalte te geven. Dit behelst meer middelen voor innovatiebegeleiding. Hierdoor ontstaat er ook een gewenste synergie met andere aspecten van streekontwikkeling.

Werkgelegenheid in de toeristische sector in West-Vlaanderen

Iris Samuelov
stafmedewerker WES

De toeristische sector is van zeer groot belang voor de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen in het algemeen en voor de Kust in het bijzonder. Bovendien is dit nog steeds een groeisector. De Westhoek behoort tot de sterkst groeiende toeristische regio's in het Vlaamse Gewest.

Inleiding

In dit artikel proberen wij de tewerkstelling die door het toerisme wordt gecreëerd, kwantitatief naar waarde te schatten. De centrale vraag is : hoe evolueert de bezoldigde werkgelegenheid in het toerisme en welk belang heeft zij ten overstaan van de totale bezoldigde werkgelegenheid?

We zijn in de eerste plaats geïnteresseerd in onze eigen provincie en meer in het bijzonder in de tewerkstellingssituatie in drie specifieke toeristische trekpleisters binnen

West-Vlaanderen : de Kust, Brugge en de Westhoek. We vergelijken deze met de toestand in de overige Vlaamse provincies en de daarin te onderscheiden toeristische regio's.

We maken gebruik van de tewerkstellingscijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). Dit heeft als gevolg dat enkel de bezoldigde arbeiders en bedienden zijn opgenomen in deze analyse en dat wij de zelfstandigen noodgedwongen buiten beschouwing laten.

De sector toerisme is als dusdanig niet direct in de NACE-BEL activiteitscodes terug te vinden.

Jean Godecharle, Brugge

Tabel 1
Bezoldigde tewerkstelling in het toerisme in West-Vlaanderen (1992 en 1997)

	30 juni 1992					30 juni 1997				
	Logies	Reca	Immo- biliën	Recrea- tie	Totaal	Logies	Reca	Immo- biliën	Recrea- tie	Totaal
Knokke-Heist	396	702	301	188	1.587	342	867	314	176	1.699
Blankenberge	251	339	42	161	793	371	406	47	204	1.028
De Haan	433	167	57	1	658	351	209	62	1	623
Bredene	38	40	4	5	87	33	45	9	6	93
Oostende	604	913	278	246	2.041	604	917	300	251	2.072
Middelkerke	172	213	149	170	704	150	277	130	132	689
Nieuwpoort	223	126	68	6	423	303	150	62	5	520
Koksijde	396	331	126	17	870	340	384	122	22	868
De Panne	211	289	60	161	721	195	276	53	153	677
Totaal Kust	2.724	3.120	1.085	955	7.884	2.689	3.531	1.099	950	8.269
Brugge	740	1.236		77	2.053	845	1.515		134	2.494
Ieper	73	235		269	577	41	353		207	601
Heuvelland	60	198		0	258	72	313		4	389
Poperinge	13	117		1	131	16	220		2	238
Overig Westhoek	51	266		12	329	85	429		9	523
Totaal Westhoek	197	816		282	1.295	214	1.315		222	1.751
Overig West-Vlaanderen	290	3.266		242	3.798	399	4.116		90	4.605
Totaal West-Vlaanderen	3.951	8.438	1.085	1556	15.030	4.147	10.477	1.099	1396	17.119

De werkgelegenheid in de toeristische sector is immers over een zeer groot aantal takken gespreid. Hotels, restaurants, tearooms, kapsalons, kranten- en souvenir-winkeltjes, immobiliënkantoren, toeristische informatiediensten, musea, dierenparken, pretparken, casino's ... en noem maar op. Heel wat branches van het economisch leven hebben rechtstreeks of onrechtstreeks met toerisme te maken. Het is bijgevolg statistisch moeilijk om de tewerkstelling die wordt gecreëerd door de toeristische activiteit binnen een regio te isoleren van de overige economische activiteiten. Om deze reden richten wij ons in dit artikel op de subsectoren die een min of meer rechtstreekse band met de toeristische sector hebben.

Belangrijk is ook te vermelden dat wij enkel werken vanuit het standpunt van het receptief toerisme. Dit betekent dat bijvoorbeeld touroperators, reisbureaus en transportondernemingen niet in de analyse worden opgenomen. Onder de subsectoren die wel in beschouwing worden genomen, bevindt zich in de eerste plaats de horecasector. We maken daarbij

een onderscheid tussen de logies-sector (hotels en andere verblijfsaccommodatie) en de recasector met daarin restaurants en allerlei eet- en drankgelegenheden. Alhoewel deze laatste subsector niet altijd volledig aan het toerisme is gerelateerd, beslist wij deze toch op te nemen. Voor immobiliënkantoren geldt dat zij enkel voor de Kust bij de toeristische sector worden gerekend. Tenslotte geven ook de tewerkstellingscijfers binnen de recreatiesector (musea, dierentuinen en andere recreatieparken en -faciliteiten) een goed beeld van de evoluties in het toerisme. Onder deze rubriek brengen wij eveneens de bezoldigde werkgelegenheid bij de diensten voor toerisme onder.

Wanneer de bovenvermelde subsectoren worden samengevoegd, krijgen we reeds een belangrijke indicatie van de bezoldigde werkgelegenheid die door het toerisme wordt gecreëerd. Natuurlijk is deze berekening niet volledig. De kleine groothandel en nog vele andere branches die een positieve invloed vanuit het toerisme ondervinden, zijn niet in deze analyse opgenomen. Als algemene vuistregel om de globale werkgelegenheid ten gevolge

van de toeristische activiteit te ramen, gaan wij ervan uit dat wij de verkregen cijfers mogen verdubbelen.

Enkele bijkomende kanttekeningen zijn eveneens belangrijk bij de interpretatie van de cijfers. Het aantal tewerkgestelden omvat naast de voltijdse banen eveneens het aantal halftijdse en tijdelijke werkrachten dat op het tijdstip van registratie was ingeschreven. De registratie gebeurde op 30 juni van het jaar waarop de cijfers betrekking hebben. Binnen de toeristische sector valt deze datum nagenoeg samen met het begin van het toeristische seizoen. Toch dienen we rekening te houden met het feit dat jobstudenten en tijdelijke werknemers voor de maanden juli en augustus niet in deze cijfers voorkomen.

Deze analyse heeft betrekking op de periode 1992-1997 vermits de cijfers voor 1997 voor het ogenblik de meest recente zijn.

In een eerste paragraaf schetsen wij de huidige situatie in West-Vlaanderen.

In een tweede paragraaf gaan wij dieper in op de verschuivingen die zich sinds 1992 binnen West-Vlaanderen hebben voorgedaan.

Vervolgens bekijken wij de Kust en de Westhoek in detail. Tot slot geven wij de evolutie in het toerisme in de andere Vlaamse provincies en de daarin te onderscheiden subregio's weer. Ook wordt het aandeel van de toeristische werkgelegenheid in de totale werkgelegenheid geanalyseerd voor heel het Vlaamse Gewest.

■ Toerisme in West-Vlaanderen: een situatieschets

Op 30 juni 1997 zijn in totaal 17.119 personen tewerkgesteld in de toeristische sector in West-Vlaanderen (zie tabel 1). Meer dan drie vijfden van deze jobs (10.477) situeren zich in de recasector. Op de tweede plaats genereert ook de logiessector een belangrijk deel van de tewerkstelling inzake het toerisme, namelijk 4.147 banen (of bijna 25 %). De recreatiesector en de immobieliënsector zijn goed voor respectievelijk 1.396 (8,2 %) en 1.099 jobs (6,4 %).

Binnen de provincie West-Vlaanderen is het interessant om een aantal regio's van naderbij te bekijken. We onderscheiden de Kust, Brugge en de Westhoek (bestaande uit de arrondissementen Ieper, Diksmuide en Veurne, exclusief de kustgemeenten). Bijna de helft van de bezoldigde arbeidsplaatsen in het toerisme in West-Vlaanderen situeert zich aan de Kust (8.269). Zoals wij in de inleiding reeds aanhaalden, hebben wij een sterk vermoeden dat de reële tewerkstelling een stuk hoger ligt vermits een aantal belangrijke sectoren voor de Kust (bijvoorbeeld detailhandel waaronder de voedingssector) buiten beschouwing worden gelaten. Nochtans vormen de voedingswinkels een belangrijk onderdeel van de toeristische activiteit aan de Kust vermits veel toeristen daar aan 'self-catering' doen. Ongeveer 2.500 banen of bijna 15 % van de toeristische tewerkstelling wordt gecreëerd in de stad Brugge. Ook hier wensen wij direct een kanttekening te maken. Een aantal jobs in de recasector in Brugge (bijvoorbeeld in de randgemeenten) zijn weinig of niet aan het toerisme gerelateerd. Daardoor kunnen de geboden cijfers voor Brugge een overschatting inhouden. Anderzijds komen souvenir- en kantwinkels niet voor in de beschouwde subsectoren.

Tabel 2

Evolutie in de bezoldigde tewerkstelling in het toerisme in West-Vlaanderen (1992-1997)

	Logies	Reca	Immo- biliën	Recrea- tie	Totaal	In %
Knokke-Heist	-54	165	13	-12	112	7,1
Blankenberge	120	67	5	43	235	29,6
De Haan	-82	42	5	0	-35	-5,3
Bredene	-5	5	5	1	6	6,9
Oostende	0	4	22	5	31	1,5
Middelkerke	-22	64	-19	-38	-15	-2,1
Nieuwpoort	80	24	-6	-1	97	22,9
Koksijde	-56	53	-4	5	-2	-0,2
De Panne	-16	-13	-7	-8	-44	-6,1
Totaal Kust	-35	411	14	-5	385	4,9
Brugge	105	279	-	57	441	21,5
Ieper	-32	118	-	-62	24	4,2
Heuvelland	12	115	-	4	131	50,8
Poperinge	3	103	-	1	107	81,7
Overig Westhoek	34	163	-	-3	194	59,0
Totaal Westhoek	17	499	-	-60	456	35,2
Overig Westhoek	109	850	-	-152	807	21,2
Totaal West-Vlaanderen	196	2.039	14	-160	2.089	13,9

Binnen de Westhoek zijn 1.751 banen of circa 10 % van de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen gerelateerd aan het toerisme. Hier geldt dezelfde bemerking als voor de recasector in Brugge.

■ Evolutie 1992-1997 in West-Vlaanderen

Uit tabel 1 leiden we verder af dat de toeristische sector in West-Vlaanderen 15.030 personen tewerkstelde in 1992. Vermits dit aantal op 30 juni 1997 vermeerderde tot 17.119, spreken we van een toename van 2.089 banen of een groei van 13,9 % (zie tabel 2). Deze positieve evolutie is voornamelijk te danken aan de bijkomende plaatsen die werden gecreëerd in restaurants en drankgelegenheden (+2.039 of een groei van 24,2 %). In tweede instantie werden in de logiessector 196 extra personen tewerkgesteld (+5,0 %).

De bezoldigde werkgelegenheid in de immobieliënkantoren groeide met 14 eenheden (+1,3 %). De recreatiesector verloor 160 jobs (-10,3 %).

In de Westhoek vonden tijdens de beschouwde periode 456 personen extra werk (+35,2 %). De grootste positieve invloed komt vanuit de recasector met een groei van 499 jobs. Het logiesaanbod zorgt eveneens voor een grotere werkgelegenheid, zij het in mindere mate (+17 personen). De recreatiebranche kende een verlies van 60 jobs.

In Brugge werden 441 bezoldigden extra ingeschakeld tijdens de periode 1992-1997. Dit betekent een vooruitgang van 21,5 %. Het grootste deel van deze nieuwe banen is terug te vinden in de recasector (+279 banen). Opnieuw willen we wijzen op het feit dat deze evolutie betrekking heeft op de ganse fusiegemeente en dat bijgevolg een gedeelte van de tewerkgestelden in de recasector geen verband houdt met het toerisme. Daarnaast werden ook in het logiesaanbod (+105) en in de recreatiebranche (+57) samen ongeveer 160 bijkomende banen gecreëerd.

De werkgelegenheid aan de Kust stijgt met 385 banen. Dit betekent een groei van 4,9 % in de toeristische werkgelegenheid bij de kustgemeenten. Een analyse van de verschillende branches binnen

het toerisme maakt duidelijk dat vooral de werkgelegenheid in restaurants en drankgelegenheden in absolute termen sterk vooruit gaat (+411 jobs). Ook de immobiënssector trok 14 extra krachten aan. Een verlies van 35 banen doet zich echter voor in de logiessector. Tenslotte gingen in de recreatiebranche een vijftal banen verloren tijdens de beschouwde periode.

Op het niveau van West-Vlaanderen kunnen we besluiten dat voornamelijk de recasector voor bijkomende werkgelegenheid zorgt. Gezien de recasector niet altijd overwegend op het toerisme is gericht, moeten we de evolutie in deze subsector enigszins relativeren. De logiessector, die wel altijd rechtstreeks verband houdt met het toerisme, is eveneens gegroeid, maar in veel mindere mate. Bovendien zorgt deze sector aan de Kust voor een zekere achteruitgang in het aantal bezoldigde tewerkgestelden. Het is tenslotte vooral de recreatiesector die aan belang inboet. Enkel in Brugge worden in deze sector nog arbeidsplaatsen bijgecreëerd.

De Kust in detail

In de vorige paragraaf stelden we dat de Kust, in termen van bezoldigde werkgelegenheid in de beschouwde subsectoren en abstractie makende van de zelfstandige ondernemers die in deze sector actief zijn, globaal gezien een lichte vooruitgang van 4,9 % boekte in de periode 1992-1997. Voornamelijk Blankenberge (+29,6 %) en Nieuwpoort (+22,9 %) tekenen belangrijke stijgingen op in de bezoldigde werkgelegenheid binnen de toeristische sector.

Iets minder sterk, maar eveneens groeigemeenten zijn Knokke-Heist (+7,1 %), Bredene (+6,9 %) en Oostende (+1,5 %). Daartegenover staan dalingen in de toeristische tewerkstelling binnen de kustgemeenten De Panne (-6,1 %), De Haan (-5,3 %), Middelkerke (-2,1 %) en Koksijde (-0,2 %).

De sterke groei voor Blankenberge heeft in de eerste plaats te maken met een belangrijke stijging van het aantal bezoldigden in de logiessector (+120). Ook Nieuwpoort gaat vooruit met 80 bijkomende arbeidsplaatsen in het logies. In Oostende blijft de werkgelegenheid in de logiessector gelijk aan het niveau van 1992.

Voor de overige kustgemeenten wordt een verlies vastgesteld: De Haan (-82), Koksijde (-56), Knokke-Heist (-54), Middelkerke (-22), De Panne (-16) en Bredene (-5).

Voor in Knokke-Heist is de creatie van extra jobs in de recasector opvallend (+165). In Blankenberge (+67), Middelkerke (+64), Koksijde (+53) en De Haan (+42) kan de recasector eveneens een belangrijk aantal extra krachten aantrekken. Minder sterke stijgingen worden genoteerd in Nieuwpoort (+24), Bredene (+5) en Oostende (+4). Waar de meeste kustgemeenten een winst boeken, gaat de recasector in De Panne licht achteruit (-13).

De derde branche binnen het toerisme aan de Kust waar zich een aantal verschuivingen voordoen, is de recreatie. Direct in het oog springend is de stijging met 43 personen in Blankenberge tijdens de beschouwde periode. Andere badplaatsen waar de recreatiesector vooruitgaat, zijn Oostende (+5), Koksijde (+5) en Bredene (+1). De tewerkstelling binnen de recreatie in De Haan blijft status quo. Verder gaat in Middelkerke een relatief belangrijk aantal arbeidsplaatsen in de recreatiebranche verloren (-38). Tenslotte zijn kleinere verliezen waar te nemen in Knokke-Heist (-12), De Panne (-8) en Nieuwpoort (-1).

De verschuivingen in de immobiënssector zijn relatief klein te noemen.

Als besluit kunnen wij stellen dat ondanks het feit dat de bezoldigde tewerkstelling in de toeristische sector aan de Kust in zijn totaliteit is gestegen, er belangrijke verschillen optreden tussen de kustgemeenten onderling. Het valt verder op dat er parallellen te vinden zijn in de algemene vooruitgang van de bezoldigde werkgelegenheid en de stijging in de logiessector. Enkel Knokke-Heist vormt een uitzondering op deze stelling.

De Westhoek in detail

Voor de Westhoek worden in de tabellen 1 en 2 enkel detailgegevens aangereikt voor de grotere gemeenten met minstens 100 bezoldigden in de toeristische sector in 1997. Dit zijn Ieper, Heuvelland en Poperinge. De overige gemeenten worden samengenomen in de rubriek 'Overig Westhoek'.

In Poperinge en Heuvelland stellen wij een belangrijke groei van het aantal bezoldigden in de toeristische sector van respectievelijk 81,7 % en 50,8 % vast. In deze gemeenten is de groei hoofdzakelijk te situeren in de restaurants en drankgelegenheden. In Poperinge gaat het om extra 103 banen en in Heuvelland zien wij 115 bijkomende banen in de recasector. Zoals voor Brugge mogen we niet direct besluiten dat alle bijkomende arbeidsplaatsen in de recasector direct aan het toerisme zijn gerelateerd.

De bezoldigde werkgelegenheid in het toerisme in Ieper groeit slechts met 4,2 %. Binnen de subsectoren die met toerisme en recreatie te maken hebben, doen zich evenwel enkele belangrijke verschuivingen voor. De achteruitgang in de recreatiesector (-62 arbeidsplaatsen) en de logiessector (-32 arbeidsplaatsen) wordt ruim gecompenseerd door de stijging van de bezoldigde arbeidsplaatsen in de recasector (+118 banen).

We kunnen dus concluderen dat de belangrijkste groeibewegingen in de toeristische tewerkstelling binnen de Westhoek zich voordoen in Poperinge en in Heuvelland. De rest van de groei in het aantal bezoldigden in het toerisme is gespreid over de overige gemeenten in de Westhoek (+194 arbeidsplaatsen of +59 %). Meer detail vindt u als bijlage, waar een lijst wordt opgenomen van alle gemeenten in West-Vlaanderen.

Het WES biedt een brede waaier van begeleiding aan op volgende terreinen:

1. Bedrijfsinterne milieuzorg:

- ➔ Bedrijfsmilieu-analyse op maat van uw bedrijf:
 - ☞ Milieu-impact;
 - ☞ Milieukosten;
 - ☞ Milieu-administratie;
 - ☞ Milieubeleid;
- ➔ Milieuzorgsysteem: ISO 14001, EMAS-registratie en BS 7750;
- ➔ Emissiepreventie (procesgeïntegreerde saneringsstudie);
- ➔ Opsporen en evalueren van milieuvriendelijke produktietechnieken (BATNEEC);
- ➔ Controle produktverliezen via emissies (vast afval en afvalwater);
- ➔ Opleidingsprogramma's intern en extern.

2. Dekreet bedrijfsinterne milieuzorg:

- ➔ Uitvoeren van milieu-audit;
- ➔ Opstellen van een milieujaarverslag.

3. Vergunningen:

- ➔ Milieuvergunning;
- ➔ Vergunning voor winning van grondwater;
- ➔ Vergunning voor kaptatie van oppervlaktewater.

4. Relevante milieuwetgeving:

- ➔ Meldingsplicht afvalstoffen en emissiejaarverslag;
- ➔ Briefing naar aangesloten bedrijven op kontraktuele basis.

5. Afvalwaterbehandeling:

- ➔ Dimensionering afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Optimalisatie en rendementsbepaling afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Kosten/baten-analyse van het afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Evaluatie offertes afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Financiële impact milieuheffing;
- ➔ Slib als additionele bemester in de landbouw;
- ➔ Begeleiding klaarmeester (bedrijfsgericht).

6. Milieu-effektenrapportering (MER):

- ➔ Erkende MER-deskundigen in alle disciplines vereist volgens het MER-Besluit.
-

Voor meer informatie kunt U zich richten tot:

WES Milieuonderzoek en -Advies,
Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge

050/36 71 36

050/36 31 86

vragen naar ir. Johan Lammerant of ir. Frank Lagaisse

Evoluties in de andere Vlaamse provincies en subregio's

Een vergelijking met de situatie in de overige provincies in het Vlaamse Gewest dringt zich op (zie tabel 3). In absolute termen evenaart de provincie Antwerpen op 30 juni 1997 bijna het niveau van de toeristische werkgelegenheid in West-Vlaanderen. Het gaat om 16.570 bezoldigde arbeidsplaatsen. In Oost-Vlaanderen biedt het toerisme aan 10.640 personen werkgelegenheid. Vlaams-Brabant en Limburg zijn goed voor 8.128 en 8.181 banen in de toeristische sector. Ook voor deze provincies wijzen we op het soms beperkter belang van de recasector voor het toerisme.

De bezoldigde werkgelegenheid in het toerisme groeit tussen 1992 en 1997 het sterkst in de provincie Limburg met 31,6 %. De provincie Oost-Vlaanderen volgt op de voet met een groei van 29,3 %. Ook de provincies Vlaams-Brabant en Antwerpen gaan vooruit met respectievelijk 23,6 % en 18,7 % meer werkgelegenheid. Detailcijfers maken duidelijk dat de groei in deze provincies zich voornamelijk in de recasector voordoet.

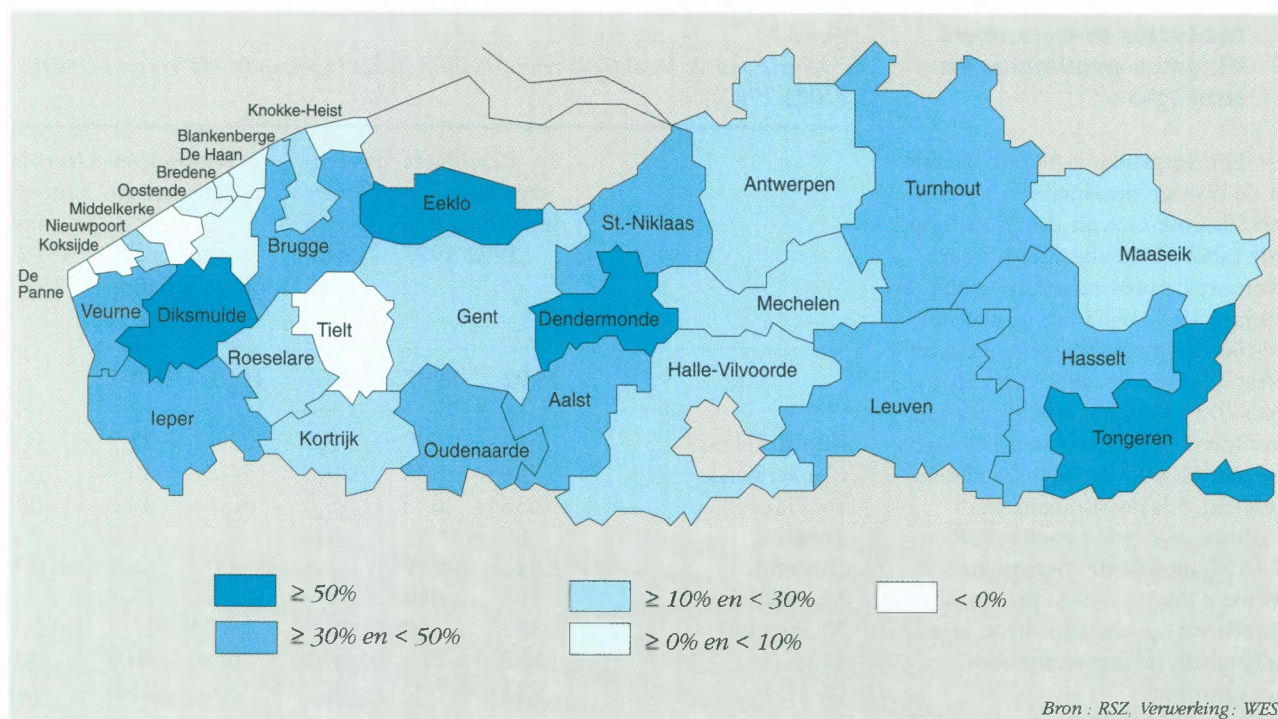
Uit het voorgaande kunnen wij vaststellen dat, alhoewel de toeristische sector in West-Vlaanderen nog steeds groeit, deze groei zich in een lager tempo manifesteert dan in de rest van het Vlaamse Gewest.

Ook in de andere Vlaamse provincies kunnen toeristische regio's worden onderscheiden. Wij achten het interessant om de vergelijking aan te gaan voor wat de evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in de toeristische sector betreft. De toeristische werkgelegenheid binnen de arrondissementen Tongeren (valt vrijwel samen met de toeristische regio 'Haspengouw' : +86,2 %), Dendermonde ('Denderstreek' : +53,5 %), Eeklo ('Meetjesland' : +51,2 %) en Turnhout ('Antwerpse Kempen' : +44,0 %) groeit zeer sterk. Ook arrondissementen zoals Aalst (gedeelte 'Denderstreek' : +37,4 %), Hasselt (+36,8 %), Leuven ('Hageland' : +33,9 %), Oudenaarde ('Vlaamse Ardennen' : +33,3 %) en Sint-Niklaas ('Land van Waas' : +31,1 %) kunnen op vijf jaar tijd heel wat extra banen scheppen binnen het receptief toerisme. De groei in de overige arrondissementen

Tabel 3

Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in het toerisme in het Vlaams Gewest (1992-1997)

	Bezoldigde tewerkstelling in het toerisme 1992-1997		Procentuele groei 1992-1997	Aandeel van het toerisme in de totale bezold. tewerkstelling (in %)		Groei in procentpunt 1992-1997
	1992	1997		1992	1997	
Knokke-Heist	1.587	1.699	7,1	22,1	22,3	0,2
Blankenberge	793	1.028	29,6	24,8	30,9	6,1
De Haan	658	623	-5,3	30,1	29,6	-0,5
Bredene	87	93	6,9	7,4	7,5	0,1
Oostende	2.041	2.072	1,5	8,0	8,5	0,5
Middelkerke	704	689	-2,1	30,5	28,4	-2,1
Nieuwpoort	423	520	22,9	14,7	16,9	2,2
Koksijde	870	868	-0,2	20,9	20,9	0,0
De Panne	721	677	-6,1	33,8	31,8	-2,0
Totaal kust	7.884	8.269	4,9	15,5	16,4	0,9
Brugge	2.053	2.494	21,5	4,0	4,8	0,8
Ieper	577	601	4,2	4,1	4,0	-0,1
Heuvelland	258	389	50,8	21,1	26,3	5,2
Poperinge	131	238	81,7	2,8	4,8	2,0
Overig Westhoek	329	523	59,0	1,5	2,3	0,8
Westhoek	1.295	1.751	35,2	3,1	3,9	0,9
Overig West-Vl.	3.798	4.605	21,2	1,9	2,2	0,3
West-Vlaanderen	15.030	17.119	13,9	4,4	4,8	0,4
Arr. Eeklo	324	490	51,2	1,9	2,7	0,8
Arr. Sint-Niklaas	1.291	1.693	31,1	2,2	2,8	0,6
Arr. Dendermonde	740	1.136	53,5	1,8	2,7	0,9
Arr. Aalst	1.194	1.641	37,4	2,1	2,8	0,7
Arr. Gent	4.155	4.980	19,9	2,5	2,8	0,3
Arr. Oudenaarde	525	700	33,3	1,7	2,2	0,5
Oost-Vlaanderen	8.229	10.640	29,3	2,2	2,7	0,5
Arr. Antwerpen	9.789	10.917	11,5	2,8	3,1	0,3
Arr. Mechelen	1.765	2.190	24,1	2,1	2,4	0,3
Arr. Turnhout	2.405	3.463	44,0	2,1	2,8	0,7
Antwerpen	13.959	16.570	18,7	2,5	2,9	0,4
Arr. Leuven	2.857	3.826	33,9	2,6	3,2	0,6
Arr. Halle-Vilvoorde	3.718	4.302	15,7	2,3	2,5	0,2
Vlaams-Brabant	6.575	8.128	23,6	2,4	2,8	0,4
Arr. Hasselt	2.630	3.599	36,8	2,0	2,5	0,5
Arr. Maaseik	2.772	3.066	10,6	5,3	5,4	0,1
Arr. Tongeren	814	1.516	86,2	2,4	3,8	1,4
Limburg	6.216	8.181	31,6	2,8	3,4	0,6
Vlaams Gewest	50.009	60.638	21,3	2,8	3,3	0,5

Figuur 1

Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in het toerisme in het Vlaams Gewest voor de periode 1992-1997 (in %)

gebeurt aan een relatief lager, maar nog altijd zeer aanvaardbaar tempo: Mechelen (+24,1 %), Gent (+19,9 %), Halle-Vilvoorde (onder meer 'Pajottenland': +15,7 %), Antwerpen (+11,5 %) en Maaseik ('Limburgse Kempen' en 'Maasland': +10,6 %).

In vergelijking met de voornoemde toeristische regio's behoort de Westhoek tot de sterke groeiers in het Vlaamse Gewest. Het toerisme in gevestigde toeristische regio's als Brugge en vooral de Kust groeit echter trager dan in de meeste andere relatief jonge toeristische regio's in het Vlaamse Gewest.

Dit wordt geïllustreerd in figuur 1. De figuur geeft een grafische voorstelling van de evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in het toerisme binnen het Vlaamse Gewest voor de periode 1992-1997. Met uitzondering van Brugge en de kustgemeenten worden de evoluties in de bezoldigde werkgelegenheid per arrondissement weergegeven.

Aandeel van de toeristische werkgelegenheid in de totale werkgelegenheid

Uit tabel 3 leren wij verder dat het aandeel van de toeristische sector in de totale bezoldigde werkgelegenheid het grootst is in West-Vlaanderen (4,8 %).

Nochtans schatten wij het reële aandeel nog hoger in wegens de reeds vernoemde subsectoren (waaronder de voedingssector) en andere diensten die direct aan het toerisme zijn gerelateerd en die niet in de analyse konden worden opgenomen.

In Limburg (3,4 %) ligt het belang van het toerisme voor de totale bezoldigde werkgelegenheid eveneens hoger dan in het Vlaamse Gewest (3,3 %). Voor de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant is het gewicht van de toeristische sector in de totale werkgelegenheid kleiner en schommelt tussen 2,7 % en 2,9 %.

Wanneer wij nog even dieper ingaan op de toeristische regio's binnen de Vlaamse provincies, komen we tot een volgend beeld.

Het belang van de werkgelegenheid in toerisme in de totale werkgelegenheid aan de Kust kan niet worden onderschat. In tabel 3 zien wij dat de Kust met een aandeel van 16,4 % torenhoog boven de andere toeristische regio's uitsteekt in 1997. Ook voor het arrondissement Maaseik (5,4 %), de stad Brugge (4,8 %), de Westhoek (3,9 %) en het arrondissement Tongeren (3,8 %) ligt het aandeel relatief hoog. In de overige arrondissementen en regio's schommelt het belang van de toeristische werkgelegenheid tussen 2,1 % en 3,2 %.

De cijfers voor de gemeenten binnen de Kust en de Westhoek

schommelen nogal sterk.

We zien dat in een aantal kustgemeenten als De Panne, Blankenberge en De Haan het aandeel van het toerisme in de totale bezoldigde werkgelegenheid ongeveer 30 % of meer bedraagt. Voor Knokke-Heist, Middelkerke, Koksijde en Heuvelland ligt dit percentage hoger dan 20 %.

Tot slot kunnen we inzake de evolutie van het aandeel van de toeristische werkgelegenheid in de diverse provincies en toeristische regio's tussen 1992 en 1997 vrij kort zijn. In het arrondissement Tongeren stijgt het toeristische aandeel in de werkgelegenheid het sterkst (+1,4 procentpunt). Ook voor de Kust (+0,9 procentpunt), Westhoek (+0,9 procentpunt), het arrondissement Dendermonde (+0,9 procentpunt), de stad Brugge (+0,8 procentpunt) en het arrondissement Eeklo (+0,8 procentpunt) zijn relatief sterke stijgingen waar te nemen. Tenslotte is de toename van het aantal procentpunten voor twee gemeenten in West-Vlaanderen bijzonder hoog. Blankenberge noteert een stijging van 6,1 procentpunt en in Heuvelland bedraagt de toename 5,2 procentpunt.

Besluit

Alvorens over te gaan tot de besluitvorming wensen wij nogmaals

te wijzen op de beperkingen van de data die aan de grondslag liggen van de voorgaande analyse.

Allereerst komen in onze cijfers geen zelfstandigen voor. Dit is een belangrijke tekortkoming gezien het belang van de vele (kleinere) zelfstandigen die de toeristische sector rijk is. Op de tweede plaats worden een aantal subsectoren buiten beschouwing gelaten die eveneens, voornamelijk aan de Kust, een directe band met het toerisme hebben. Tenslotte wordt geen rekening gehouden met jobstudenten en tijdelijk tewerkgestelden tijdens de zomerperiode. Toch stellen wij vast dat de toeristische sector nog steeds jobs creëert in West-Vlaanderen. In de periode 1992-1997 stijgt de bezoldigde werkgelegenheid in het toerisme in West-Vlaanderen met ongeveer 2.000 arbeidsplaatsen.

De stijging wordt hoofdzakelijk in de recasector gerealiseerd en in tweede instantie in de logiesector, zij het in mindere mate. In de recreatiebranche gingen banen verloren tijdens de beschouwde periode.

De vooruitgang in de toeristische werkgelegenheid manifesteert zich relatief meer in de Westhoek en in Brugge dan aan de Kust. De Westhoek behoort daarmee tot de belangrijkste groeiers op Vlaams niveau.

Voor de Kust kunnen we nog wijzen op de evolutie van de WES-index die de toeristische activiteit aan de Kust meet. Tijdens de periode 1992-1997 daalde deze index van 138,0 naar 129,2. Dit staat gelijk aan een activiteiten-vermindering van ongeveer 7 %. Met een groei van 4,4 % heeft de bezoldigde werkgelegenheid in het toerisme aan de Kust zich op het eerste gezicht gedurende de periode 1992-1997 dus goed weten te handhaven. Mogelijke verklaringen voor deze ogenschijnlijke contradictie kunnen onder meer zijn : een gewijzigde situatie in het aantal zelfstandigen binnen de toeristische sector, een wijziging in het aantal jobstudenten en tijdelijk tewerkgestelden dat tijdens de zomermaanden actief is aan de Kust en/of het niet in aanmerking nemen van bepaalde subsectoren zoals bijvoorbeeld de detailhandel.

Bijlage

Evolutie van de bezoldigde tewerkstelling in het toerisme in West-Vlaanderen (1992-1997)

	Bezoldigde tewerkstelling in het toerisme 1992-1997		Procentuele groei 1992-1997	Aandeel van het toerisme in de totale bezold. tewerkstelling (in %)		Groei in procentpunt 1992-1997
	1992	1997		1992	1997	
Beernem	64	60	-6,3	2,0	1,9	-0,1
Blankenberge	793	1.028	29,6	24,8	30,9	6,1
Brugge	2.053	2.494	21,5	4,0	4,8	0,8
Damme	151	178	17,9	8,2	9,1	0,9
Jabbeke	60	114	90,0	3,3	5,6	2,3
Knokke-Heist	1.587	1.699	7,1	22,1	22,3	0,2
Oostkamp	55	79	43,6	1,1	1,6	0,5
Torhout	152	195	28,3	3,0	3,5	0,5
Zedelgem	47	124	163,8	0,8	2,1	1,3
Zuienkerke	28	53	89,3	11,1	16,7	5,6
Diksmuide	47	73	55,3	1,2	1,9	0,7
Houthulst	17	37	117,6	1,2	2,5	1,3
Koekelare	11	20	81,8	1,1	2,0	0,9
Kortemark	20	25	25,0	0,7	0,8	0,1
Lo-Reninge	28	34	21,4	5,8	4,9	-0,9
Heuvelland	258	389	50,8	21,1	26,3	5,2
Ieper	577	601	4,2	4,1	4,0	-0,1
Langemark-Poelkapelle	38	29	-23,7	2,9	1,9	1,0
Mesen	0	0	-	0,0	0,0	0,0
Poperinge	131	238	81,7	2,8	4,8	2,0
Vleteren	35	41	17,1	8,7	10,6	1,9
Wervik	25	35	40,0	0,8	1,1	0,3
Zonnebeke	8	97	1.112,5	0,5	5,4	4,9
Anzegem	51	83	62,7	1,5	2,6	1,1
Avelgem	22	61	177,3	1,2	3,6	2,4
Deerlijk	38	64	68,4	0,9	1,7	0,8
Harelbeke	77	147	90,9	1,0	2,0	1,0
Kortrijk	886	951	7,3	2,4	2,6	0,2
Kuurne	235	186	-20,9	3,7	2,9	-0,8
Lendelede	6	11	83,3	0,4	0,8	0,4
Menen	170	225	32,4	1,9	2,6	0,7
Spiere-Helkijn	3	4	33,3	1,8	1,2	-0,6
Waregem	282	342	21,3	1,9	2,2	0,3
Wevelgem	231	317	37,2	2,9	3,7	0,8
Zwevegem	88	112	27,3	1,4	1,9	0,5
Bredene	87	93	6,9	7,4	7,5	0,1
De Haan	658	623	-5,3	30,1	29,6	-0,5
Gistel	68	84	23,5	3,8	4,5	0,7
Ichtegem	22	36	63,6	1,8	2,5	0,7
Middelkerke	704	689	-2,1	30,5	28,4	-2,1
Oostende	2.041	2.072	1,5	8,0	8,5	0,5
Oudenburg	37	16	-56,8	3,2	1,2	-2,0
Hooglede	69	99	43,5	2,2	2,9	0,7
Ingelmunster	30	56	86,7	1,1	2,1	1,0
Izegem	135	203	50,4	1,5	2,1	0,6
Ledegem	9	54	500,0	0,6	3,7	3,1
Lichtervelde	74	45	-39,2	4,6	2,7	-1,9
Moorslede	53	40	-24,5	2,9	2,1	-0,8
Roeselare	356	415	16,6	1,5	1,6	0,1
Staden	35	19	-45,7	1,2	0,6	-0,6
Ardoos	8	20	150,0	0,3	0,6	0,3
Dentergem	47	15	-68,1	2,8	0,9	-1,9
Meulebeke	34	9	-73,5	1,3	0,4	-0,9
Oostrozebeke	40	15	-62,5	2,0	0,6	-1,4
Pittem	4	4	0,0	0,2	0,2	0,0
Ruislede	15	17	13,3	1,3	1,5	0,2
Tielt	80	94	17,5	1,1	1,2	0,1
Wielsbeke	13	22	69,2	0,3	0,4	0,1
Wingene	25	36	44,0	1,3	1,8	0,5
Alveringem	12	29	141,7	2,5	5,7	3,2
De Panne	721	677	-6,1	33,8	31,8	-2,0
Koksijde	870	868	-0,2	20,9	20,9	0,0
Nieuwpoort	423	520	22,9	14,7	16,9	2,2
Veurne	86	103	19,8	1,6	1,8	0,2
West-Vlaanderen	15.030	17.119	13,9	4,4	4,8	0,4

De millenniumbom: ¹ betaalt u de schade?

Juridische kanttekeningen bij het 'Jaar 2000' probleem

Pascal Walrave

stafmedewerker GOM - West-Vlaanderen

De millenniumbug kan zowel voor de bestuurders van een onderneming als voor de onderneming zelf naast technische ook belangrijke juridische consequenties inhouden. Bedrijven die het probleem actief en preventief aanpakken, zullen hun juridisch risico in belangrijke mate kunnen beperken.

Schromelijk onderschatte ramp of torenhoog opgeblazen 'hype'?

Binnen minder dan zes maanden weten we of de millenniumbom echt zo verwoestend toegeslaan heeft als sommigen het ons voorhouden.

De voorspellingen in verband met het computerprobleem dat de eeuwwisseling met zich mee brengt, geven inderdaad aanleiding tot verschillende visies en attitudes.

Sommigen vragen zich af of er überhaupt wel een probleem is, terwijl anderen reeds maanden minutieus voorbereidingen treffen om de kaap naar de volgende eeuw vlot te ronden.

Zeker in deze problematiek is enkel de onzekerheid over de ware toedracht van het probleem.

Waar onzekerheid heerst, is het voor een bedrijfsleider zaak om deze onzekerheid onder controle te houden of toch minstens zo veel mogelijk in te dijken.

In 'West-Vlaanderen Werkt' van december 1997 gaf Luc Dewaele, accountmanager van Infosoft, reeds een inzicht hoe de informatica-problematiek rond het 'Jaar 2000', samen met de introductie van de Euro, projectmatig aangepakt kon worden.²

In deze bijdrage leggen we het accent op een aantal juridische gevolgen die de millenniumbug met zich meebrengt en de verantwoordelijkheid van het management indien het project niet of onvoldoende aangepakt werd.

De juridische consequenties van wat het jargon het Y2K-probleem noemt, kan men grosso modo in twee groepen opdelen.

In de eerste plaats zijn er de legale gevolgen op het vlak van de bedrijfsvoering van de onderneming als dusdanig. Vereenvoudigd zouden we deze gevolgen als **externe legale gevolgen** kunnen omschrijven, vermits zij in vele gevallen afhankelijk zijn van de interventie, informatie of reeds uitgevoerde acties van een 'derde', een buitenstaander aan het bedrijf.

Daarnaast zijn er ook gevolgen voor diegenen die **intern** de dagelijkse werking van het bedrijf onder hun hoede hebben: de zaakvoerders of leden van de raad van bestuur.

Externe legale gevolgen

Iedere onderneming leeft binnen een economische omgeving met een veelheid aan interacties met andere ondernemingen.

Deze interacties hebben vrijwel allemaal een juridische grondslag of legaal tegenwicht.

Ondernemingen gaan namelijk huren, kopen, verkopen, licenties aangaan, deelaspecten van de activiteiten outsourcen, onderhoudscontracten of verzekeringen afsluiten en zo meer.

Het millenniumprobleem heeft vanuit deze gezichtshoek gevolgen op twee vlakken.

Rechtstreeks wanneer het gaat om juridische problemen in verband met software, hardware en producten die informaticabestanddelen bevatten zoals onder meer 'embedded chips'.

Onrechtstreeks wanneer zou blijken dat ten gevolge van de millenniumbug de onderneming als het ware in een domino-effect meegesleurd wordt en u bijvoorbeeld als toeleverancier niet langer kan leveren of als uitbesteder niet langer geleverd wordt.

Wie zal hiervan het gelag betalen? Wie gooide de eerste domino om?

In dit tweede geval gaat het dus om de legale consequenties van gebruikelijke economische relaties die door toedoen van het Y2K-probleem ernstig verstoord worden.

Rechtstreeks: software, hardware en producten met informaticabestanddelen.

Vermits de millenniumbug in essentie een informaticaprobleem is, is het belangrijk dat naast een inventarisatie van de technische problemen ook een juridische doorlichting gemaakt wordt van de overeenkomsten, licenties, onderhoudscontracten en verzekeringspolissen die gerelateerd zijn aan dit onderwerp.

Uit de vrij schaarse en buitenlandse rechtspraak over het Y2K-probleem kunnen we afleiden dat meestal drie kernvragen naar voren komen.

Stellen we vooraf toch duidelijk dat iedere individuele case juridisch verschillend is en dat generalisering de verschillende nuances van iedere zaak onvoldoende in de verf zet.

Wij bieden hier dan ook enkel een algemeen overzicht.

De drie belangrijke vragen zijn:

Is de millenniumbug juridisch te definiëren als een 'verborgen gebrek'?

Eén van de verplichtingen van een verkoper is inderdaad de 'vrijwaring' (juridische bescherming) van de koper tegen een verborgen gebrek. Men spreekt van een verborgen gebrek wanneer het gebrek bij de levering niet zichtbaar is, maar in de kiem aanwezig en dit gebrek de zaak ongeschikt maakt voor het normale gebruik.

Het 'Jaar 2000' probleem voldoet vrij goed aan deze omschrijving.

Hugo Maertens, Brugge

Om uw rechten optimaal te benutten, zal het heel belangrijk zijn zeer snel te reageren na het ontdekken van het verborgen gebrek. Zo reageert u het beste per aangetekend schrijven, zodra u het gebrek vaststelt of onmiddellijk na het verkrijgen van de informatie over de millennium-niet-bestendigheid.

In de gemediatiseerde Y2K materie raden wij u bovendien aan niet af te wachten en zelf naar de relevante informatie op zoek te gaan.

Heeft de leverancier voldaan aan zijn informatieplicht?

Een leverancier is een professionele verkoper en wordt - althans juridisch - geacht te kwader trouw te zijn. Dit betekent dat in tegenstelling tot de gangbare praktijk bij een geschil, de bewijslast niet bij de eisende koper ligt maar bij de verwerende verkoper.

Kan de verkoper bewijzen dat hij op professionele wijze voldaan heeft aan zijn informatieplicht, dan trekt u als koper aan het kortste einde, vermits u willens nillens toch de zaak kocht.

De bewijzen dienen evenwel beschouwd te worden in functie van de beschikbare technologische kennis op het moment van de aankoop.

In *Young vs Baker* pleitte de Amerikaanse arbitragerechter de heer Young, vertegenwoordiger van Andersen Consulting, vrij van contractuele fout omdat deze kon aantonen dat in 1989 slechts twee mainframe software pakketten

bestonden die pasten voor de doelstellingen van de heer Baker, maar dat geen enkel van deze pakketten 'Jaar 2000' bestendig was.

Vermits de heer Baker uiteindelijk omwille van budgettaire redenen toch zijn expliciete goedkeuring gaf aan de implementatie van deze softwareprogramma's, kon hij zich niet langer beroepen op enige professionele fout in hoofde van de consultant.

De bewijsplicht van de verkoper vergemakkelijkt bovendien naar gelang het niveau van specialisatie van de koper stijgt. Heeft de koper een eigen centrale aankoopdienst of een uitgebouwde IT-afdeling, dan zal de informatieplicht van de verkoper in mindere mate spelen.

Valt het oplossen van het Y2K-probleem binnen de garantieverplichting of het bestaande onderhoudscontract?

Het probleem van de garantieverplichting of het onderhoudscontract is nauw verbonden met de levensduur van de producten en de definiëring van bepaalde contractuele sleutelbegrippen zoals 'defect', 'bug' of 'virus'.

Producten na 1997 zullen ongetwijfeld millenniumbestendig zijn en deze vóór die datum vallen ongetwijfeld reeds buiten de garantieperiode.

In de schaarse gevallen waar, zoals een recente Franse uitspraak stelt, op de software 'levenslange garantie' gegeven werd, zal de soft-

ware ontwikkelaar moeten instaan voor zijn ambitieuze benadering van de markt.

Bij zowel garantieclausules als onderhoudscontracten zal aandachtig de definiëring van bepaalde termen moeten nagegaan worden.

Wat als de bepalingen van het onderhoudscontract voorzien dat de leverancier zal instaan voor het verhelpen van 'ieder virus in het software- programma dat het databestand beheert met uitsluiting van bugs en andere defecten'?

Wat verstaat men hier onder 'defect'? en wat is juridisch een 'bug'? Is het 'Jaar 2000' probleem een 'virus'?

Hierover bestaat weinig of geen rechtsliteratuur of rechtspraak. Volgens Jeff Jinnett, Amerika's vooraanstaand auteur over het Y2K probleem, is de millenniumbug geen 'virus' - het infecteert en verspreidt zich namelijk niet verder - maar kan het wel omschreven worden als een bug of defect van het programma, waardoor de normale en verwachte werking van het programma verstoord wordt.

In de voorbeeldclausule zullen de millenniumaanpassingen bijgevolg niet via het onderhoudscontract aangepast kunnen worden.

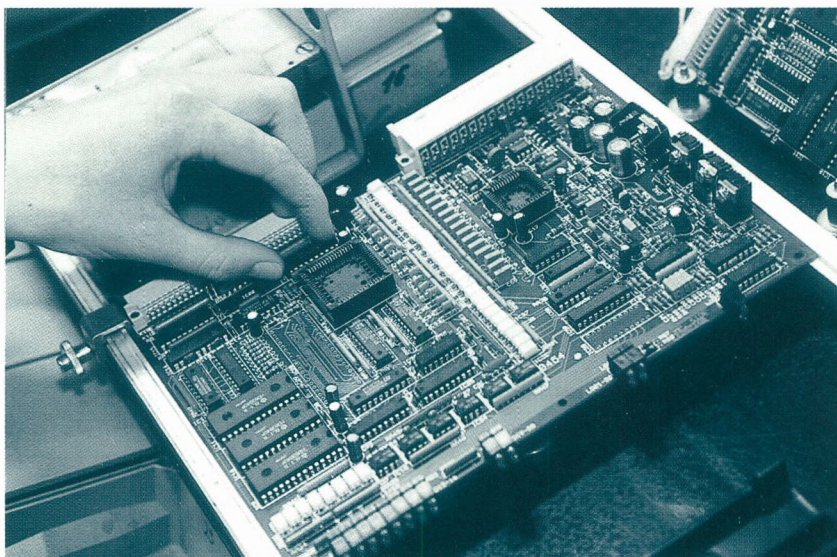
Wij wensen er bovendien op te wijzen dat heel wat garantie- en onderhoudsclausules een aansprakelijkheidsvoorbehoud formuleren wanneer iemand anders dan de verkoper of contractuele dienstverlener aanpassingen uitvoert aan hard- of software.

Overeenkomsten met gespecialiseerde 'Jaar 2000'-consultants voorzien een duidelijke omschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van deze experts.

Tot slot van dit onderdeel vermelden we eveneens dat ook andere producten met informaticabestanden dan computers aan het Y2K gebeuren onderhevig zijn.

Eigenlijk is alles waar een zogenaamde embedded chip in verwerkt is, een potentiële boosdoener.

Zo riskeert u (niet limitatief) eveneens millenniumproblemen met antwoordapparaten, telefooncentrales, kopieer- en faxapparaten, thermostaten, brand- en andere beveiligingssystemen, televisie's, radio's, luchtbehandelingssystemen, liften, CAD-systemen, intelligente pompen en kleppen, verkeerslichten, geldautomaten, kassasystemen en zelfs met uw auto.

archief Barco

Onrechtstreeks : het Y2K-probleem hypothekeert mijn bedrijfsactiviteit

Indien de millenniumbom enkel gevolgen heeft voor de interne werking van het bedrijf, kan men stellen dat de gevolgen voor de onderneming, hoewel financieel zwaar, toch doorgaans van voorbijgaande aard zullen zijn.

Mieke Dequae, corporate risk manager bij Bekaert, stelt terecht dat het (Y2K) risico zich pas realiseert wanneer de klant in de kou blijft staan.³

De commerciële gevolgen van een niet-levering wegen bij veel bedrijven inderdaad vaak zwaar door.

Het vertrouwen van een klant herwinnen of uw marktaandeel bestendigen kan u meer tijd vragen en duurder uitvallen dan het vervangen van uw hard- en software.

Het aanleggen van overstocks is vanuit dit oogpunt zeker te overwegen.

Op de koop toe zal een niet-levering naast commerciële ook **juridische gevolgen** met zich meebrengen.

Wat als ik toch niet (voldoende) kan leveren of niet (voldoende) geleverd wordt?

Samengevat kunnen we stellen dat de wijze waarop u het millenniumprobleem hebt aangepakt in belangrijke mate de juridische gevolgen van uw niet-levering zal beïnvloeden.

Bij een geschil zal een onderneming moeten aantonen dat zij de nodige zorgvuldigheid aan de dag heeft gelegd voor het Y2K-probleem.

Niets doen duidt op onvoldoende zorgvuldigheid en kan aanleiding

geven tot **verzwaaarde aansprakelijkheid**.

Het is bovendien belangrijk deze zorgvuldigheid te kunnen bewijzen.

Zet bijgevolg uw millennium-aanpak op papier.

Interne nota's, notulen van de raad van bestuur, logboeken, werk-instructies, vragenlijsten, relevante briefwisseling, certificaten en garanties, noodplannen, testresultaten... helpen u uw millenniuminspanningen te documenteren, ook tegenover uw verzekeraar.

Blijven stilzitten en het millenniumprobleem negeren heeft bovendien tot gevolg dat bedrijven die hun leveringsverbintenissen niet nakomen, zich **niet kunnen beroepen op de bevrijdende werking van overmacht**.

Wanneer bijvoorbeeld een schip met uw lading tijdens een niet te voorspellen orkaan vergaat, dan treft u geen schuld en zal deze 'overmacht' voor u juridisch bevrijdend werken: u zult geen tweede keer moeten leveren.

Overmacht veronderstelt weliswaar dat het voorval waardoor men niet kan leveren, geen fout uitmaakt in hoofde van de niet-leverende partij. Of anders gezegd: overmacht is een onvrijwillig voorval - een 'Act of God' - waar diegene die het inroept geen schuld treft.

Hoewel volgens sommigen Y2K het gehalte heeft van een informatica-orkaan, heeft de media-tisering van het probleem tot gevolg dat geen enkele bedrijfsleider vandaag nog kan beweren niet op de hoogte te zijn van de millenniumproblematiek.

Een ondernemer die de andere kant blijft uitkijken en zijn systemen niet controleert op millennium-

bestendigheid begaat juridisch een fout en kan geen beroep meer doen op overmacht om aan zijn aansprakelijkheid te ontsnappen.

Hij snijdt bovendien in eigen vinger, want een bedrijfsleider heeft eveneens een **schadebeperkingsplicht**.

Stilzitten kan hierdoor uitdraaien op het gedeeltelijk aansprakelijk gesteld worden voor eigen schade.

Een ondernemer neemt, vanuit juridisch oogpunt, de problematiek bijgevolg actief aan en gaat zelf op zoek naar informatie.

Dit houdt onder meer in dat men de millenniumbestendigheid nagaat bij leveranciers van informatie (bijvoorbeeld: on-line banking), telecommunicatie en automatisering.

Belangrijk bij deze **millenniumbestendigheid** is de aangewende standaard die men gebruikt.

De meest courante standaard is de DISC PD2001-1/1998 van de British Standards Institution.⁴

Naast deze 'technisch' gerichte millenniumbestendigheid gaat men het beste ook na bij leveranciers van grondstoffen, energie, halffabrikaten en andere toeleveranciers hoe zij het millenniumprobleem aanpakken en welke acties zij ondernemen om de continuïteit van de bedrijfsvoering te garanderen.

Wat doe je nu als een leverancier niet reageert op uw vraag naar Y2K informatie?

Ook in deze materie lijkt de strategie er soms in te bestaan niet te reageren op vragen tot informatie of certificering.

Dikwijls is de informatie louter een doorverwijzing naar de eigen leverancier van de betrokkene of de vermelding van een website.

Deze laatste zijn duidelijk onvoldoende voor de informatieplicht van professionals.

Het niet beantwoorden van millenniumbriefwisseling houdt vaak een verschuiving in van de informatie of onderzoeksplicht en kan zelfs leiden tot éenzijdige aanpassingen van bestaande contracten.

Een alternatieve formulering die voor een deel rekening houdt met uw positie als leverancier kan uw juridische positie positief beïnvloeden.

Krijg je van je leverancier geen of slechts een mager antwoord op de vraag naar millenniumbestendigheid, dan stuur je een rappel waarbij je de persoon eventueel in gebreke stelt.

Sommige leveranciers reageren ook vlugger en vollediger wanneer dergelijke brief uitgaat van uw raadsman.

U kunt uiteindelijk een procedure opstarten om uw leverancier tot enige actie te dwingen, hoewel dit ons slechts de ultieme zet lijkt wanneer iedere vorm van commercieel overleg onmogelijk geworden is.

Het voorbeeld van de VS toont bovendien dat de meeste procedures ofwel vroegtijdig minnelijk worden afgewikkeld ofwel de eiser in het ongelijk stellen vermits hij - vóór

1 januari 2000 - nog geen daadwerkelijke schade kan aantonen.⁵

Wanneer u **zelf als leverancier gevraagd wordt uw millenniumbestendigheid te bevestigen**, is enig voorbehoud en een aangepaste juridische formulering zeker op zijn plaats.

Niemand kan immers de gevolgen van het Y2K probleem voor 100% zeker inschatten.

Vermijdt formuleringen als '100% millenniumproof' of 'Wij waarborgen millenniumbestendigheid', maar omschrijf als 'naar ons weten', 'naar ons beste vermogen', 'met onze actuele kennis', 'naar alle waarschijnlijkheid'.

Deze termen duiden op een **middelenverbintenis**, zoals een dokter u met zijn actuele inzicht en kennis zal proberen te genezen zonder een 100% resultaat te waarborgen.

'100% Millenniumproof' houdt daarentegen een resultaatsverbintenis in die je niet anders kunt dan nakomen.

Een positieve waarborg houdt evenmin in dat dit onvoorwaardelijk dient te gebeuren.

De meeste leveranciers schrijven momenteel in hun antwoord toch als basisvereiste een bedrijfsgebonden testing van de kritische informaticabestanddelen voor.

Interne legale gevolgen

Tot nu toe hadden we het vooral over het millenniumprobleem in relatie tot externe contractpartijen.

Binnen het bedrijf kan Y2K echter ook gevolgen hebben op de aansprakelijkheid van bestuurders.

Van een raad van bestuur wordt immers verwacht dat zij de onderneming bestuurt als een 'goede huisvader'.

Dit betekent voor een probleem met strategisch belang als Y2K, dat

de bestuurders alle noodzakelijke maatregelen dienen te treffen om dit informaticaprobleem op te lossen en de negatieve effecten op de bedrijfsactiviteit te beperken.

Zowel het Vennootschapsrecht als het Burgerlijk recht bieden aansprakelijkheidsgronden voor bestuurders.

Vennootschappenwet.

Drie artikels in de Vennootschappenwet lijken hier relevant.

Artikel 61§1 Venn.W. :

'Bestuurders zijn overeenkomstig het gemeen recht verantwoordelijk voor de vervulling van hun opgedragen taak en aansprakelijk voor de tekortkomingen in hun bestuur.'

Bestuurders zijn inderdaad ten opzichte van de vennootschap en de aandeelhouders individueel, maar niet hoofdelijk aansprakelijk voor de bestuurs- en beleidsfouten tijdens hun mandaat.

Niets doen in verband met het millenniumprobleem kan hier aanleiding geven tot aansprakelijkheid van een bestuurder.

Het is de vennootschap zelf, via zijn aandeelhouders, die deze aansprakelijkheid zal moeten invoeren.

Merken we wel op dat het hier slechts gaat om een zogenaamde 'marginale toetsing' van de bestuurdersaansprakelijkheid. De bestuurder heeft een middelenverbintenis, zal met andere woorden zijn uiterste best moeten doen om het Y2K probleem op te lossen, maar moet geen 100% zeker resultaat garanderen.

Concreet houdt dit in dat de bestuurder zal moeten aantonen dat hij het probleem ernstig aangepakt heeft en onder meer nagegaan heeft wat de gevolgen zijn op de vennootschap van de overgang naar het 'Jaar 2000' (onderzoeksplicht). Dat hij na evaluatie van de gevolgen een actie- en noodplan heeft opgesteld en deze plannen, ondersteund met de nodige financiële middelen en mankracht, daadwerkelijk heeft uitgevoerd of kenbaar gemaakt.

Net zoals de vennootschap houdt ook de bestuurder er het beste een ruime documentatie van de acties op na.

Artikel 62§2 Venn.W. :

'De bestuurders zijn, hetzij jegens de vennootschap, hetzij jegens

derden, hoofdelijk aansprakelijk voor alle schade die het gevolg is van overtreding van de bepalingen van deze titel of van de statuten van de vennootschap'.

Het overtreden van de bepalingen van de statuten, de vennootschappenwet, de boekhoudwetgeving of de regels in verband met de jaarrekening, geeft aanleiding tot een hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders ten opzichte van de vennootschap of belanghebbende derde zoals klanten en leveranciers.

Welke bepaling van de **vennootschapswetgeving** kan een bestuurder nu overtreden rond het millenniumgebeuren?

Artikel 77 Venn.W. verplicht de bestuurders tot het opstellen van een jaarverslag. Dit verslag moet volgens lid 4 van dit artikel 'inlichtingen geven over de omstandigheden die de ontwikkeling van de vennootschap kunnen beïnvloeden'.

De sanctie voor de bestuurder als hij het jaarverslag niet maakt of de inlichtingen niet geeft, is artikel 62§2 Venn.W.: hoofdelijke aansprakelijkheid.

De millenniumbug valt zeker onder de noemer van belangrijke 'omstandigheid', zodat het aangewezen is informatie over het actieplan, de geraamde kostprijs en risico's op te nemen in dit jaarverslag.

De Commissie voor het Bank- en Financieelwezen heeft in een circulaire van 17 november 1998 de aanbeveling gedaan aan Belgisch genoteerde vennootschappen om uiterlijk in de jaarbrochure over het boekjaar 1998 informatie te verstrekken over de verwachte invloed van de overgang naar het 'Jaar 2000' op de positie van de vennootschap.

Daarnaast dienen, op basis van het **KB van 8 oktober 1976** met betrekking tot de **jaarrekening**, 'de nodige voorzieningen en reserves te worden aangelegd' wanneer op de balansdatum de waarschijnlijkheid bestaat van een bepaald risico of verlies.

Met betrekking tot Y2K zal deze appreciatie afhangen van de feitelijke omstandigheden.

Men kan bovendien opteren om geen voorzieningen aan te leggen, maar in de toelichting te vermelden dat de millenniumbug een 'onvermijdelijke aleatoire waardering' inhoudt.⁶

Merken we tot slot nogmaals op dat bestuurders zowel op basis van artikel 77 Venn.W. als via het KB

van 8 oktober 1976 persoonlijk kunnen aangevallen worden, niet enkel door de aandeelhouders maar ook door niet-geleverde klanten of onbetaalde leveranciers.

Artikel 63 ter Venn.W. :

'Indien bij faillissement van de vennootschap de schulden de baten overtreffen, kunnen bestuurders of gewezen bestuurders, <.....>, persoonlijk en al dan niet hoofdelijk aansprakelijk worden verklaard voor het geheel of een deel van de schulden van de vennootschap tot het beloop van het tekort, indien komt vast te staan dat een door hen begane, kennelijk grove fout heeft bijgedragen tot het faillissement.'

Indien de bestuurders een 'kennelijk grove fout' begingen die tot faillissement leidt, worden zij persoonlijk aansprakelijk gesteld voor het tekort.

Bij de omschrijving als 'grove fout' moet het gaan om een vrij exceptioneel voorval dat bovendien nog 'kennelijk' (met kennis van zaken) moet gebeuren.

Dit artikel zal wellicht slechts ingeroepen worden indien de raad van bestuur het millenniumprobleem volledig genegeerd heeft.

**Burgerlijk recht
(Art. 1382-1383 B.W.)**

De bestuurders van een vennootschap kunnen eveneens aansprakelijk gesteld worden op grond van een onrechtmatige daad (art. 1382 B.W.), wanneer zij in naam van de vennootschap contractuele verbintenissen aangaan, terwijl zij wisten of redelijkerwijs behoorden te weten dat deze door de vennootschap niet zullen kunnen nagekomen worden.

Niet-millenniumbestendige hard- en software verkopen zonder de klant daarvan op de hoogte te brengen; JIT-leveringen bevestigen zonder de millenniumbestendigheid van uw logistiek apparaat na te gaan; continuïteit in het productieproces onderschrijven zonder de infrastructuur op Y2K te testen.... kunnen aanleidingen zijn om bestuurders te vervolgen omwille van onrechtmatige daad.

Besluit

De oplossing van het Y2K probleem is in se een economisch weinig rendabele zaak.

Het brengt inderdaad weinig of geen toegevoegde waarde met zich en vraagt niettegenstaande dat, een belangrijke mobilisering van personeel en kapitaal.

Toch kan de millenniumbug zowel voor de bestuurders van een onderneming als voor de onderneming zelf naast technische ook belangrijke juridische consequenties inhouden.

Bedrijven die het probleem actief en preventief aanpakken, zullen hun juridisch risico in belangrijke mate kunnen beperken.

Dit sluit geen onvoorziene omstandigheden uit op 01/01/2000.

Sommige bedrijven opteren daarom de 'wait and see' attitude aan te nemen en wensen slechts na de millenniumovergang de problemen aan te pakken.

Of deze optie meer rechtszekerheid biedt voor het bedrijf, is zeker de vraag.

De kosten van een a priori aanpak zijn vrij exact te berekenen en in te schatten; de financiële, commerciële en juridische gevolgen van een a posteriori aanpak zijn dat veel minder. Aan u de keuze.

- 1 Op 7 juni 1999 organiseerde de GOM - West-Vlaanderen onder deze titel een LINK informatiesessie voor bedrijfsleiders rond het "Jaar 2000" probleem. Gast sprekers waren Mark De Vlieghe van Loeff Clacys Verbeke en Geert Vancoppenolle van Arthur Andersen. Dit artikel is ten dele gebaseerd op de inhoud van deze informatiesessie en op de Y2K Newsletter van Loeff Clacys Verbeke van januari 1999. De auteur schrijft echter in eigen naam.
- 2 L. Dewaele, De Euro en uw bedrijf, *West-Vlaanderen Werkt*, 5/1997, p. 214-216.
- 3 H. Housen, Inspelen op nieuwe risico's, *VEV-Snelberichten*, nr. 10, 28 mei 1999, p. 37-39.
- 4 U vindt deze standaard op het internet: <http://www.bsi.org.uk/disc/year2000.html>.
- 5 Een goed en actueel overzicht van de Y2K lawsuits door Hancock, Rothert & Bunshoft LLF vind je op <http://www.2000law.com/html/summaries.htm>.
- 6 'Onvermijdelijke aleatoire waardering' betekent dat de omvang van een wel omschreven, voorzienbaar risico of verlies niet enkel onzeker maar bovendien volstrekt onbepaalbaar is bij gebrek aan objectieve beoordelingscriteria.

TIV

**Technologische
Innovatiecel voor
Vlaanderen vzw**

**Gemeenschappelijke
Cel van de Vlaamse
GOM's**

Als innoverende KMO wenst U: een goed product, een geschikte partner, een klare kijk op de nieuwste technologische ontwikkelingen, een passende strategie, de juiste informatiekanalen, een snel resultaat

TIV:

*uw rechterhand voor een
succesvolle innovatiestrategie*

Tot uw beschikking staan: een multidisciplinair team jarenlange ervaring in het opsporen van de nieuwste producten, processen of projecten toegang tot databanken, instituten, federaties,... waar ook ter wereld een flexibele, uitgeteste methodiek technologie-monitoring geleide workshop voor het initiëren van productideeën

**TIV biedt U een volledig
gepersonaliseerd
programma aan**

startbespreking en formulering van uw interesseprofiel wereldwijde prospectie en contactname analyse van de respons evaluatie van de voorstellen rapportering van de resultaten opvolging van de contacten

Contactadressen

GOM - West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek
Tel. 050/36 71 00
Fax 050/36 31 86

TIV
Bisschoffsheim 25,
1000 Brussel
Tel. 02/219 56 10
Fax 02/219 82 27

e-port : nieuw communicatiecenter in Oostende

Jan Allaert

economisch adviseur

AG Haven Oostende/nv. e-port Belgium

Inleiding

In het najaar zal in Oostende het nieuwe communicatiecenter 'e-port' operationeel zijn.

In het kader van de strategische alliantie tussen het AG Haven Oostende en de NMBS, meer bepaald haar filiaal B-Telecom, werd nagegaan op welke manier zo veel mogelijk gebruik kan worden gemaakt van het glasvezelnetwerk dat de NMBS langs haar hoofdspoorlijnen heeft uitgebouwd. Dit leidde tot het project e-port, waarvan het call center een onderdeel is.

Gebaseerd op de vraag naar haveninterne communicatie en de verplichting aan te sluiten op het communicatienetwerk dat wordt opgezet voor bvb HAZMAT (melding gevaarlijke goederen) of LIS (loodseninformatiesysteem) werd gezocht naar een totaaloplossing die uitgebreide mogelijkheden voor de toekomst zou bieden. Daarbij werd gekozen voor de onafhankelijkheid van operator als strategische optie. In de NMBS, meer bepaald in haar filiaal B-Telecom, werd een passende partner gevonden

die onze strategische keuze kon ondersteunen. De samenwerking Haven - NMBS werd in een protocol formeel vastgelegd. Cruciaal hierin is de beschikbaarheid van het net van hoge-capaciteit glasvezelkabelverbindingen dat NMBS langs haar hoofdspoorlijnen heeft uitgebouwd. Het haveninterne netwerk dat in opbouw is, zal daaraan worden gekoppeld. Er werd bemiddeld tussen de NMBS en de Lijn om het netwerk via de bovenleidingen van de kusttramlijn verder uit te bouwen. Dit laat toe om onder meer de luchthaven van Oostende en de oostelijke havengebieden aan te sluiten. De studie hiervan wordt kortelings beëindigd, de verbinding moet vóór eind 1999 een feit zijn. Meteen konden contacten gelegd worden met de sterkst groeiende IT-pool in Vlaanderen: Flanders Language Valley (FLV). Hoewel zeer afhankelijk van wereldwijde communicatie, voornamelijk datacommunicatie eventueel via Internet, bleef deze regio afhankelijk van de bestaande (zeg maar verouderde) structuren. Mits de aanleg van glasvezelverbinding tot in

In het kader van de strategische alliantie tussen het AG Haven Oostende en de NMBS, meer bepaald haar filiaal B-Telecom, werd nagegaan op welke manier zo veel mogelijk gebruik kan worden gemaakt van het glasvezelnetwerk dat de NMBS langs haar hoofdspoorlijnen heeft uitgebouwd. Dit leidde tot het project e-port, een nieuw communicatiecenter dat in het najaar in Oostende operationeel zal zijn.

Ieper (inmiddels door de NMBS aanbesteed) en het verkrijgen van redundantie via Adinkerke, met de kusttramlijn verbinding tot Oostende, ontstaat voor FLV een gedroomde netwerkverbinding.

De beschikbaarheid van dit netwerk te Oostende is ook Telinfo niet ontgaan; het is het criterium geweest bij de beslissing om in Oostende een belangrijke vestiging te openen.

Communication Center Oostende Teleport

De mogelijke samenwerking Telinfo - FLV - Haven Oostende kan nu opportuniteiten creëren die ervoor zorgen dat telecommunicatie voor onze regio een groeipool van formaat zal zijn.

We kunnen afwachten wat het wordt of we kunnen zelf de ontwikkeling stimuleren. In een razendsnel ontwikkelende telecom-markt denken wij dat de laatste strategie het meest aangewezen is. Indien we daarbij vaststellen dat de spill-over effecten naar economische activiteit en meer specifiek naar tewerkstelling bijzonder groot kunnen zijn, moeten we er resoluut voor kiezen. Daarenboven is B-Telecom geïnteresseerd in een zo groot mogelijk telecommunicatiepakket dat van haar netwerk gebruik kan maken.

Call centers zijn één van de meest intensieve gebruikers van telecommunicatie en hebben daarenboven ook bewezen met telecom verbonden diensten en technologieën aan te trekken. Deze mogelijkheid werd dieper onderzocht en leidde tot de conclusie dat een call center te Oostende grote mogelijkheden kon bieden. Daarenboven blijken bedrijven actief in telecom-diensten (value-added telecom) geïnteresseerd te zijn in een Oostendse vestiging indien een dergelijk centrum opgestart wordt. Daarmee overstijgt het project de status van eenvoudig call center en kunnen we meer algemeen spreken van 'Communication Center Oostende Teleport'.

In een eerste fase worden in het call center 50 werkposten gecreëerd die snel kunnen uitgebreid worden tot 120 werkposten. Gezien de lange openingstijden van call centers, voor sommige bedrijven zelfs 24 uur op 24, is het aantal jobs een veelvoud van het aantal posities. Indien hierbij de mogelijkheid van deeltijdse arbeid wordt in acht genomen, zijn tot drie arbeidsplaatsen per werkpost reëel. In een later stadium is een verdere uitbreiding tot 240 werkposten voorzien. Om genoeg gekwalificeerd personeel te vinden werd in de VDAB een partner gevonden die actief zal betrokken worden in de rekrutering en opleiding.

Het call center zal ingeplant worden in het sinds jaren leegstaande gebouw van de NMBS-pakjesdienst (ABX) te Oostende. Met de NMBS, reeds onze partner via B-Telecom, werd een langdurige overeenkomst aangegaan voor dit gebouw.

Naast het call center biedt e-port ook mogelijkheden die betrekking hebben op 'housing' (het huisvesten van hard-en software voor de operatoren) en 'landing' (het landen van glasvezelkabels). Gezien de specifieke voorzieningen die e-port biedt op telecom vlak kunnen grote operatoren gebruik maken van

de connectiviteitsmogelijkheden en genieten van de ondersteunende functies van e-port.

Het kapitaal voor e-port wordt bijeengebracht door Creafund en het AG Haven Oostende. Creafund is een fonds dat opgericht werd om middelen ter beschikking te stellen in creatieve, toekomstgerichte bedrijven met een groeipotentieel.

Besluit

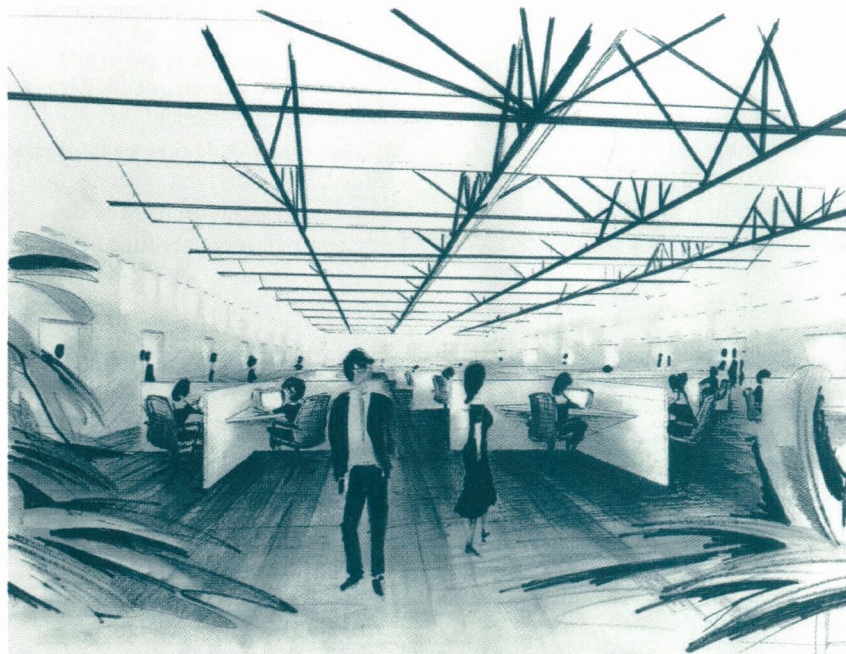
e-port is een uniek project geconcepieerd rond een aantal basis-troeven die zorgvuldig werden afgewogen teneinde een goed uitgebalanceerd concept te kunnen aanbieden.

- **Infrastructuur:** e-port beschikt over een perfecte infrastructuur, die speciaal werd voorzien voor de uitbating van een call center;
- **Partenariaat met de NMBS:** dankzij het partnerschap met NMBS-Telecom beschikken bedrijven over een uniek aanbod aan telefoniediensten en een ruime keuze aan carriers tegen bijzonder competitieve prijzen;
- **Technologie:** e-port beschikt over de meest recente technologie teneinde de klant het beste

te bieden inzake telecom infrastructuur;

- **Lokalisatie:** Oostende heeft een centrale ligging en ligt aan een logistiek knooppunt met een zee- en luchthaven, sporen, een autoweg en een kanaal. In tegenstelling met andere centra in België heeft Oostende niet te kampen met een verzadigde verkeersinfrastructuur.

Voor Oostende betekent dit communicatiecentrum een aanzienlijke impuls om de telecomactiviteit als uitzonderlijke groeisector te ondersteunen. Het belang ervan voor de ontwikkeling van haven-, luchthaven- en industriegebieden kan niet genoeg benadrukt worden. Daarenboven is het bewezen dat call centers in het bijzonder, maar de hele telecomsector in het algemeen, bijzonder arbeidsintensief is. De nood aan personeel in de telecomsector wordt geassocieerd met hogere opleidingsgraden, terwijl de call-centra zelf via aangepaste opleidingsprogramma's ook minder geschoolden aanspreken. Enkele honderden arbeidsplaatsen zijn hier geen utopie.

De houtverwerkende industrie op de drempel van het nieuwe millennium

Chris De Roock

economisch adviseur Febelhout

Situering van de sector binnen de nationale economie

De Belgische houtverwerking realiseerde in 1998 een omzet van 150,8 miljard fr. met een werkgelegenheid van ongeveer 26.300 personen. Hiermee vormt de sector een belangrijke pijler van onze nationale industrie en economie. Nochtans wordt dit belang door het grote publiek - en door de overheid - dikwijls onderschat. Dit heeft wellicht te maken met de grote verscheidenheid aan deelsectoren en producten binnen de sector.

De deelsector die het meest tot de verbeelding spreekt is ongetwijfeld de meubelindustrie, die met een omzet van 76,4 miljard fr. trouwens de belangrijkste is. Naast de meubelen (eetkamers, slaapkamers, keukens, kantoor-

meubilair ...) en zitmeubelen (salons, zetels, stoelen ...) omvat deze deelsector ook de matrassen en bedbodems.

De fabrikanten van houten plaatmaterialen vormen samen de tweede grootste deelsector en haalden in 1998 een omzet van 31,9 miljard fr. Deze deelsector omvat de fabrikanten van ruwe spaanplaten, vezelplaten (MDF) en multiplex, evenals de veredelaars van houten plaatmateriaal (bijvoorbeeld de bekleding met finer of melamine).

De bedrijven uit de deelsector bouwelementen zijn actief in de industriële productie van deuren, ramen, parket, spanten en woningen met een houten structuur. Deze deelsector realiseerde vorig jaar een omzet van 19,9 miljard fr.

In de deelsector verpakkingen worden kisten, laadborden, kabelhaspels en andere houten verpakkin-

gen geproduceerd, goed voor een waarde van 8,9 miljard fr. Naast de verpakkingen met gestandaardiseerde afmetingen, zoals de europaletten, treft men in deze sector meer en meer klantgericht maatwerk aan.

Samen staan deze vier deelsectoren in voor 91% van de totale omzet van de houtverwerking.

Een sector van KMO's

De houtverwerking is een uitgesproken KMO-sector. 95% van de ondernemingen telt minder dan 50 werknemers. De overige 5% ondernemingen staat wel in voor 44% van de werkgelegenheid. Individuele ondernemingen met meer dan 500 werknemers komen in de Belgische houtverwerking niet voor. Op geconsolideerd niveau zijn

Firma Spano, producent van houtspaanderplaten uit Oostrozebeke

er wel enkele groepen van 500 à 1.000 werknemers.

Geografische concentratie

De houtverwerking is ook een bij uitstek Vlaamse sector. 73% van de bedrijven is in Vlaanderen gevestigd en bovendien staan zij in voor 86% van de werkgelegenheid. Ook de exportgerichtheid van de Vlaamse bedrijven is opvallend : de Belgische uitvoer van meubelen en andere houtproducten is voor 89% uit Vlaanderen afkomstig.

Binnen het Vlaamse Gewest zien we onder meer een lokale concentratie van ondernemingen op de as Kortrijk-Brugge, meer bepaald in de arrondissementen Kortrijk, Roeselare, Tielt en Brugge. De provincie West-Vlaanderen staat in voor 21% van het aantal ondernemingen en 37,6% van de werkgelegenheid in de sector.

Exportgerichtheid

In 1998 bedroeg de export van de Belgische houtverwerking 90,6 miljard fr. Dit stemt overeen met 60% van de productie. De afgelopen jaren is de houtverwerking er alleen maar exportgerichter op geworden : in 1993 bedroeg de exportquote nog 48%.

De keerzijde van de medaille is dat ook de import zienderogen toeneemt. Het aandeel van de import in het binnenlands verbruik van meubelen en houtproducten klom van 44% in 1993 naar 58% in 1998. De handelsbalans blijft voorlopig nog steeds positief : de dekkingscoëfficiënt (uitvoer/invoer) bedroeg vorig jaar 110%.

Deze hoge graad van openheid houdt in dat de houtverwerking blootgesteld is aan een hevige internationale concurrentie, zowel op de binnenlandse markt als op onze exportmarkten. De vrijwaring - of beter nog 'het herstel' - van onze internationale concurrentiepositie is bijgevolg cruciaal voor de sector.

Terwijl onze export tot voor vijf jaar hoofdzakelijk gericht was op onze buurlanden,

heeft de sector de jongste jaren via actieve prospectie resoluut nieuwe markten aangeboord over de hele wereld : China, Rusland, de Baltische staten, het Nabije en Midden-Oosten ...

De voorbije jaren was vooral de opmars van Rusland opmerkelijk.

Localisatie van de Vlaamse houtverwerking

Jaar 1997 Arrondissementen/ provincies	Ondernemingen		Tewerkstelling	
	Aantal	in %	Aantal	in %
Brugge	69	3,2	1.546	5,9
Diksmuide	23	1,1	339	1,3
Ieper	34	1,6	920	3,5
Kortrijk	132	6,2	2.853	10,8
Oostende	15	0,7	209	0,8
Roeselare	104	4,9	2.009	7,6
Tielt	61	2,8	1.945	7,4
Veurne	11	0,5	104	0,4
West-Vlaanderen	449	21,0	9.925	37,6
Vlaamse Gewest	1.557	72,7	22.745	86,1
België	2.142	100,0	26.407	100,0

In amper enkele jaren tijd groeide dit land uit tot de vijfde exportmarkt voor de Belgische meubelindustrie. Door de financiële crisis en de devaluatie van de roebel is de uitvoer naar Rusland sinds augustus 1998 echter grotendeels stilgevallen. Ook de uitvoer naar enkele landen in Azië had zwaar te lijden onder de internationale financiële crisis.

Dit laatste geldt eveneens voor de spaanplaatsector. Sinds 1993 was de uitvoer van spaanplaten naar het Verre Oosten spectaculair toegenomen. In 1998 is de uitvoer van spaanplaten naar markten zoals China, Hongkong, Japan, Maleisië, Singapore, Taiwan of Zuid-Korea zo goed als volledig stilgevallen. Momenteel doet er zich echter een heropleving voor.

Conjunctuur

In 1998 mocht de houtverwerking goede groeicijfers optekenen. De omzet steeg vorig jaar met 6,7% tot 150,8 miljard fr. Alle grote deelsectoren deelden in deze groei, ook de meubelindustrie die een omzetstijging met 5,8% bereikte.

De sector behaalt hiermee de sterkste groeicijfers sinds het piekjaar 1990. Deze groei werd echter vooral gerealiseerd tijdens het eerste semester van 1998. Nadien trad er een duidelijke groeivertraging op als gevolg van de reeds aangehaalde financiële crisis in Azië en Rusland. Deze groeivertraging zette zich door tijdens

de eerste maanden van 1999. Hierdoor kan men nu reeds stellen dat de groei in 1999 beduidend zwakker zal uitvallen dan in 1998.

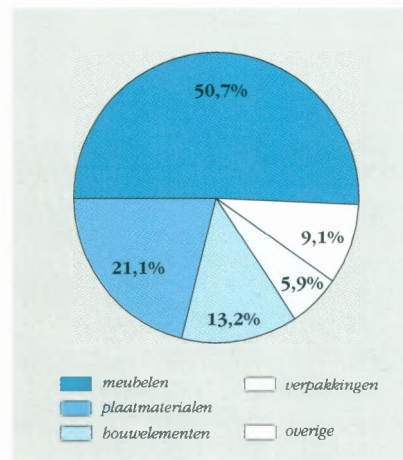
De uitdagingen van de 21e eeuw

Op de drempel van het nieuwe millennium staat de houtverwerking voor tal van uitdagingen. Iedere uitdaging biedt terzelfder tijd bedreigingen en opportuniteiten.

In de (meubel)distributie stellen we een voortschrijdende concentratie en verticale integratie vast, een evolutie waar de meubelproducenten een gepast antwoord op zullen moeten vinden.

De euro zal prijzen en kosten nog beter vergelijkbaar maken.

Relatief belang van de deelsectoren omzet 1998 = 150,8 miljard fr.

Prijzen van machines, grondstoffen en financieel kapitaal zullen verder convergeren, zodat de loonkosten nog meer dan vroeger het verschil zullen maken. Hier ligt nog een belangrijke opdracht voor de overheid, namelijk het verkleinen van de loonwag via een verlaging van de lasten op arbeid.

Anderzijds moet men op bedrijfs- en sectorniveau streven naar producten met een hogere toegevoegde waarde via een aantal kwalitatieve en immateriële factoren, zoals design, imago en merkbekendheid, integrale klantenzorg, een betere marktkennis ...

Inzake design werden de laatste jaren ernstige inspanningen geleverd door de Vlaamse meubelindustrie. Deze inspanningen beginnen reeds duidelijk vruchten af te werpen.

Ook in andere deelsectoren van de houtverwerking kan men nieuwe producten met een hogere toegevoegde waarde creëren; denk maar aan het succes van de laminaatvloeren.

Innovatie en product vernieuwing zijn dus zeker niet het monopolie van een paar hightech sectoren. Het Vlaamse innovatiebeleid moet dan ook uit haar eng wetenschappelijk-technologisch keurslijf gehaald worden en ook rekening houden met andere, niet-technologische vormen van innovatie, die van levensbelang zijn voor tal van zogenaamde 'traditionele' sectoren, waaronder de houtverwerking.

De mondialisering van de handel in meubelen en andere houtproduc-

ten zet zich onverminderd door. Culturele verschillen, smaakverschillen zullen verkleinen. Dit zal de (complexe) Europese markt transparanter maken, waardoor deze een gemakkelijker doelwit zal vormen voor concurrenten van buiten Europa. Omgekeerd zal dit ook leiden tot een meer en meer wereldwijde export van onze producten.

Vorig jaar exporteerde de houtverwerking reeds 60% van haar productie. In de toekomst zal deze exportquote nog moeten toenemen om de eveneens stijgende import te compenseren. Het proces van mondialisering valt immers niet terug te draaien.

Hierbij moeten we er ook rekening mee houden dat ons land in de toekomst niet meer het centrum van Europa zal zijn : dit centrum schuift op naar het oosten.

Ook voor de houtverwerking is het tijdperk van de kennismaatschappij aangebroken. Door de evolutie van informatie- en communicatietechnologieën wordt de wereld één groot dorp (The Global Village). Informatie die aan één kant van de wereld ontstaat, kan dezelfde dag nog aan de andere kant van de wereld beschikbaar worden. Door de snelle beschikbaarheid van informatie zal het hebben van informatie op zich geen concurrentievoordeel meer zijn. Het zal er op aan komen om deze informatie om te zetten in praktisch bruikbare kennis : kennis van markten, van consumentengedrag, nieuwe materialen, nieuwe technologieën ...

Om deze informatie op een efficiënte manier te verwerken en te communiceren volstaan de traditionele middelen niet langer. Investeren in de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën wordt dus een noodzaak.

Kennis wordt een belangrijk concurrentiewapen. Aangezien kennis in de hoofden van mensen zit, zal ons menselijk kapitaal dus nog belangrijker worden. De kwaliteit van het onderwijs en een levenslange, permanente vorming zijn dus van groot belang. Onderwijs en beroepsopleiding moeten inspelen op de noden van de sector. De houtverwerking heeft immers nog steeds te kampen met een tekort aan (technisch) geschoolde arbeidskrachten.

Naast de hoge fiscale en para-fiscale druk legt de overheid ons ook nog een zwaar reglementair kader op : administratieve rompslomp, milieu, ruimtelijke ordening (met als typisch probleem in de sector : de zonevreemde bedrijven), verpakkingsafval ...

In het algemeen pleiten wij voor een verlaging van de administratieve lasten door bijvoorbeeld een zelfde gegeven niet meerdere keren op te vragen. Inzake milieu en ruimtelijke ordening vraagt de sector in de eerste plaats meer rechtszekerheid. Vooral de problematiek van de zonevreemde bedrijven, die in de houtverwerking regelmatig voorkomt, verdient een adequate oplossing die de betrokken bedrijven de nodige rechtszekerheid biedt.

GENENCOR
INTERNATIONAL

Genencor International N.V.

Komvest 43, 8000 Brugge

Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

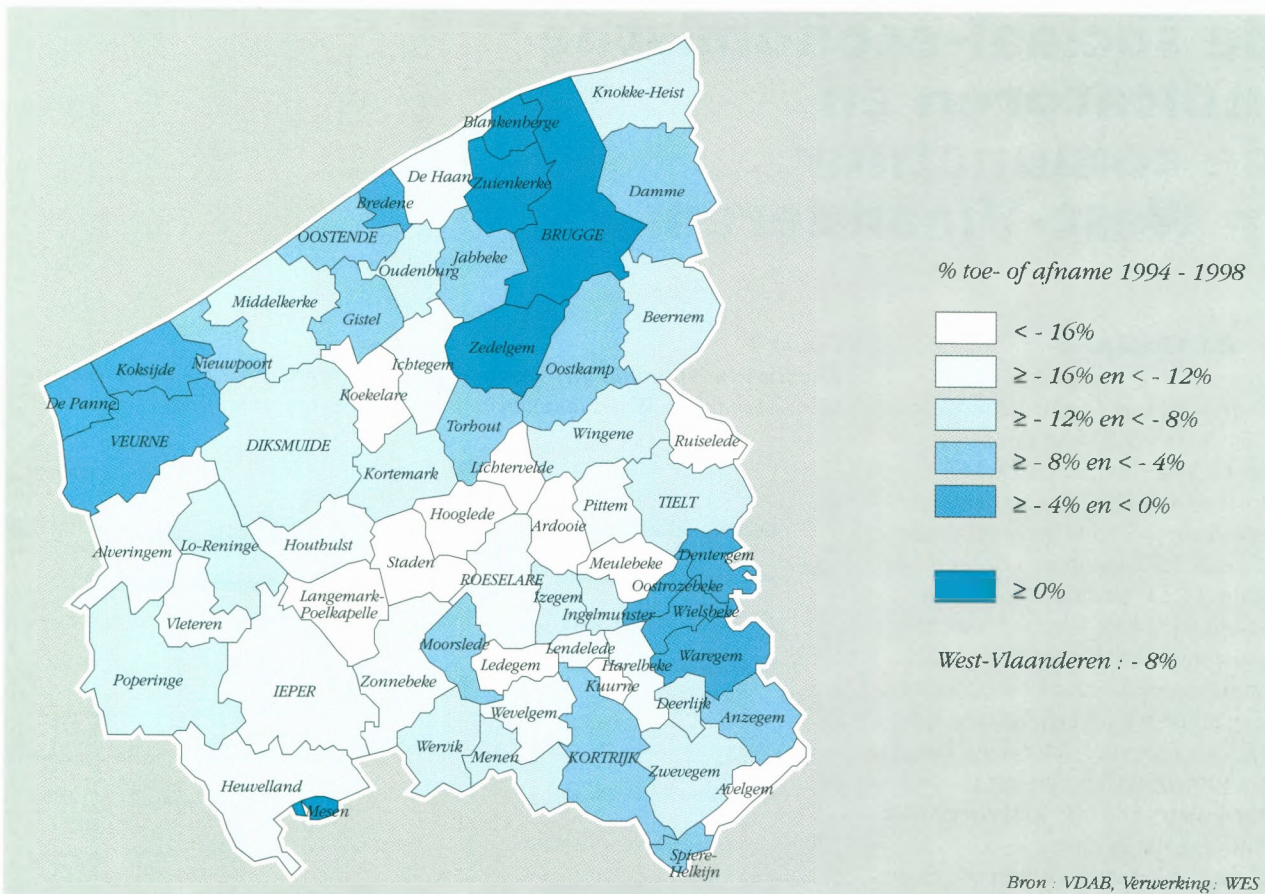
Genencor International N.V. is een productie-onderneming toegespitst op de fermentatie, opwerking en formulering die zich in hoofdzaak richt naar biotechnologische producten voor industriële toepassingen.

Niet-werkende werkzoekenden inclusief ouderen naar geslacht, 1990-1994-1998

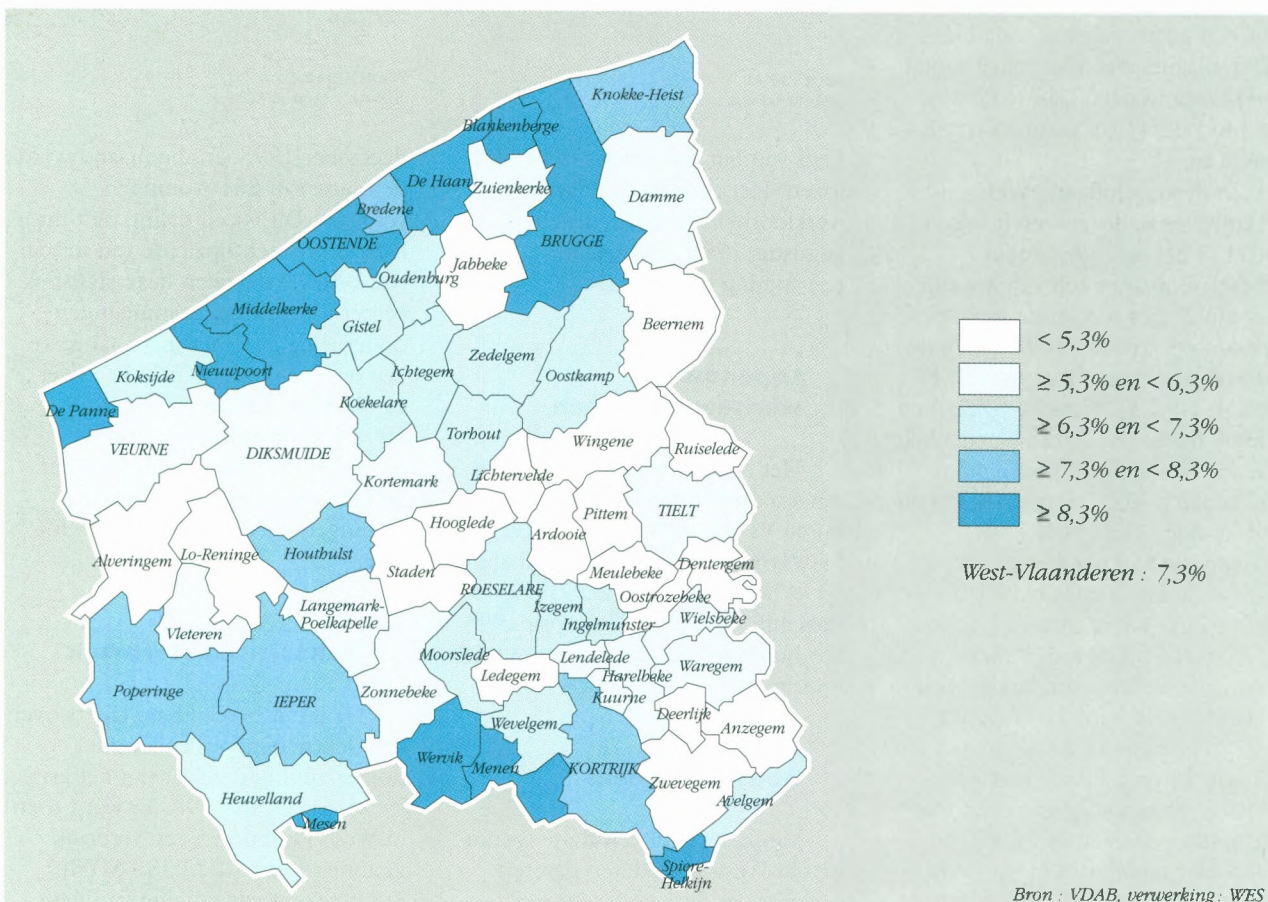
Gemeente	EU-DEF, inclusief ouderen						Waarvan uitkeringsgerechtigde volledig werklozen					
	1990		1994		1998		1990		1994		1998	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
Beernem	144	153	207	273	173	254	63	120	108	224	70	141
Blankenberge	469	531	655	631	644	666	279	422	430	509	368	450
Brugge	1.831	2.075	2.649	2.956	2.530	3.152	1.120	1.546	1.741	2.258	1.220	1.860
Damme	129	153	184	190	134	211	62	119	104	146	57	133
Jabbeke	140	175	197	240	163	253	55	144	111	185	78	155
Knokke-Heist	651	513	824	733	722	710	376	385	517	587	366	451
Oostkamp	260	355	370	531	304	544	111	264	200	411	127	308
Torhout	260	321	333	495	302	478	94	256	172	387	109	288
Zedelgem	258	391	339	531	324	549	120	316	183	411	148	324
Zuilenkerke	25	32	40	41	39	60	12	25	22	34	16	43
arrondissement Brugge	4.167	4.699	5.798	6.621	5.334	6.876	2.292	3.597	3.588	5.152	2.559	4.153
Diksmuide	198	156	283	279	231	280	82	115	141	220	87	176
Houthulst	165	140	206	233	170	205	78	98	109	186	68	133
Koekelare	125	118	170	201	126	182	49	93	93	154	59	118
Kortemark	132	141	183	267	160	238	59	105	101	212	67	143
Lo-Reninge	21	21	25	34	22	32	11	15	17	27	12	20
arrondissement Diksmuide	640	575	867	1.014	709	936	279	426	461	799	293	590
Heuveland	107	116	148	192	114	183	46	82	91	138	57	116
Ieper	480	647	647	952	509	896	230	463	374	733	256	564
Langemark-Poelkapelle	103	116	122	195	83	167	39	82	57	158	37	111
Mesen	23	24	26	37	23	40	12	18	14	29	16	33
Poperinge	311	258	387	485	309	477	143	175	196	379	136	328
Vleteren	55	34	66	69	53	61	20	20	25	54	18	41
Wervik	331	382	441	622	371	565	148	261	216	440	161	332
Zonnebeke	144	176	172	251	113	250	52	125	83	195	46	166
arrondissement Ieper	1.554	1.753	2.009	2.803	1.575	2.639	690	1.226	1.056	2.126	727	1.691
Anzegem	104	165	125	285	143	246	37	101	64	210	68	130
Avelgem	109	177	168	274	99	259	37	109	73	204	53	152
Deerlijk	76	145	120	253	106	232	28	86	65	192	44	122
Harelbeke	256	395	405	698	340	590	81	256	201	512	142	332
Kortrijk	997	1.295	1.580	2.026	1.469	1.872	470	862	993	1.509	765	1.060
Kuurne	108	211	186	359	156	276	44	147	111	271	68	148
Lendelede	47	87	68	130	55	113	17	57	31	86	15	53
Menen	576	756	831	1.164	734	1.073	232	515	453	866	331	636
Spiere-Helkijn	35	53	67	64	55	66	22	40	49	56	32	50
Waregem	264	406	400	772	397	739	108	270	225	568	187	430
Wevelgem	368	486	479	831	378	744	125	345	231	627	158	431
Zwevegem	171	324	282	531	233	488	75	204	167	389	104	292
arrondissement Kortrijk	3.109	4.498	4.711	7.387	4.163	6.696	1.276	2.992	2.663	5.490	1.967	3.836
Bredene	200	242	299	355	303	339	123	180	208	284	182	219
De Haan	213	209	306	302	242	288	107	149	176	240	113	190
Gistel	131	154	188	236	175	219	55	120	107	193	76	148
Ichtegem	184	201	246	361	203	325	81	154	131	298	98	234
Middelkerke	334	323	446	446	391	427	168	252	250	348	185	273
Oostende	1.495	1.496	2.299	2.127	2.170	2.054	944	1.107	1.552	1.639	1.164	1.325
Oudenburg	129	108	187	179	163	172	52	78	106	146	77	121
arrondissement Oostende	2.685	2.733	3.971	4.006	3.646	3.823	1.530	2.040	2.530	3.148	1.895	2.510
Hoogdele	63	94	102	169	73	146	14	60	50	108	32	71
Ingelmunster	94	176	156	281	132	257	30	92	80	182	51	142
Izegem	263	498	441	787	390	714	92	258	254	529	181	412
Ledelegem	109	116	152	184	109	167	31	70	68	135	34	99
Lichtervelde	81	105	118	168	89	141	26	70	52	117	32	86
Moorslede	149	155	193	212	153	232	52	99	85	147	53	132
Roeselare	684	879	1.008	1.370	808	1.243	289	583	563	964	373	681
Staden	101	125	139	205	102	154	29	83	66	147	36	86
arrondissement Roeselare	1.543	2.149	2.309	3.376	1.855	3.052	563	1.315	1.218	2.329	792	1.709
Ardoie	84	124	122	213	82	156	20	72	57	151	31	74
Dentergem	65	94	84	151	91	140	20	58	41	109	45	87
Meulebeke	111	130	183	229	145	195	31	77	103	170	59	116
Oostrozebeke	52	79	84	148	77	152	17	55	44	105	25	82
Pittem	52	62	73	109	58	96	20	39	33	83	24	52
Ruiselede	53	59	61	105	53	75	12	44	26	83	19	43
Tielt	206	224	295	423	249	390	53	143	148	322	107	230
Wielsbeke	47	103	74	203	75	198	18	72	43	147	38	115
Wingene	132	146	173	240	143	230	39	90	81	172	54	134
arrondissement Tielt	802	1.019	1.149	1.821	971	1.631	230	650	576	1.342	402	933
Alveringem	76	52	84	66	65	63	44	38	49	56	31	43
De Panne	259	260	317	326	288	332	160	192	205	264	165	221
Koksijde	272	299	336	425	333	416	158	230	229	338	170	253
Nieuwpoort	192	165	249	245	222	251	112	123	164	203	114	162
Veurne	153	110	178	167	145	196	75	80	95	128	69	133
arrondissement Veurne	951	886	1.164	1.229	1.053	1.258	549	663	742	989	549	812
West-Vlaanderen	15.451	18.311	21.978	28.257	19.305	26.911	7.409	12.909	12.834	21.375	9.184	16.234

Bron : VDAB

Evolutie tussen 1994 en 1998 van de totale werkloosheid per gemeente
(niet-werkende werkzoekenden inclusief ouderen)

Werkloosheidsdruk in 1998 (niet-werkende werkzoekenden inclusief ouderen in % van de potentiële beroepsbevolking)

Het verloop van de sociaal-economische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen ¹

Werkloosheid

In april van dit jaar telde West-Vlaanderen 29.025 werklozen waarvan 11.584 mannen en 17.441 vrouwen (60,1%). Ten opzichte van april vorig jaar telde onze provincie in totaal 7,2% minder werklozen (zie figuur 1). De situatie is wel enigszins anders bij de vrouwen dan bij de mannen. Bij de vrouwen was er een daling op jaarbasis (-11,6%), bij de mannen was er een lichte stijging (+0,5%). Het voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde van het totaal aantal niet-werkende werkzoekenden blijft nog steeds dalen.

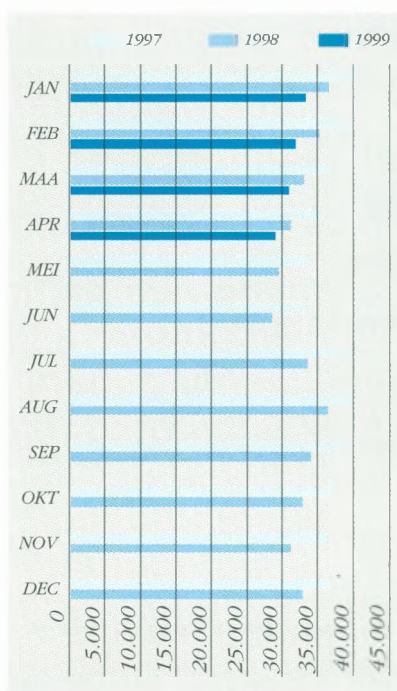
In het Vlaamse Gewest waren er in april 185.847 niet-werkende werkzoekenden. Het aandeel van West-Vlaanderen in de werkloosheid van het Vlaamse Gewest bedroeg aldus 15,6%. Ten opzichte van april vorig jaar daalde de werkloosheid in het Vlaamse Gewest met 10,6%, wat dus een grotere daling is dan in West-Vlaanderen. Het totaal aantal werklozen in het Vlaamse Gewest bestond uit 41,6% mannen en 58,4% vrouwen.

In de verschillende West-Vlaamse arrondissementen was er enkel in het arrondissement Roeselare in april een stijging van het aantal niet-werkende werkzoekenden op jaarbasis (+0,4%). In de arrondissementen Brugge (-13,1%), Veurne (-9,5%), Kortrijk (-7,2%) en Tielt (-6,3%) was er een aanzienlijke afname. In de arrondissementen Oostende (-3,6%), Ieper (-3,3%) en Diksmuide (-3,2%) was er ook een afname van het aantal niet-werkende werkzoekenden, zij het in mindere mate.

Van het totaal aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen in april 1999 waren 6.770 personen of 23,3% jonger dan 25 jaar. In vergelijking met april 1998 is dit een stijging: toen was dit 6.406 personen of 20,5% van het totaal aantal werklozen. Ook in maart was er een stijging op jaar-

Figuur 1

Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen

BRON: VDAB, grafische verwerking WES

basis van het aantal jongere werklozen. Het aandeel in de totale werkloosheid vertoont al sedert augustus 1998 elke maand een stijging op jaarbasis.

Lopende werkaanbiedingen

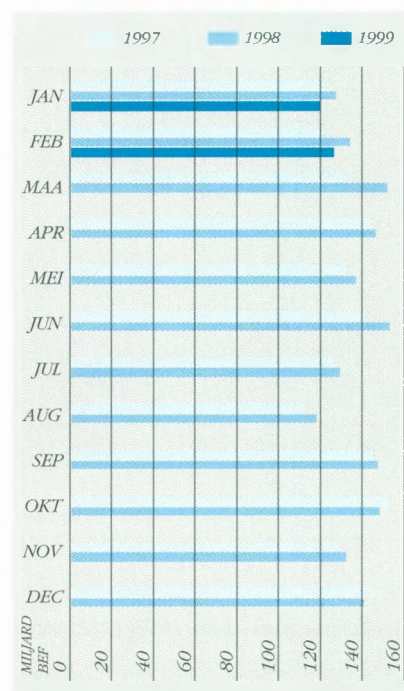
Het aantal lopende werkaanbiedingen op het einde van elke maand bij de VDAB in West-Vlaanderen blijft stijgen op jaarbasis. Eind april 1999 bedroeg het aantal 7.599 ten opzichte van 5.720 eind april 1998. Dit betekent een stijging van 32,8% op jaarbasis.

Bouwnijverheid

Van het aantal vergunde woningen in West-Vlaanderen dateren de meest recente gegevens van

Figuur 2

Evolutie omzet West-Vlaamse bedrijven (volgens btw-aangiften)

BRON: VDAB, grafische verwerking WES

december 1998. In die maand werd de bouw van 851 woningen vergund. Dit is een daling met maar liefst 33,6% ten opzichte van december 1997. Aangezien deze statistiek echter aan grote schommelingen onderhevig is, is het meer aangewezen deze evolutie te bekijken over een langere periode. Zo werd in 1998 gemiddeld per maand de bouw van 622 woningen vergund. In 1997 was dit gemiddeld 754 woningen per maand, dit is 17,5% meer.

Elektriciteitsverbruik

De laatst beschikbare cijfers over het elektriciteitsverbruik onder hoogspanning dateren van het laatste kwartaal van 1998. Er werd toen in West-Vlaanderen een verbruik genoteerd van 1.222.233 MWh. Dit betekent een stijging van het

verbruik met 3% ten opzichte van het vierde kwartaal van 1997.

De toename op jaarbasis was kleiner dan in de vorige kwartalen van 1998 (respectievelijk 6,4%, 6,7% en 3,8%).

Omzet

Door de grote ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen werd in februari 1999 een omzet gehaald van 127,3 miljard fr. Dit is 5,6% minder dan in februari 1998.

In januari 1999 was er ook een daling (-5,8%). In 1998 was er in oktober en december een daling op jaarbasis (zie figuur 2). De stijgende trend van het voortschrijdend twaalfmaands-gemiddelde van de omzet bereikte in oktober 1998 een maximum en vanaf november 1998 neemt het twaalfmaands-gemiddelde licht af.

Investerings

De investeringen van de grote ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen bedroegen in februari 1999 circa 4,9 miljard fr. Dit is evenveel als in februari 1998.

In januari van dit jaar was er een daling op jaarbasis van 9,1%. In alle maanden van 1998, behalve juli, was er een toename ten opzichte van dezelfde maanden van 1997.

Het voortschrijdend twaalfmaands-gemiddelde van de investeringen bleef tot januari 1999 continu stijgen. In februari van dit jaar was er een kleine afname.

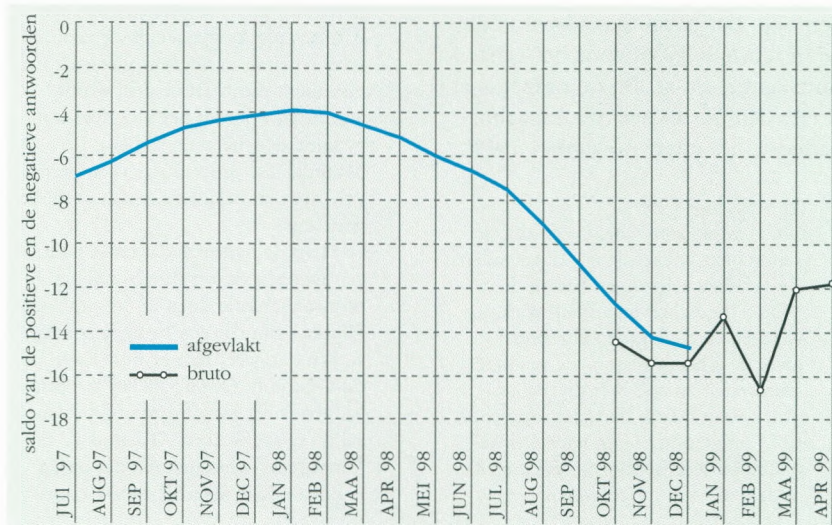
Conjunctuurindicator van de Nationale Bank

In april 1999 bereikte de bruto-synthetische curve voor West-Vlaanderen een waarde van -11,8. Dit is de beste bruto-waarde sedert oktober 1998. De neerwaartse trend van de brutowaarden sedert maart 1998 lijkt gestopt. De afgevlakte curve, die met vier maanden vertraging wordt berekend, blijft weliswaar neerwaarts gericht (zie figuur 3). Indien in de volgende maanden de brutowaarden blijven verbeteren, zal ook hier verandering in komen.

In historisch perspectief zat de conjunctuurcyclus sedert begin 1998 duidelijk in een neerwaartse trend. Momenteel is er als het ware een adempauze in deze trend

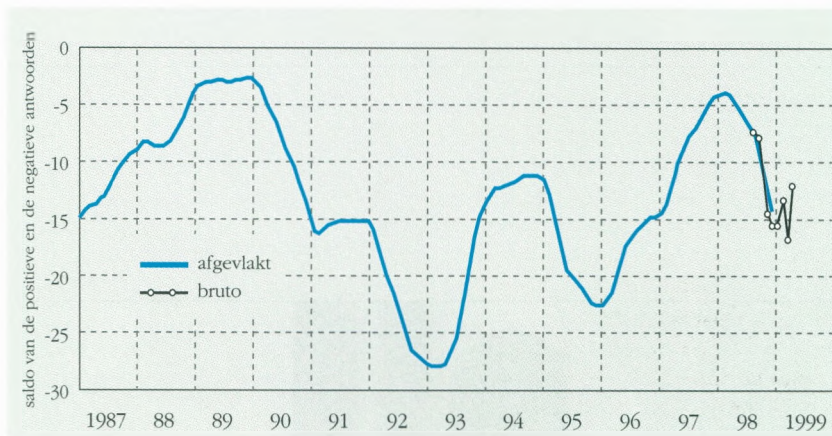
Figuur 3

Synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen, juli 1997 - april 1999

Figuur 4

Synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen 1987-1999

BRON: NBB,
grafische verwerking WES

(zie figuur 4). De vraag is of hierna de curve verder zal dalen of dat deze pauze het begin is van een verbetering van de conjunctuur.

Ook bij de deelindicatoren van de industrie en de bouw verbeterden de brutowaarden in april. Bij de deelindicator van de handel ging de brutowaarde iets achteruit. De afgevlakte curve van de industrie blijft hetzelfde patroon volgen van de synthetische curve. De afgevlakte curve van de bouw is gestabiliseerd en zelfs licht opwaarts gericht. De curve van de handel gaat licht achteruit.

Besluit

De daling van de conjunctuur-curve die begin 1998 werd ingezet, blijkt in het eerste kwartaal van 1999 gestopt. De vraag is of dit

een adempauze is in de neerwaartse trend (zoals begin jaren negentig) of deze pauze integendeel een kentering aankondigt.

De recentste gegevens over de sociaal-economische indicatoren werkloosheid, omzet en investeringen presteren niet zo goed.

De werkloosheid blijft weliswaar dalen, al is de afname op jaarbasis de laatste maanden (maart en april 1999) niet meer zo groot als in 1998. Bij de mannen was er in maart en april van dit jaar zelfs een lichte stijging op jaarbasis. De jeugdwerkloosheid neemt toe. Zowel het aantal jeugdwerlozen als hun aandeel in het totaal aantal niet-werkende werkzoekenden stijgt op jaarbasis.

Zowel de omzet-als de investeringscijfers stegen in de eerste twee maanden van 1999 niet ten opzichte van dezelfde twee maanden van

1998. Bij de investeringen is de daling nog iets minder uitgesproken dan bij de omzet. Bij de investeringen nam het twaalfmaandsgemiddelde in februari 1999 voor het eerst sinds lange tijd af. Bij de omzet is er al een daling van het twaalfmaands-gemiddelde sedert november 1998.

1 Opmaak juni 1999

2 Onder werklozen wordt verstaan: het aantal niet- werkende werkzoekenden. Zij vertegenwoordigen het bij de VDAB ingeschreven arbeidsmarktpotentieel. In deze groep zijn onder meer de schoolverlaters, de vrij ingeschrevenen en een zeer diverse rest-groep (met daarin de tijdelijk geschorsten) opgenomen. Een nadeel is wel dat de oudere werklozen (50 jaar of ouder) niet zijn opgenomen.

3 Vergunde woningen in woongebouwen en in niet-woongebouwen.

4 Het feit dat de registratie gebeurt naar vestiging van de hoofdzetel betekent dat men niet noodzakelijk de economische activiteit in het betrokken arrondissement meet. Dit nadeel wordt afgezwakt doordat het hier over een evolutie doorheen de tijd gaat. Maandelijkse procentuele veranderingen zijn dan belangrijker dan absolute gegevens.

Een tweede nadeel is dat enkel bedrijven met een omzet van 20 miljoen fr. of meer aangifte doen op maandbasis. Het kan zijn dat een bedrijf nu eens wel en dan weer niet beantwoordt aan dit criterium. Om dit nadeel te onder-vangen is het aangewezen op provinciaal niveau te werken. 'Toetreders' en 'uittreders' vallen dan minder op en kunnen elkaar misschien meer com-

penseran dan als men werkt op het arrondissementale niveau.

5 Zie vorige voetnoot.

6 De constructie van de indicator van de Nationale Bank verloopt als volgt : er wordt maandelijks een enquêteformulier aan bedrijfsleiders verzonden. Daarin gaat men na hoe het gesteld is met een aantal facetten van de activiteit, de vraag en de vooruitzichten. Er zijn drie antwoordmogelijkheden : stijgend (positief), gelijkblijvend of dalend (negatief). De indicator is het saldo van de positieve en de negatieve antwoorden op deze vragen, en dit voor alle ondervraagden. In tegenstelling tot de nationale indicator worden de antwoorden per provincie niet gewogen. De maandelijkse resultaten van de enquête worden op een grafiek uitgezet. De curve wordt afgevlakt. Zo kan men de trend gemakkelijker onderkennen.

Ons land is niet rijk aan grondstoffen. Maar wat we wel hebben, is gezond verstand. En daar doen ondernemers van hier het al jaren mee.

Of hoe een klein land door zijn ondernemers een grote rol speelt op de wereldmarkt. Ze doen dat met een flinke dosis creativiteit, zin voor initiatief en heel wat durf. En met een duwtje in de rug van een financiële partner. Een partner zoals KBC Bank & Verzekering. Want ondernemers van hier, daar hebben we het voor.

<http://www.kbc.be>

KBC BANK & VERZEKERING VERENIGT
DE KREDIETBANK, ABB-VERZEKERINGEN EN CERA BANK.

We hebben het voor u.

• • •

'Pinguin Convenience Cuisine' is de nieuwe divisie van groente-verwerker **Pinguin** uit Langemark. Deze nieuwe productie-eenheid speelt in op de vraag naar kant en klare groentebereidingen.

Reeds vanaf de jaren '90 voert Pinguin een beleid van productdiversificatie en meer toegevoegde waarde, waarbij de klanten een zo compleet mogelijk groentegamma aangeboden krijgen.

Vorig jaar haalde Pinguin het nieuws met de start van een volwaardig R&D-centrum.

De firma realiseerde vorig jaar met zijn twee West-Vlaamse vestigingen een geconsolideerde omzet van 3 miljard fr. De investering in de nieuwe productie-eenheid bedraagt 150 miljoen fr. en kan op een termijn van twee jaar voor vijftig nieuwe arbeidsplaatsen zorgen. De tewerkstelling in de twee West-Vlaamse vestigingen bedraagt 240 vaste en 160 seizoensgebonden personeelsleden.

• • •

Na een onderbreking van bijna twee jaar zijn er weer directe vrachtluchten vanuit IJsland op **de luchthaven van Oostende**.

Het gaat om chartervluchten van Icelandair met een toestel dat beantwoordt aan alle eisen op gebied van geluid en milieu en bovendien kort na de middag landt, dus zonder nachtlawaai.

Tien jaar geleden startte Icelandair met wekelijkse vrachtluchten op Oostende voor de invoer van verse

vis. De voornaamste invoerders van de IJslandse vis bevinden zich immers in West-Vlaanderen.

Na de verhuis van de visvluchten, eerst naar Brussel en later naar Keulen, besloot Icelandair terug op Oostende te vliegen.

Deze vluchten bieden ook perspectieven voor de export vermits IJsland zo goed als alle groenten en fruit, voornamelijk uit de Beneluxlanden, moet importeren. Deze export wordt gecoördineerd door de firma All-Trade uit Oostende.

• • •

Staalraad-en staalkoordproducent **Bekaert** voert onderhandelingen met het Amerikaanse accountkantoor Arthur Andersen voor de verkoop van de 'Industrial Solutions' divisie van Delaware Computing, de informaticadochter van Bekaert. Deze divisie wordt verkocht omdat het niet meer behoort tot de kernactiviteiten van Bekaert. De overige divisies van Delaware Computing (Infrastructure Management, TQM Products en Office Communication) maken geen deel uit van de onderhandelingen. Delaware Computing werd opgericht in de jaren zeventig door de Antwerpse bouwgroep Dillen om informaticadiensten aan te bieden aan zelfstandigen in het Antwerpse. De groep Bekaert kocht Delaware in 1991 en maakte er één van de tien belangrijkste softwarehuizen in België van, gespecialiseerd in totaaloplossingen op het vlak van informatietechnologie, voornamelijk voor

middelgrote industriële bedrijven.

Vorig jaar nog boekte Delaware Computing een omzet van 2 miljard fr., een toename van 50 procent en een stevige winst. Het personeelsbestand groeide van 320 personeelsleden eind 1997 naar 420 eind vorig jaar.

• • •

Cisco Systems, wereldleider in 'networking' voor Internet is aandeelhouder van Flanders Language Valley Fund, het Vlaamse risicokapitaalfonds voor investeringen in spraak- en taaltechnologie en artificiële intelligentie. Het Amerikaanse bedrijf investeerde drie miljoen dollar en verwierf daarmee een participatie van 1,61 procent in FLV Fund.

Ondertussen draait FLV Fund op volle toeren. Het Fonds bestudeert 48 dossiers voor een investeringsbedrag van 3 miljard fr. en participeert in 27 bedrijven. De dossiers zijn gegroepeerd rond de clusters telecommunicatie, pc & multimedia, auto-industrie, industrie, beveiliging, consumentenelektronica en consulting en diensten. De toetreding van Cisco Systems zorgt voor de ontwikkeling van een specifiek cluster rond Internet.

• • •

Deceuninck Plastics Industries, producent van kunststof raamsystemen en bouwprofielen uit Hoogdele-Gits heeft de firma Uniplast overgenomen. Uniplast, gevestigd op het bedrijventerrein van Estaimpuis, is gespecialiseerd in de extrusie van flexibele kunststofbuizen. Deze buizen worden gebruikt als voorbedrade buis in onder meer woning- en industriebouw. Ook worden zij toegepast als beschermhuis voor nutsvoorzieningen zoals leidingen voor telefoon, signalisatie en elektriciteit. Voor de elektro business, een sterk groeiend marktsegment in de bouwnijverheid, had Deceuninck tot nu toe geen producten vervaardigd. De overname van Uniplast betekent voor de Deceuninck dan ook een doorbraak op deze markt. Door rendementsverbeteringen in te voeren en de productiecapaciteit uit te breiden wil Deceuninck eind dit jaar een omzet van 90 miljoen fr. realiseren.

• • •

Minister-president Luc van den Brande heeft op 22 mei jongstleden

de raad van beheer van het **Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)** officieel geïnstalleerd. Gouverneur Paul Breyne is voorzitter van het nieuwe instituut.

Momenteel zijn er in Vlaanderen meer dan 350 wetenschappers en technici dagelijks actief in het zeewetenschappelijk onderzoek. Het VLIZ moet de verworven kennis over het zeewetenschappelijk onderzoek van en naar de onderzoekswereld, de overheden en het publiek optimaal ondersteunen. Tevens zal het instituut de grote diversiteit aan onderzoeksactiviteiten in een ruim kader plaatsen en de integratie van wetenschappelijke ontwikkelingen in het beleid bevorderen. Het VLIZ zal ook het Vlaams Marien Data Centrum herbergen. Verder zal de expertise die binnen het huidige Instituut voor het Zeewetenschappelijk Onderzoek (IZWO) werd opgebouwd in het VLIZ worden opgenomen en wordt het takenpakket van het huidige IZWO integraal voortgezet.

Met het VLIZ wil de Vlaamse regering een duidelijke visibiliteit creëren op het gebied van het zeewetenschappelijk onderzoek zowel naar de regionale als naar de internationale gemeenschap toe. Het Vlaams Instituut voor de Zee wordt gefi-

nancierd door de Vlaamse regering en de provincie West-Vlaanderen.

• • •

De **Ocean Containerterminal Hessenatie (OCHZ)** te Zeebrugge heeft begin mei een nieuwe 'gate' ingebruik genomen. Het complex bestaat uit een wachtparking, een administratief gebouw, de gate-in, een overslagzone en de gate-out. Een chauffeur die aankomt op de terminal stationeert zijn vrachtwagen eerst op de wachtparking.

In het administratief gebouw brengt hij vervolgens de gegevens over het voertuig en de lading in het computersysteem in. Na ontvangst van een elektronische douanestempel en een bezoeksnummer, rijdt de chauffeur naar de gate-in waar havenarbeiders instaan voor de technische controle. De vrachtwagen kan nu naar de overslagzone waar de chauffeur via het computersysteem zijn bezoeken en parkingnummer doorstuurt naar de straddle carrier die de container komt ophalen. De chauffeur kan vervolgens via de gate-out weer naar buiten rijden. Het hele proces neemt minder dan dertig minuten in beslag.

De nieuwe gate past in de uitbreiding en renovatie van de OCHZ. Op termijn moet de terminal in staat

zijn om gelijktijdig drie containerschepen van meer dan 5.000 teu of twintig voet containereenheden te behandelen.

• • •

Telecommunicatiegroep **Telinfo**, aandeelhouder van onder meer Mobistar en het datacommunicatie- en netwerkbedrijf Telindus, investeert 200 miljoen fr. in een nieuwe vestiging op het Oostendse bedrijventerrein Plassendale III. De aanwezigheid van de Katholieke Hogeschool Brugge – Oostende en de beschikbaarheid van een netwerk van glasvezelkabelverbindingen heeft de beslissing van Telinfo om zich in Oostende te vestigen positief beïnvloed.

Telinfo zal op een terrein van drie hectare uitsluitend nieuwe activiteiten ontwikkelen op het vlak van e-commerce-netwerken en draadloze telecommunicatie. De Oostendse site wordt ook het commerciële en logistieke centrum van Telinfo voor Noord-Frankrijk, Oost- en West-Vlaanderen. In de startfase zal Telinfo veertig ingenieurs en tien administratieve krachten aanwerven. Eind volgend jaar moet de tewerkstelling 100 man bedragen. Voorlopig is Telinfo gehuisvest in de vroegere Zeevaartschool van Oostende.

Jan Vernieuwe, Brugge

Ruimte om te ondernemen

Op 14 april jongstleden had in het Cultureel Centrum de Brouckere te Torhout de *Algemene Informatievergadering* plaats van de GOM - West-Vlaanderen in aanwezigheid van gouverneur Paul Breyne en eregouverneur Olivier Vanneste.

Gast spreker Jacques Delors, gewezen voorzitter van de Europese Commissie en voorzitter van de raad van beheer van het Europacollege in Brugge, hield voor de talrijke genodigden een boeiende toespraak over 'La cohésion économique et sociale, pilier de la construction européenne'.

De uiteenzetting van Norbert Vanhove, administrateur -generaal GOM - West-Vlaanderen, bestond uit twee gedeelten. De toelichting van enkele sociaal-economische indicatoren vormde het eerste deel van zijn toespraak, met in de eerste plaats aandacht voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Omdat de officiële cijfers van de werkgelegenheid elk jaar een grote vertraging kennen, organiseert de GOM - West-Vlaanderen bij het begin van ieder jaar zelf een enquête bij de industriële ondernemingen met vijf en meer werknemers.

In totaal namen 852 ondernemingen deel aan deze enquête. Zij totaliseren 75% van de industriële werkgelegenheid. Uit deze enquête blijkt een stijging van de werkgelegenheid met 1,6%.

'Het is al een lange tijd geleden dat we een dergelijke stijging van de industriële werkgelegenheid kunnen melden', sprak Norbert Vanhove. De directeur beklemtoonde in dit verband zijn geloof in de industrie in West-Vlaanderen: 'de trend van de industriële tewerkstelling is neerwaarts doch veel minder sterk in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen en België in het algemeen. Wat velen niet schijnen te weten is het nog steeds bestaan van zeer performante industriële ondernemingen'. Voor een uitgebreid overzicht van de sociaal-economische indicatoren verwijzen wij u naar 'West-Vlaanderen Werkt', nr.2, 1999.

In het tweede gedeelte van zijn toespraak besprak Norbert Vanhove de GOM-werking in 1998. In het voorbije jaar stonden ruimte om te ondernemen en de streekvernieuwing centraal. Sedert de GOM-actie 'Ruimte om te ondernemen', die in

1991 startte, werden 560 ha vrijgemaakt voor regionale bedrijventerreinen en liggen er voorstellen voor 310 ha bij de Vlaamse overheid. Deze laatste hebben betrekking op de gewestplannen Kortrijk, Ieper-Poperinge, Brugge-Oostkust, Oostende-Middenkust en Veurne-Westkust.

224 ha werden in de gewestplannen vrijgemaakt voor de uitbreiding van zonevrije bedrijven.

De vijf grote actievelden van de GOM - West-Vlaanderen in 1998 waren:

- ontvangststructuur bedrijven;
- ondersteuning innovatie-inspanningen;
- pro-actief milieubeleid;
- economische infrastructuur;
- de GOM als socio-economische gegevensbank voor de provincie West-Vlaanderen.

Een uitvoering verslag van deze vijf actievelden vindt u terug in het GOM-jaarverslag 1998.

Werner Vens, gedeputeerde en voorzitter van de GOM - West-Vlaanderen, stelde zich in zijn slottoespraak de vraag of de overheid niet, ongewild, de slagkracht van het bedrijfsleven beperkt. In dit verband wees de voorzitter onder meer op de ellenlange procedures voor de gewestplanwijzigingen, meer

bepaald de sectoriële bpa's voor de zonevrije bedrijven, en het voorstel van de GOM - West-Vlaanderen als oplossing voor dit probleem. De GOM werkte een voorstel uit dat het moet mogelijk maken een definitief antwoord te verstrekken aan een bedrijf binnen een periode van vijf maanden en dit zonder afbreuk te doen aan het principe van de democratische inspraak.

In een tweede punt van totaal andere aard bracht de voorzitter de ontwikkelingsgewesten en de doelstellingsgebieden ter sprake die ingaan per 1 januari 2000. Reeds in september 1998 maakte de GOM - West-Vlaanderen in dit verband haar eerste voorstellen over aan de Vlaamse regering waarbij de Westhoek en het Visserijgebied Kust worden aangeduid én als ontwikkelingsgewest én als nieuwe doelstelling 2-gebied.

CD-ROM 'Bedrijvengids Vlaanderen', editie 1999, beschikbaar !

De 'Bedrijvengids Vlaanderen editie 1999' werd op CD-ROM uitgebracht door de vijf Vlaamse Gewestelijke

Werner Vens, voorzitter GOM - West-Vlaanderen en Norbert Vanhove, administrateur-generaal GOM - West-Vlaanderen.

Jan Vernieuwe, Brugge

Ontwikkelingsmaatschappijen (GOM's).

De bedrijfsgegevens van meer dan 27.000 ondernemingen uit de provincies Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant, Oost- en West-Vlaanderen werden door de Vlaamse GOM's verzameld. De selectie slaat op bedrijven met minstens vijf werknemers binnen de sectoren landbouw, industrie, bouw, transport, groothandel en zakelijke dienstverlening.

Per bedrijf kunt u op deze CD-ROM volgende gegevens opvragen: firmanaam, juridische vorm, adres, postcode en gemeente, telefoon- en faxnummer, e-mail, website, contactpersoon, tewerkstellingscode, NACE-code (omschrijving van de activiteit) en BTW-nummer.

Van elk bedrijf kunt u een bedrijfsprofiel afdrukken. Alle selecties kunnen naar andere programma's geëxporteerd worden om mailings te verzenden.

Tot slot kunt u de CD-ROM ook raadplegen in het Engels, het Frans en het Duits.

De CD-ROM (versies Microsoft Windows 95 en hoger en Windows NT) is bij alle Vlaamse GOM's te verkrijgen tegen 1.500 fr.

Voor West-Vlaanderen kunt u terecht bij Brigitte De Proost of Nicole Danneels, GOM - West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/36 71 00, fax 050/36 31 86.

...

Het bedrijfsfonds West 2000 is operationeel !

Bedrijven die gevestigd zijn in het 'doelstelling 5b-gebied', moeten zeker eens aankloppen bij het Bedrijfsfonds West 2000. Dit *Fonds verleent immers subsidies voor extern advies en dit tot 50 % van*

de kosten. Het advies kan betrekking hebben op een sterkte/zwakte analyse, een marktonderzoek, een technologieaudit, de invoering van een milieuzorgsysteem, om maar enkele mogelijkheden te noemen.

De onderneming kiest zelf de adviseur waarmee zij wil samenwerken. Voorwaarde is wel dat deze adviseur reeds enige ervaring kan aantonen.

Op het Bedrijfsfonds West 2000 kan men helaas slechts gedurende een beperkte tijd een beroep doen.

Alle aanvragen moeten immers vóór eind 1999 worden ingediend.

De voordelen zijn dus voor snelle beslissers !

Het 'doelstelling 5b-gebied' omvat de volgende 14 gemeenten :

Bredene, Diksmuide, Gistel, Houthulst, Ieper, Langemark-Poelkapelle, Lo-Reninge, Middelkerke, Nieuwpoort, Oostende, Oudenburg, Poperinge, Veurne en Zonnebeke.

Het Bedrijfsfonds is een initiatief van de GOM - West-Vlaanderen met de steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en de Vlaamse Gemeenschap.

U bent geïnteresseerd en wenst meer informatie ?

Neem dan contact met de GOM - West-Vlaanderen, afdeling bedrijfsontwikkeling, Baron Ruzettelaan 33, 8310 Assebroek/Brugge, tel. 050/36 71 00, fax 050/36 31 86, e-mail gom@gomwvl.be

...

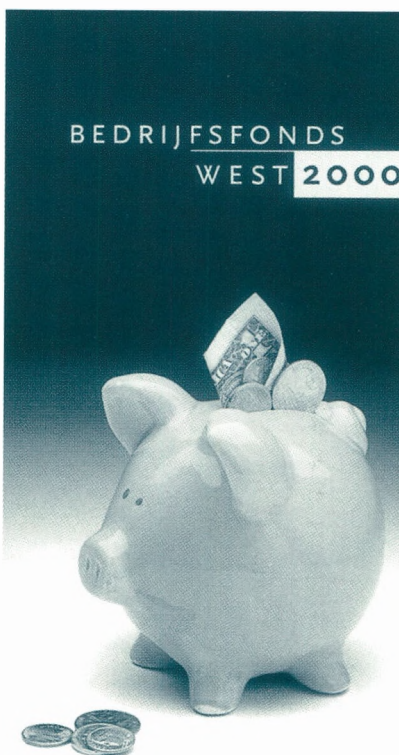
GOM West-Vlaanderen, Charter Zuid-West-Vlaanderen en Eurosymb nv reiken milieucertificaat 1999 uit aan 21 West-Vlaamse bedrijven

Op een academische zitting te Hooglede op 10 juni 1999 ontvingen 21 West-Vlaamse bedrijven uit handen van Jean Pierre Heirman, directeur-generaal van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer (AMINAL) het jaarcertificaat 1999 van het West-Vlaams Milieucharter. Met dit certificaat werden deze bedrijven gehonoreerd voor de milieuprestaties die zij in 1998 hebben gerealiseerd. De toekenning van het certificaat gebeurt na een grondige evaluatie van het milieubeleid, de doorgevoerde milieumaatregelen en een doorlichting van het bedrijf naar de conformiteit met de milieuwetgeving door een commissie van externe deskundigen onder het voorzitterschap van de milieufunctie van de GOM - West-Vlaanderen. De evaluatiecommissie bestaat verder uit afgevaardigden van het Provinciebestuur, Aminal Afdeling Milieuvergunningen, OVAM, VMM, het Kabinet van Leefmilieu, de GOM - Milieucel en de certificatie-instelling Eurosymb NV. Dit initiatief dat in 1993 als Charter 99 Milieuverklaring werd gelanceerd wordt thans ook officieel gesteund door het Vlaamse Gewest binnen het kader van het PRESTI 4-programma.

Wat in 1993 dus is gestart als een lokaal initiatief voor Zuid-West-Vlaamse bedrijven is dus thans uitgegroeid tot een gewestelijk initiatief dat door de Vlaamse regering wordt ondersteund. De verdienste voor deze ontwikkeling is grotendeels toe te schrijven aan het enthousiasme en de gedrevenheid van de West-Vlaamse bedrijfsleiders en milieucoördinatoren.

De GOM - West-Vlaanderen, Charter Zuid-West-Vlaanderen en Eurosymb willen dit initiatief verder optimaliseren en daarmee trendsetter blijven in de Milieuchartergroep. Tevens zullen zij zich blijven inzetten om op korte termijn, via de Milieuchartergroep, de uitstraling van het initiatief serieus te verhogen, dit keer op Vlaams niveau, en om via de milieuprestaties van de gehonoreerde bedrijven het milieu-imago van het bedrijfsleven te verbeteren.

Ideeën om een bloemlezing van suc-

cesvolle realisaties uit de Chartergroep te bundelen in een publicatie en om een databank "met case-studies van Afval- en Emissiepreventie en schone technologie" worden thans onderzocht onder meer in overleg met OVAM en met andere potentiële medewerkers zoals de VITO en het milieutijdschrift Ecotips. Indien zij deze ideeën kunnen concretiseren hopen zij alvast op de medewerking van de bedrijven zodat de Milieucharters verder kunnen uitgroeien tot instrumenten voor ervaringsuitwisseling tussen bedrijven en zodat de voorbeeldfunctie die van een dergelijk initiatief zou moeten kunnen uitgaan ook waargemaakt kan worden.

Het uitbouwen van een databank met concrete Afval- en Emissiepreventie-opties wordt tevens als actiepunt vooropgesteld in het kader van de oprichting van een Vlaams Steunpunt afval- en Emissiepreventie dat thans concreet gestalte krijgt. Bij de GOM - West-Vlaanderen loopt hiertoe een proefproject in opdracht van OVAM. Samenwerking wordt eveneens gezocht met Nederlandse partners teneinde deze databank een grensoverschrijdend karakter te geven en te kunnen voeden met succesrijke preventiemaatregelen uit beide landen. Deze databank die via Internet raadpleegbaar zal zijn zal aandacht besteden aan de economische aspecten van de preventiemaatregelen. Een meerwaarde zal daarenboven gecreëerd worden door de maatregelen te illustreren met praktijkcases uit het bedrijfsleven zelf. De Milieucharterbedrijven kunnen hierin ongetwijfeld een belangrijke rol in spelen. Wanneer dit initiatief binnen enkele weken geconcretiseerd wordt hopen wij een beroep te kunnen doen op uw medewerking. Bij de 21 gehonoreerde bedrijven mochten Barco Interconnection Technologies uit Poperinge, Boss Paints uit Waregem, Dumo uit Roeselare, en Cargill-Vandemoortele-aOP uit Izegem het jaarcertificaat reeds voor het zesde opeenvolgende jaar in ontvangst nemen. De hiernavolgende bedrijven kregen ook reeds meerdere keren het jaarcertificaat uitgereikt: Bonduelle Noord-Europa uit Kortemark, Hanson Desimpel uit Kortemark, Lano uit Harelbeke, Latexco uit Tielt, Moerman uit Meulebeke, Nerva uit Harelbeke, Pinguin uit Westrozebeke, Sioen uit Ardooie, Spicer Off-Highway Products uit Brugge, VMW

In het midden: Jean Pierre Heirman, directeur-generaal AMINAL met rechts van hem Philippe Tavernier, voorzitter evaluatie-commissie, beiden omringd door de initiatiefnemers gehonoreerden en nieuwe ondertekenaars van het West-Vlaams Milieucharter.

Waterproductiecentrum de Blankaart en VMW Waterproductiecentrum de Gavers en Waak - Beschutte Werkplaats uit Kuurne. Vijf bedrijven die vorig jaar het Milieucharter ondertekenden worden thans voor het eerst met het Milieucertificaat 99 gehonoreerd. Ook deze bedrijven hebben een milieubeleid als strategische pijler geïntegreerd in het bedrijfsbeleid en bewezen dit met meerdere concrete milieumaatregelen die volledig kaders in de onderschreven doelstellingen van de milieuverklaring. Deze vijf nieuw gelauwerden zijn Belgomilk Afdeling Langemark Zuivel en Ysco, Sadef uit Gits, Soneville West uit Izegem, Unilin uit Wielsbeke en van-O-bel uit Waregem. Tijdens de academische zitting gingen opnieuw zes bedrijven tot ondertekening van het West-Vlaamse Milieucharter over. Het betreft Cargill-aOP uit Staden, Dramix uit Moen, Deceuninck Plastics uit Hooglede-Gits, Douterloigne uit Anzegem, Europal uit Deerlijk en Watco-West uit Brugge. Sinds de opstart van het initiatief in september 1993 onderschreven reeds 56 bedrijven het initiatief waarvan 38 bedrijven het sinds 1997 vernieuwde Milieucharter ondertekenden. Het ondertekenen van het Milieucharter houdt in dat de bedrijven zich engageren om de milieuwetgeving na te leven en daarenboven maatregelen te treffen die verder gaan dan wat wettelijk

wordt voorgeschreven, om milieuzorg in het bedrijfsbeleid te integreren en om te streven naar continue verbetering van de totale milieuprestaties. Tevens dienen de ondertekenaars de van toepassing zijnde thema's van het Milieucharter in concrete doelstellingen om te zetten en te vertalen in een actieprogramma. De tien milieuthema's hebben betrekking op het rationeel gebruik van water en energie, het voorkomen van afvalstoffen en het maximaal herbruiken en recyclen van ontstane afvalstoffen, het beperken van emissies naar lucht, bodem en water, het voorkomen van hinder naar de directe omgeving, het nastreven van milieuvriendelijke producten, het beperken van verpakkingsafval, het ontwikkelen van milieucommunicatie naar personeel, overheid en omgeving, het reduceren van de druk op het verkeer, en het opstellen van noodprocedures om bij calamiteiten de miliehinder te kunnen minimaliseren. Vooraleer te worden toegelaten ondergaan de potentiële kandidaten een grondige doorlichting naar hun conformiteit met de milieuwetgeving en dienen zij een rapport met hun doelstellingen en geplande acties met betrekking tot de tien thema's van het Milieucharter ter goedkeuring voor te leggen aan de Evaluatiecommissie. Op jaarbasis gebeurt vervolgens een evaluatie van de milieuprestaties. Bij een positieve evaluatie wordt aan

de bedrijven het jaarcertificaat uitgereikt.

Bij de beoordeling van de milieu-prestaties wordt naast een evaluatie van de doorgevoerde milieumaatregelen aandacht besteed aan het principe "Meten is Weten" en het realiseren van maatregelen om grond- en hulpstofgebruik te beperken. Andere belangrijke aspecten die bij de beoordeling aan bod komen zijn het daadwerkelijk invoeren van procesgeïntegreerde maatregelen in plaats van "end of pipe" oplossingen, het voorkomen van afval en emissies, het invoeren van schone technologieën bij het doorvoeren van nieuwe investeringen, het anticiperen op toekomstige wetgeving en het voeren van een open milieucommunicatie met omgeving en overheid. Ook het nastreven van een gecertificeerd milieuzorgsysteem wordt gepromoot. Diverse bedrijven die het initiatief onderschreven beschikken thans reeds over een gecertificeerd milieuzorgsysteem of zijn met de implementatie ervan bezig. Het toont aan dat het Milieucharter een ideale aanzet is naar het invoeren van een milieuzorgsysteem.

Bij de evaluatie van de milieuprestaties werd opnieuw duidelijk dat vaak met eenvoudige maatregelen van "goodhousekeeping" belangrijke besparingen kunnen worden gerealiseerd op het energie-, water- en grondstoffenverbruik waardoor het bedrijf ook direct economisch voordeel haalt uit de geleverde milieu-inspanningen.

Bedrijven die eveneens interesse hebben in het initiatief kunnen steeds terecht bij de GOM - West-Vlaanderen, Baron Ruzettelaan 33, 8310 te Brugge, tel. 050/36.71.00, contactpersonen : Philippe Tavernier en Caroline Pollet.

• • •

Het bedrijvenloket GOM - West-Vlaanderen ten dienste van het bedrijfsleven

Er wordt hoe langer hoe meer vastgesteld dat veel ondernemers en bedrijven zich verliezen in de 'informatiemaatschappij' en het bos door de bomen niet meer zien. Meer en meer rijzen moeilijke vragen en specifieke problemen. Onderzoek heeft daarnaast uitgewezen dat er bij het bedrijfsleven behoefte is aan een centraal aanspreekpunt, waar zij terecht kunnen met al hun problemen en

vragen, van welke aard ook.

Vandaar de richtnota 1999-2000 van de Vlaamse regering die de oprichting voorziet van een bedrijvenloket binnen de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen (GOM's).

Het directiecomité van de GOM - West-Vlaanderen besliste recent te starten met een bedrijvenloket. De basisbedoeling van zo'n bedrijvenloket is het creëren van een locatie waar ondernemingen terechtkunnen met hun vragen.

De GOM - West-Vlaanderen biedt een ruim spectrum van diensten aan zowel KMO's als middelgrote en grote ondernemingen :

- informatie over beschikbare bedrijventerreinen en bedrijfspanden;
- indicaties over de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de lokale arbeidsmarkt;
- advies en begeleiding over de toepassing van overheidssteun op regionaal, nationaal en Europees vlak (onder andere over technologiefondsen, Interreg, 5b);
- dienstverlening binnen het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en het IWT;
- bemiddeling tussen bedrijven en overheid;
- advies aan bedrijven over stedenbouwkundige knelpunten bij lokalisatie of uitbreiding;
- bemiddeling bij het totstandkomen van joint ventures en/of commerciële akkoorden.

Daarnaast ontplooit de GOM - West-Vlaanderen ook **specifieke acties** voor bedrijven :

- innovatie en technologie;
- toelevering;
- bedrijfseconomisch advies;
- milieu;
- rationeel energiegebruik (REG);
- exportbevordering.

Onze volgende GOM - Nieuwsbrief, die op 1 september eerstkomend zal verschijnen, zal volledig gewijd zijn aan de doelstelling en de werking van dit nieuwe initiatief.

Hebt u vragen ?

Aarzel niet en contacteer ons op het telefoonnummer 050/36 71 00 of fax ons op het nummer 050/36 31 86.

U kunt ons ook een e-mail sturen : gom@gomwvl.be. Wilt u eens grasduinen op onze website, dat kan ook : <http://www.gomwvl.be>.

• • •

Bekaert in 1998

Voor Bekaert, wereldwijd producent van staalkoord, staaldraad, handelsproducten en geavanceerde materialen was 1998 geen goed jaar.

De minder gunstige markt voor Draad in Europa en de directe en indirecte gevolgen van de crisis in Zuidoost-Azië zijn de belangrijkste redenen. De financiële structuur van de Groep bleef echter sterk. Ook de vooruitzichten voor 1999 zijn positief.

De Bekaertgroep bestaat uit verschillende business units die elk gericht zijn op een aantal marktsegmenten. De belangrijkste zijn:

- **draad.** Deze unit bevat vier 'global businesses':
 - kabeltoepassingen ter versteviging en ondersteuning van kabels voor onder meer energietransmissie en telecommunicatie;
 - hoogkoolstofspecialiteiten, vooral gericht op de automobielsector;
 - laagkoolstofspecialiteiten, zoals draad voor neten en champagnekurkendraad;
 - bouwproducten, onder meer staalvezels voor betonversterking.
- **staalkoord**, voor bandenbewapening alsook draad voor hogedrukslangen...;
- **handelsproducten**, onder meer afsluitingen en systemen voor de landbouw, de residentiële, de professionele en de industriële sector;
- **Bekaert Advanced Materials.** Deze unit ontwikkelt, produceert en commercialiseert innovatieve, industriële producten. Deze producten vinden onder meer hun toepassing in sectoren zoals filtratie, elektromagnetische afscherming, energiebesparing, gezondheidszorg...

Draad kende in 1998 een moeilijke tweede jaarhelft. De lage volumes van het tweede semester zorgden voor een lage bezetting in het merendeel van de Europese fabrieken. In Europa is er nog altijd overcapaciteit. De daling van de walsdraadprijzen heeft de druk op de prijzen aanzienlijk verhoogd en de verkoopprijzen moeten als gevolg hiervan worden aangepast. De draadactiviteiten in Noord-Amerika daarentegen waren positief. De economie bleef er goed, gedreven door de bouwsector, zodat de bezetting sterk steeg in de tweede

jaarhelft. De internationalisering van draad zette zich onverminderd voort.

Handelsproducten kende in 1998 in Europa een zwak seizoen met een zwakke marktvraag in vergelijking met 1997. De scherpe daling van de walsdraadprijs veroorzaakte een lage voorraad in de distributie, waar verdere dalingen verwacht werden en bestellingen uitbleven.

Zoals vorig jaar was ook 1998 voor **Staalkoord** een goed jaar. De bezetting was in alle vestigingen goed met uitzondering van Turkije.

Europa en Noord-Amerika presteerden bijzonder sterk en daar heeft Staalkoord zijn posities dan ook verbeterd.

Bekaert Advanced Materials werd gekenmerkt door een versteviging van de wereldwijde posities. In deze unit verwacht Bekaert aanzienlijke omzetsijtingen door interne groei en door acquisities en allianties in de komende jaren.

De resultaten van het boekjaar 1998 moeten dan ook gezien worden tegen deze economische achtergrond; de minder gunstige situatie in Europa, de verdergaande herstructureringen en de directe en indirecte gevolgen van de crisis in Zuidoost-Azië.

De geconsolideerde omzet is in 1998 met 1,6% gestegen ten opzichte van 1997 en bereikte 71,3 miljard fr. Het verkochte volume is gedaald met 2,1%, waarvan 2,9% voor Staalraad en nagenoeg constant voor Staalkoord.

De omzet van de deelnemingen steeg met 12,9%.

De geconsolideerde winst voor 1998 bedroeg 1,44 miljard fr. Op een vergelijkbare basis met 1997, zonder de provisie voor de uitbreiding van het structurele verbeteringsprogramma, bedroeg de geconsolideerde winst 2,2 miljard fr; dit is een daling van 24%.

De geconsolideerde cash flow voor 1998 bedroeg 6,5 miljard fr. of een daling van 13% ten opzichte van 1997. De courante cash flow daarentegen is gestegen met 5%.

De gezamenlijke investeringsuitgaven in 1998 voor de geconsolideerde vennootschappen en de deelnemingen samen bedroegen 5,9 miljard fr. ten opzichte van 6,5 miljard fr. in 1997.

In het kader van de vernieuwde strategieontwikkeling van de groep concentreerde Bekaert zich in de voorbije maanden op onder meer volgende acties.

Patrick Holderbeke, Kortrijk

Van links naar rechts: gedelegeerd bestuurder Rafaël Decaluwé, voorzitter Thierry Verhaeghe de Naeve en algemeen secretaris Willy Snaet.

Het budget voor Onderzoek en Ontwikkeling van innovatieve projecten werd verdubbeld tot 1,7% van de omzet. De ontwikkeling van nieuwe markttoepassingen en innovatie kreeg aandacht, niet alleen in de divisie van de Advanced Materials maar ook in de traditionele activiteiten van Staalraad en Staalkoord. De expansie van Bekaert in het Verre Oosten blijft belangrijk wegens het enorme potentieel van deze regio op langere termijn. Personeel en Organisatie krijgt ook een centrale plaats in de vernieuwde, strategische benadering. Bekaert ziet de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet. Het structureel verbeteringsprogramma loopt stilaan ten einde. De impact ervan is duidelijk en zal in de komende jaren nog vergroten en als dusdanig een gunstige invloed hebben op de winst. In vergelijking met de tweede helft van vorig jaar, ligt het orderboek nu duidelijk hoger voor Draad en Advanced Materials. Staalkoord blijft zijn hoge bezettingsgraad behouden.

• • •

Vlaamse groepsstand op Midest 99 te Parijs

Sinds jaren is de internationale toeleveringsvakbeurs Midest te Parijs één van de toonaangevende vakbeurzen voor de toelevering in Europa. De statistische gegevens over de editie '98 spreken voor zich. Met 44.000 bezoekers, waarvan 6.000 uit het buitenland (waaronder 1.468 Belgen) en 2.211 deelnemers, waarvan 534 uit het buitenland, is

Midest ongetwijfeld één van die vakbeurzen waar men als toeleveringsbedrijf moet aanwezig zijn wil men zich als internationaal opererend bedrijf profileren.

De Vlaamse GOM's, als belangrijkste promotor van de toelevering in Vlaanderen, organiseren op Midest sinds jaren een succesrijke groepsstand. De GOM-formule is erop gericht het deelnemen van KMO's aan een internationale vakbeurs zo eenvoudig mogelijk te maken. De voordelen liggen voor de hand: de Vlaamse GOM's zorgen voor de formaliteiten wat inschrijving, standenbouw, verzekering etc. betreft en bieden tijdens de vakbeurs een uitgebreid dienstenpakket aan met bijvoorbeeld gezamenlijke telefoon en fax, onderhoud van de stand en dergelijke meer. Onze deelnemers kunnen zich dus maximaal concentreren op de commerciële aspecten van de vakbeurs. De gezamenlijke aanpak laat trouwens toe de deelnemingskosten in sterke mate te drukken. Midest heeft dit jaar plaats van 30 november tot 3 december 1999 in het "Parc des Expositions" van Paris-Nord Villepinte. Wie interesse heeft voor deze groepsstand kan Luc Vermandere contacteren bij de GOM - West-Vlaanderen, tel. 050/36 71 00.

• • •

GOM - West-vlaanderen begeleidt bedrijven bij een Vlaams energiedemonstratieproject

Innovatieve energiebesparende projecten komen in aanmerking voor financiële steun van de Vlaamse

regering. Deze demonstratieprojecten hebben tot doel het rationeel energiegebruik (REG) te bevorderen en de CO₂-emissie in Vlaanderen te verminderen. De GOM - West-Vlaanderen begeleidde reeds tal van bedrijven bij de voorbereiding van hun energiedemonstratieproject. Prioritaire thema's zijn hierbij het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en procesgeïntegreerde technologieën. Zo zijn de projecten van de volgende West-Vlaamse bedrijven operationeel:

- D'Arta te Ardooie 'Directe energierecuperatie door middel van een dompelbrander voor het opwarmen van afvalwater van een aërobe waterzuivering met het vrijgekomen biogas';
- Dumon Agro te Brugge 'Thermische energierecuperatie via een zonnedaksysteem voor het drogen van granen en zaden';
- De Nieuwe Lente te Heule 'Energiezuinige stookplaats met geïntegreerde zonneboiler voor de bereiding van sanitair warm water'.

Het steunpercentage voor Vlaamse energiedemonstratieprojecten bedraagt 30 tot 35 %, met een maximum steunbedrag van 10.000.000 fr. Projecten met fotovoltaïsche zonnepanelen verkrijgen 50 % steun.

Gedurende één jaar worden de energieparameters opgemeten door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Naast de financiële steun voor energiedemonstratieprojecten zijn er nog de REG-steunmaatregelen via de REG-premies van de gas- en elektriciteitssector, het Ecologiecriterium van de Vlaamse Expansiewetgeving,

de verhoogde fiscale aftrek, de haalbaarheidsstudies en innovatieprojecten, de Europese programma's Energie en Alterner, Joint Implementation. Voor meer informatie kunt u steeds terecht bij Eddy Jonckheere, energieadviseur bij de GOM - West-Vlaanderen (tel. : 050/36 71 17 - e-mail : eddy.jonckheere@gomwvl.be).

• • •

Een nieuw logistiek centrum voor Daikin Europe

Daikin Europe te Oostende beschikt over een nieuw logistiek centrum. Bij de producent van airconditioningtoestellen en -systemen steeg de productie de laatste jaren gemiddeld met dertien procent.

In 1996 produceerde Daikin Europe 232.000 airconditioningtoestellen.

Voor dit jaar is een productie voorzien van 288.000 apparaten.

Naar het jaar 2003 zal het productievolume verdubbelen naar 585.000 toestellen. Een dergelijke stijging van productie en verkoop stelde de firma voor logistieke uitdagingen waarvoor een oplossing moest uitgewerkt worden.

Medio 1998 besloot Daikin dan ook om te investeren in een nieuw multifunctioneel logistiek centrum.

Het nieuwe centrum zal zowel de verkoop als de productieactiviteiten ondersteunen door:

- centralisatie van de onderdelen waardoor productielijnen sneller en flexibeler worden bediend;
- eliminatie van opslag van onderdelen in de fabriekshal, waardoor meer ruimte in de hal wordt gecreëerd voor toekomstige uitbreiding van de productie;

- hergroepering van producten afkomstig van verschillende productielijnen;
- directe levering van volle trucks naar klanten voornamelijk in het hoogseizoen;
- beter stockbeheer van onderdelen en afgewerkte producten resulterend in een verlaagd inventaris niveau.

Het centrum beslaat een totale oppervlakte van 15.000 m², is acht meter hoog en beschikt over acht laad- en loskaaien. Er zijn 6200 pallet locaties voorzien.

De investering in het distributiecentrum bedroeg 250 miljoen fr. Daikin Europe realiseerde het voorbije jaar een omzet van 13,4 miljard fr.

• • •

Mestverwerking kan, maar is er nog plaats voor ?

Het vinden van een geschikte inplantingsplaats voor mestbe- en mestverwerking vormt dikwijls een van de eerste hinderpalen voor de uitbouw van een grootschalige installatie. Om deze hinderpaal tot een minimum te beperken besliste het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) om een werkgroep "locatie mestbe- en mestverwerking" per provincie op te starten. Deze werkgroepen kregen een driedelige taak :

- schetsen van het wettelijk kader voor de locatie van mestbe- en mestverwerking;
- inventariseren van geschikte inplantingsplaatsen voor mestverwerking;
- inventariseren van de mogelijkheden die het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen biedt.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen bakent in grote lijnen het wettelijk kader af :

- agrarische gebieden : onder strikte voorwaarden kan kleinschalige mestverwerking worden toegestaan mits het in acht nemen van een goede ruimtelijke ordening;
- gemengd regionaal bedrijventerrein;
- zone voor afvalverwerking en recyclage;
- lokaal bedrijventerrein : mestverwerking kan indien het mestverwerking op lokaal niveau betreft;
- agrarische bedrijvenzone : mestverwerking kan ingeplant worden voor de bedrijven van dat terrein.

Daikin Europe investeerde in een nieuw multifunctioneel logistiek centrum

In principe stelt zich voor kleinschalige mestverwerking geen probleem. Onder strikte voorwaarden kan men deze inplanten in het agrarisch gebied. Voor mestverwerking op middelgrote en grote schaal daarentegen zijn de plaatsingsmogelijkheden zeer beperkt.

Rekening houdende met enkele basisvoorwaarden voor de uitbouw van mestverwerkinginstallaties zoals de nabijheid van een overschotgebied, een goede ontsluiting van het industrieterrein via de weg en de lozingsmogelijkheden, zijn in Vlaanderen praktisch geen locaties op bestaande gemengde regionale bedrijventerreinen beschikbaar. Er bestaan wel locaties die aan een beperkt aantal criteria beantwoorden. Voor de bedrijventerreinen die nog in ontwikkeling zijn blijkt dat deze vaak reeds zijn voorbestemd voor specifieke doelgroepen (zoals hoogtechnologische bedrijven, ...), voor kandidaat-kopers die zich reeds gemeld hebben of dat ze, gezien hun excentrische ligging ten opzichte van de mestoverschotgebieden, niet in aanmerking komen. Lokale bedrijventerreinen zijn gelimiteerd in oppervlakte (± 5 ha) en moeten nog worden ingeplant. Agrarische bedrijventerreinen lenen zich enkel voor mestverwerking van op het bedrijventerrein gelegen bedrijven. Ook deze terreinen moet men nog afbakenen.

Gezien de nood aan geschikte locaties voor mestverwerking dringen de werkgroepen erop aan dat de bevoegde overheid op korte termijn initiatieven neemt om nieuwe bedrijventerreinen of meer specifiek zones voor afvalverwerking en recyclage, af te bakenen en dit bij voorkeur in gemeenten waar het mestoverschot zich bevindt, die een goede ontsluiting via de weg bezitten en waar volgens het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen mogelijkheden zijn.

• • •

De West-Vlaamse Intercommunes in 1998

Op 21 mei jongstleden hebben de West-Vlaamse Intercommunes WIH, WIER en WITAB hun activiteiten in 1998 tijdens de jaarvergadering toegelicht. De Intercommunes willen in de toekomst fusioneren om alzo nauwer samen te werken en de diverse activiteiten te integreren.

Van links naar rechts: Gerard Naeyaert, gedeputeerde, François Struyckens, voorzitter Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking en Katrien Van Rompu, medewerker Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking

De eerste doelstelling van de **WIH** (*Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid*) is het realiseren van sociale woonprojecten.

In 1998 heeft de WIH 23 ha grond aangekocht, gespreid over 18 verschillende projecten. De grondaankoop situeert zich opnieuw op het niveau van 1995 en 1997, dit is ongeveer 20 ha per jaar.

Het grootste aandeel van de grondaankoop is bestemd voor de realisatie van traditionele verkavelingen: 21 ha gespreid over de provincie West-Vlaanderen met als belangrijkste projecten Ichtegem, Moorslede-Dadizele, Roeselare-Beveren, Poperinge en Staden-Oostnieuwkerke.

De WIH was in 1998 bezig met de ontwikkeling van een 20-tal traditionele verkavelingsprojecten. Vorig jaar werden 208 kavels bouwgrond verkocht, gespreid over 18 projecten in 14 verschillende gemeenten met Ieper en Jabbeke als belangrijkste.

De grondverkoop daalde met ongeveer de helft tegenover 1997, hoofdzakelijk omwille van een ontoereikend aanbod aan bouwrijpe gronden. Op vandaag beschikt de WIH nog slechts over een 50-tal bouwrijpe kavels. Dit is meteen een historisch dieptepunt.

Grond blijkt ook meer en meer een speculatief gegeven te worden, met snel stijgende grondprijzen als gevolg. De WIH pleit dan ook voor het vrijhouden van zones voor sociale woningbouw via bijzondere plannen van aanleg of andere instrumenten.

De schaarste aan bouwgrond dwingt de intercommunale haar activiteiten te heroriënteren. Een nieuw product

in dit verband is de bejaardenhuisvesting. In opdracht van de gemeente of het OCMW bouwt de WIH seniorenwoningen en prefinanciert ze ook. Inmiddels zijn reeds 41 woningen afgewerkt en in 1998 waren 24 bejaardenwoningen in ontwikkeling.

Ook de stads- en dorpskernherwaardering is een relatief nieuwe activiteit voor de WIH. Vorig jaar waren een aantal projecten in onderzoek, onder meer in Waregem, Izegem, Tielt, Oostkamp, Blankenberge en De Panne.

Het omvormen van verlaten bedrijfspanden tot woonentiteiten is een nieuwe uitdaging voor de intercommunale. Een achttal gemeenten heeft hiervoor concrete projecten ingediend.

Ook het pandenbeleid is een nieuwe activiteit. Het opkopen van verkrotte woningen, ze renoveren, bewoonbaar maken en opnieuw verkopen biedt alternatieve perspectieven voor de steeds schaarser wordende mogelijkheden op de traditionele verkavelingsmarkt.

Heel wat van deze nieuwe activiteiten zijn echter niet rendabel. Daarom besliste de Raad van Bestuur eind 1997 tot de oprichting van een stimuleringsfonds om risicovolle projecten te financieren.

Een duidelijk vernieuwend project van de WIH, met aandacht voor woonomgevingskwaliteit en architectuur is het verkavelingsproject Heulebrug te Knokke-Heist waar men, in samenwerking met WITAB en met een Amerikaans architectenbureau een herkenbare en woonkwalitatieve omgeving wil creëren.

De **WIER** (*Westvlaamse Intercommunale voor Economische*

Expansie en Reconversie) staat in voor de uitrusting en de verkoop van bedrijventerreinen. Vorig jaar waren 27 bedrijventerreinen in ontwikkeling, goed voor 450 ha industriegrond.

De realisatie van 100 ha lokale bedrijventerreinen, gespreid over tien projecten staat op stapel. Op vandaag wordt in 11 gemeenten gewerkt aan de realisatie van regionale bedrijventerreinen, dit zijn terreinen van meer dan 10 ha groot die een bovenlokale functie hebben. Deze bedrijventerreinen vertegenwoordigen ongeveer 250 ha. Daarnaast ontwikkelt de WIER ook specifieke bedrijventerreinen voor specifieke doelgroepen: een zestal projecten zijn hier aan de orde, goed voor 100 ha.

Het betreft de luchthavengebonden bedrijvenzone in Oostende, het "Ostend airport business park" waar de gronden niet zullen verkocht worden aan de kandidaat-investeerder, maar in erfpacht gegeven, een nieuwe formule voor de WIER.

Een tweede bijzonder project is Flanders Language Valley in Ieper. Op een terrein van 20 ha zullen nieuwe concepten worden toegepast onder meer op het vlak van infrastructuur en landscaping. De infrastructuurwerken startten in 1998 en moeten eind 1999 zijn afgewerkt. Gelijktijdig wordt in stevig tempo gebouwd aan kantoren voor bedrijven en het dienstencentrum.

Hier zullen alle opleidingsactiviteiten van FLV worden ondergebracht. De Wier staat ook in voor de ontwikkeling van een multimodale transportterminal langs het kanaal Roeselare-Leie. Deze terminal moet een aanzet vormen voor de promotie van het binnenvaarttransport als alternatief voor het wegtransport. Het project omvat onder meer de aanleg van een kaaimuur en loskade, van toegangswegen en van ontsluitingsinfrastructuur voor de achterliggende terreinen.

Andere specifieke Wier-projecten zijn de reconversie van verlaten bedrijfsruimten in Wingene en Ingelmunster tot bedrijventerreinen en de reconversie van het militair domein in Sijsele-Damme tot een KMO-zone.

Deze projecten kaderen in een groot investeringsprogramma. Op deze manier wil de Wier snel een substantiële wederopbouw van een gespreide voorraad uitgeruste terreinen kunnen realiseren. In de komende

jaren worden hiervoor aanzienlijke middelen vrijgemaakt. De investering in grondverwerving en infrastructuurwerken wordt geraamd op circa 3 miljard fr.

Een eerste stap in de realisatie van al deze bedrijventerreinen is de aankoop of de onteigening van de gronden. In 1998 werd 83,6 ha aangekocht gespreid over 20 projecten. Diksmuide Kaaskerke-Zuid en Oostende Plassendale 3 zijn de belangrijkste.

Met het bedrijventerrein Plassendale ambieert de WIER de ontwikkeling van een nieuwe aantrekkingspool waarbij de Oostendse regio haar troeven naar de potentiële investeerders optimaal kan uitspelen.

Hiervoor wordt nauw samengewerkt met het havenbedrijf van Oostende. Met de aantrekking van Telinfo als eerste vestiging is het project in elk geval succesvol gestart.

De grondaankoop situeert zich op ongeveer een gelijk niveau als vorig werkjaar. De uitrustingswerken waren in 1998 in volle expansie en bedroegen 260 miljoen fr. Nieuwe ontwerpen werden voor een bedrag van 627 miljoen fr. goedgekeurd en meer dan 450 miljoen fr. uitrustingswerken werden in 1998 aanbesteed. De grondverkoop bedraagt 49 hectare in totaal met als belangrijkste projecten Oostkamp, Pittem en Roeselare. De verkoop situeert zich hiermee op een iets hoger niveau dan in 1997.

De *WITAB (Westvlaamse Intercommunale voor Technisch Advies en Bijstand voor Ruimtelijke Ordening)* staat in voor het technisch advies en bijstand aan de gemeenten op vlak van ruimtelijke ordening, milieu en natuur.

In 1998 heeft de tak ruimtelijke planning zich geconcentreerd op drie actiedomeinen: de uitvoeringsplannen, de beleidsvoorbereidende studies en het stedenbouwkundig advies.

Wat de uitvoeringsplannen betreft werden door WITAB meer dan 100 bijzondere plannen van aanleg, 16 verkavelingsplannen, zes onteigeningplannen en vier structuurstudies behandeld.

De beleidsvoorbereidende studies zijn ook enorm toegenomen. Anticiperend op de nieuwe ontwikkelingen in de ruimtelijke planning - namelijk de goedkeuring van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, het Planningsdecreet, een omzendbrief m.b.t. gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen -

hebben reeds 22 vennoten beslist de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan aan WITAB toe te vertrouwen.

Ondertussen werd ook het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van de gemeente Staden definitief goedgekeurd; het eerste in West-Vlaanderen en één van de eerste in Vlaanderen. Het werd als laureaat van de Vlaamse Planningsprijs geselecteerd.

Voor heel wat vennoten wordt gewerkt aan een woningbehoefte-studie. In een aantal gemeenten wordt hierbij aangetoond dat er nog steeds een potentieel aan bouwkvavels is en het dus moeilijk wordt een behoefte aan te tonen tot het aansnijden van een woon-uitbreidingsgebied.

Heel wat gemeenten zijn bezig met de opmaak van een bedrijveninventaris. WITAB begeleidt hen hierbij en maakt een gebiedsgerichte visie op inzake zonevreemde bedrijven. Na goedkeuring van de visie wordt een sectoraal bpa opgemaakt voor deze bedrijven die dringend nood hebben aan uitbreiding.

Vorig jaar werd het sectoraal bpa zonevreemde bedrijven van Wingene goedgekeurd voor 20 van de 29 bedrijven, het was ook één van de eerste in Vlaanderen.

WITAB maakt tevens een 13-tal mobiliteitsstudies op. Deze studies vinden plaats in uitvoering van de mobiliteitsconvenanten die de Vlaamse overheid met de gemeenten heeft afgesloten. WITAB is ook actief op het vlak van sectorale visie voor zonevreemde terreinen en gebouwen voor sport-, recreatie- en jeugdactiviteiten.

In de sector milieu en natuur begeleidt WITAB een aantal vennoten bij de uitvoering van het gemeentelijk milieuconvenant, verleent advies aan de Colleges van burgemeester en schepenen inzake klasse 2 milieuvergunningaanvragen, landschapszorg, groenvoorziening en volgt de uitvoering op van Gemeentelijke Natuurontwikkelingsplannen, de GNOP's.

• • •

Projecten voor hernieuwbare energie bij de WVEM

De West-Vlaamse Elektriciteitsmaatschappij (WVEM) bestaat 75 jaar.

De WVEM bediende in 1998 veertien gemeenten voor elektriciteit, gas en kabeldistributie. Voor de

activiteit elektriciteit is de WVEM zowel distributeur als producent. Dit jaar krijgen ook de eerste klanten Telenet: telefoon en internet via de televisiekabel.

De WVEM boekte in het voorbije jaar een omzet van 5,13 miljard fr. De winst bedroeg 942 miljoen fr. en er werd in totaal een winst van 676 miljoen fr. uitgekeerd aan de aangesloten gemeenten en de provincie. In 1998 verdeelde de intercommunale aan 95.000 klanten *elektriciteit*. Dit is een daling van 3.590 klanten ten opzichte van 1997, volledig toe te schrijven aan het wegvallen van de Kortrijkse deelgemeenten Aalbeke en Marke op 1 januari 1998. Er werd 878 kWh verkocht ten opzichte van 909,6 miljoen kWh in 1997. Zonder rekening te houden met Aalbeke en Marke is dit echter een stijging van 2,9 procent.

Het aandeel van de hoogspanning bedraagt 45% en van de laagspanning 55%. De elektriciteitsprijzen bleven stabiel en veel lager als de consumptie-index.

De WVEM produceert echter ook elektriciteit via de productiemaatschappij SPE. Belangrijk is dat de 244,2 miljoen fr. productiewinst ook uitgekeerd wordt aan de gemeenten. In totaal investeerde de WVEM reeds 1 miljard fr. in de SPE.

Eind 1998 bediende de WVEM 30.400 *gasklanten*. Dit is een daling van 2115, als gevolg van het wegvallen van de Kortrijkse deelgemeenten Aalbeke en Marke.

Het aardgasverbruik bedroeg 70% voor de huishoudelijke klanten en 30% voor de nijverheid en de grootindustrie. Ondanks het warme weer en zonder rekening te houden met het verdwijnen van Aalbeke en Marke steeg het verbruik in de huishoudelijke sector met 8% en kent de industrie een normale stijging van 2,5%.

Bij de *kabeltelevisie* is de daling van het aantal klanten ook volledig toe te schrijven aan het wegvallen van Aalbeke en Marke. In totaal werden 77.930 klanten bediend.

Dit is 2.753 minder dan in 1997. De prijs van het abonnementsgeld bleef al voor het vijfde opeenvolgende jaar constant.

Tot de *merkwaardige zaken en evoluties van zowel 1998 als 1999* behoren onder meer de energie-recuperaties bij de huisvuilverbrandingsinstallaties IVOO in Oostende en IMOG in Harelbeke.

Beide installaties werden wel stilgelegd als gevolg van de overschrijding van de normen inzake dioxine-uitlaat. Toch kwam men tot hoge elektriciteitsproducties per kg verbrand huisvuil in de orde van 0,4 kWh per kg restafval. Als regel zou men kunnen stellen dat de verbranding van het huisvuil van tien huishoudens zorgt voor de elektriciteitsvoorziening van één persoon. De huisvuilverbranding levert vier tot vijf procent van de elektriciteitsproductie.

De WVEM blijft ook leidinggevend op het vlak van Warmtekrachtkoppeling. Als eerste intercommunale in België heeft de WVEM deze techniek toegepast voor kleinschalige installaties en heeft momenteel negen installaties in dienst. Bij een bloemenkweker in Harelbeke-Hulste werd in het najaar van 1998 een eenheid van 680 kW geïnstalleerd, de grootste WKK in de WVEM tot nu toe. Ondertussen werd ook een contract ondertekend voor een nieuw project (het drogen van groenten) in Diksmuide-Vladslo, voor een WKK met een vermogen van meer dan 2000 kW die in 1999 operationeel zal zijn. Merkwaardig zijn de projecten voor windenergie en energie uit biomassa. De Vlaamse overheid wil de productie van elektriciteit op basis van hernieuwbare energie krachtig ondersteunen. Zo wil men tegen het jaar 2000 het potentieel verdubbelen om tegen 2010 drie procent van de totale energiebehoefte met hernieuwbare energie te dekken.

Voor windenergie heeft de WVEM een project in Middelkerke samen met de cvba Middelwind.

Deze windmolen zal deze zomer nog operationeel zijn. De Vlaamse regering subsidieerde dit project voor acht miljoen fr.

De turbine vergt een investering van 25 miljoen fr. en zal een capaciteit hebben van 660 kilowatt, op jaarbasis 1,7 miljard kilowatt-uur. Dit is vergelijkbaar met het stroomgebruik van 600 gezinnen.

Voor de energiewinning uit biomassa werkt de intercommunale binnen de cvba Biopower samen met de Vlaamse Milieuholding en twaalf hoofdzakelijk West-Vlaamse veevoederbedrijven aan een groot-schalig project voor aanwending van dierlijke mest voor de productie van elektriciteit. De installatie zou een miljoen ton mest per jaar verwerken; dit is een derde van de mestoverschotten. De verwerking van

de mest zal 300 miljoen kilowatt opleveren. Het project wordt ingeplant op een site van vijf hectare op het bedrijventerrein Zandvoorde te Oostende. De investeringen in het project bedragen drie miljard fr. en er zal 100 man aan de slag kunnen. De economische haalbaarheid van het project hangt voornamelijk af van de lozingsnormen die de overheid oplegt. De tweede jaarhelft van 1999 brengt hierover meer uitsluitsel.

Belangrijk voor de WVEM is ook het gebeuren rond Telenet. In 1998 werden de kabelnetten omgebouwd in de sector Zuid en werd te Sint-Eloois-Winkel een nieuw kopstation ingericht. Deze zomer is de telefonie via de WVEM-kabel in deze zone een feit. Het zal nog tot 2002 duren vooraleer alle abonnees kunnen telefoneren via Telenet.

• • •

"Stookolieopslag : beter investeren dan saneren"

Tot vóór 10 jaar vormden enkelwandige metalen ondergrondse tanken de standaarduitvoering voor de opslag van stookolie. Gebruikers stonden er zelden bij stil dat dergelijke stook-oliereservoirs aan corrosie onderhevig zijn. Tot het preventief vervangen van oudere tanken kwam men zelden, laat staan dat tanken gecontroleerd werden op hun staat. Sedert 1991 legt de VLAREM-wetgeving een aantal voorwaarden op met betrekking tot de opslag van brandstoffen. Deze voorwaarden werden door een recente wijziging van VLAREM II (BS 31 maart 1999) trouwens sterk gewijzigd. Bovendien bepaalt het bodemsaneringsdecreet dat bepaalde terreinen waarop een stookolieopslag geëxploiteerd wordt (of werd) onderworpen dienen te worden aan een bodemonderzoek. Tot slot legt het KB van 13 maart 1998 over onder andere de opslag van brandstoffen, eveneens vanuit het oogpunt van de veiligheid, een aantal verplichtingen op inzake de installatie en exploitatie van stookoliehouders.

De GOM - West-Vlaanderen organiseerde een milieucontactdag waar onder meer een antwoord werd gegeven op volgende concrete vragen:

- Welke wettelijke verplichtingen worden door de VLAREM opgelegd? Wat houden de recente wijzigingen in?

- Welk milieurisico houdt de opslag van stookolie in ?
- Met welke technieken kan ik de milieurisico's van mijn stookolie-opslag inperken ?
- Hoe werkt een kathodische bescherming ?
- Is het nog rendabel om mijn 20-jarige enkelwandige metalen tank aan een tanktest te onderwerpen ? Wanneer ga ik over tot preventieve vervanging van mijn tanken ?
- Hoe wordt een tank getest ?
Laat een tanktest toe om de nog te verwachten levensduur van de tank te voorspellen ?

Aan deze milieucontactdag die plaats had op 1 juni 1999 in het 'Fabriekspand' te Roeselare namen 200 bedrijven deel.

...

De GOM - West-Vlaanderen prospecteert in Taiwan

Taiwan is minder dan andere landen uit het Verre Oosten getroffen door de economische crisis en dient zijn handelsstromen te heroriënteren, wil het zijn internationale exportpositie veiligstellen. De introductie van de Euro maakt van Europa de partner die het meeste belangstelling krijgt bij het heroriënteren van de bedrijfsstrategieën.

Deze vaststelling bracht de GOM - West-Vlaanderen en de GOM - Limburg ertoe om in samenwerking met de Dienst Investeren in Vlaanderen een prospectie-inspanning in Taiwan te organiseren.

Naar aanleiding van de Taipei International Cycle Show organiseerde de Vlaamse delegatie een goed bijgewoond seminarie dat de start en het belang van de Eurozone toelichtte. Hierop werd de Europese actualiteit toegelicht en werd Vlaanderen als ankerplaats bij uitstek voorgesteld voor het bewerken van de Europese markt.

De professionele aanpak wekte veel belangstelling en de contacten bieden beloftevolle perspectieven. Opvolging gebeurt in samenwerking met de Asia Pacific desk van de Dienst Investeren in Vlaanderen. De Taiwanese fietsensector is momenteel volop in beweging. Door de invoering van anti-dumpingheffingen door de Europese Unie in februari 1999 herbekijken de betrokken producenten momenteel hun aanwezigheid op de Europese markt en plannen velen concreet hier te gaan produceren of zetten waardetoevoegende logistieke projecten op.

Links op de foto: Ben Desmit, FFIO-vertegenwoordiger in Azië en André De Raes, adjunct-directeur bedrijfsontwikkeling GOM - West-Vlaanderen in discussie tijdens de beurs met (rechts op de foto) Raymond Van Ballaer, directeur-generaal GOM - Limburg

...

Drie nieuwe Vlaamse natuurreservaten aan de Kust

In de jongste maanden kregen drie gebieden het statuut van 'Vlaams natuurreservaat': het duinengebied 'Ter Yde' in Koksijde, deelgemeente Oostduinkerke, 'De kleiputten van Heist' te Knokke-Heist en de 'Ijzermording' te Nieuwpoort. Bij Ministerieel Besluit van 29 oktober 1998 werd het duinengebied 'Ter Yde' te Koksijde (Oostduinkerke) als Vlaams natuurreservaat aangewezen. Het natuurreservaat omvat de gronden van het natuurdomein 'Home G. Theunis' en het natuurdomein 'Karthuizerduinen' (totaal 22 ha 5 a 57 ca).

Dit Vlaams natuurreservaat maakt deel uit van een opeenvolging van duintypes die uniek en zeer waardevol is in Europees verband. Dit Ter Yde-duinencomplex beslaat een totale oppervlakte van 258 ha. Naast het natuurreservaat omvat dit duinencomplex van noord naar zuid ook de Zeebermduinen, het Hannecartbos, de Plaatsduinen en de Oostvoorduinen.

De hoge actuele waarde dankt het Ter Yde-duinencomplex aan het voorkomen van veel bedreigde en zeldzame soorten planten en dieren en het nog steeds optreden van enkele unieke processen van landschapsvorming (bijvoorbeeld vorming van duinpannen). Het gebied wordt echter lokaal bedreigd door een aantal ingrepen zoals versnippering door aanleg van wegen, recreatie, bemesting,... Om het voortbestaan van de eerder vermelde waardevolle elementen te verzekeren, werd het Vlaams natuurreservaat Ter Yde aangewezen. Het natuurreservaat is eigendom van het Vlaamse Gewest en wordt beheerd door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (AMINAL - Afdeling Natuur). Eveneens bij Ministerieel Besluit van 29 oktober 1998 werden 'De Kleiputten van Heist' te Knokke-Heist als Vlaams natuurreservaat aangewezen. Reeds eind 1997 werd aan de 'Baai van Heist' het statuut van Staatsnatuurreservaat (lees nu Vlaams natuurreservaat) toegekend. De 'Kleiputten van Heist' beslaan 8 ha 37 a 52 ca. Beide natuurreservaten maken deel uit van een groter geheel, met name het strand-, duin- en poldercomplex van Heist-West en Ramskapelle met

Brusselle Enterprises nv

Westendelaan 1, 8620 Nieuwpoort

Tel. 058/23.25.13

Fax 058/23.05.76

Aanneming van draai-, frees-, slijp- en kotterwerk,
zowel conventioneel als op CNC-machines
Vol- en halfautomatisch lassen

een totale oppervlakte van 250 ha. Naast de Baai van Heist en de Kleiputten van Heist maken van noord naar zuid ook het buffergebied 'De Sashul', de 'Vuurtorenweide' en de 'Lage weiden van Ramskapelle' deel uit van dit landschappelijk geheel. De Kleiputten van Heist zijn een voorbeeld van een recente reliëfswijziging tengevolge de kleiwinningen. Het terrein bestaat uit de kleiputten zelf die gevuld zijn met water en ophogingen langs de spoorweg. Het uitzicht van het gehele landschap is het resultaat van een eeuwenlang menselijk handelen. Toch vormt het gebied, ecologisch gezien, een interessante opeenvolging van zee, strand, duin, opgespoten terrein en polders met een groot potentieel aan (bescheiden) natuurontwikkelingsmogelijkheden. De noord-zuidgerichte 'groene as' biedt ook mogelijkheden tot wandelen en fietsen en natuurbeleving en -studie. De Baai van Heist, het buffergebied de Sashul, delen van de Vuurtorenweide en van de Kleiputten van Heist zijn in eigendom van het Vlaams Gewest (AMINAL – Afdeling Natuur). De Lage weiden van Ramskapelle zijn volledig in eigendom van particulieren. Bij Ministerieel Besluit van 3 maart 1999 is ook de Ijzermonding als Vlaams natuurreservaat erkend. Het gaat om 52 ha 61 a 54 ca. De Ijzermonding is het enige gebied van Vlaanderen waar zoet rivierwater en zout zeewater met elkaar in contact komen. Deze eigenschap leidt tot zeer specifieke natuurlijke fenomenen inzake flora, fauna, ...

europartner® time systems | sales management

**TIJDSREGISTRATIE
JOBOPVOLGING
NACALCULATIE**

Wie doet wat?
Aan welk order of project?
Verbruikte materialen?
Aantal?
Wanneer en hoelang?
Niet-productieve uren?
Rendement?
Controle voorcalculatie?

EUROCAP software

**ECHE MOBILITEIT
VOOR VERTEGENWOORDIGERS**

- Complete PC in handformaat
- Geen opstarttijden
- Probleemloze Windows '95/NT connectiviteit

PROSPECTIE - DATABASE

- Eenvoudig en overzichtelijk
- Uiterst selectieve database
- Windows '95/NT

Europartner Time Systems bvba • Ringlaan 20 • B-8520 Kuurne
E-mail: info@europartner.be • Tel.: (056) 35 54 16 • Fax: (056) 37 27 95

Hierna volgen een aantal opportuniteiten die de TIV uit een internationaal aanbod weerhouden heeft en die potentieel interessant kunnen zijn voor Vlaamse bedrijven.

De TIV is de Gemeenschappelijke Technologische Innovatiecel van de Vlaamse GOM's.

Indien één of meerdere voorstellen u interesseren, dan kan u vrijblijvend informatie verkrijgen via de GOM - West-Vlaanderen, of rechtstreeks bij de TIV.

De GOM - West-Vlaanderen en de TIV staan klaar om u te helpen bij het oplossen van uw concrete problemen inzake innovatie of technologie-overdracht.

Info :

GOM - West-Vlaanderen,

Koen Astaes, tel.: 050/36 71 00

TIV, Alfons Kemps, tel. 02/219 56 10

Minerale betoncoating

(Ref. : TT-1715-B)

Een Oostenrijkse onderneming ontwikkelde een betoncoating op basis van een mineraal impregnering. Na coating van zowel vers als oud beton behoudt men een hydrofiel karakter aan de oppervlakte.

Aangezien de coating in de betonporiën dringt en pas daar mineraliseert, verkrijgt men een zeer langdurige werking en een betere vorstbescherming, aangezien de poriën voor een deel gedicht worden.

Hoofdbedoeling van de coating is een soort camouflagekleur aan te brengen om de betonnen structuur minder opvallend te maken in het landschap.

Ontwikkelingsgraad :

commercieel beschikbaar.

Voorstel :

exclusieve verdeling / franchise.

Groenteverwerking

(Ref. : TT-1716-BT)

De stevigheid van groenten en fruit in blik of ingevroren kan verbeterd worden via een behandeling ontwikkeld door een Amerikaanse universiteit. Het onderwerpen van groenten en fruit aan een 2-staps blancheren vóór het invriezen of inblikken, maakt het mogelijk om de stevigheid en textuur van de producten te bepalen. Het proces is gebaseerd op de activatie en desactivatie van bepaalde enzymen tijdens het blancheren op twee verschillende temperaturen. Het procédé maakt het inblikken en invriezen mogelijk van groenten met een gevoelige textuur: groene peper, broccoli, bloemkool, uien, kool en komkommers. De knowhow is gepatenteerd en kan gevaloriseerd worden via licenties.

Ontwikkelingsgraad :

prototype.

Voorstel :

licentie.

Milieuproblemen

- Vergunningsaanvragen
- Wetgeving
- Integratie van milieuzorg en kwaliteitszorg
- Steunmaatregelen voor onderzoek of voor milieu-investeringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer :

Milieu cel van de GOM - West-Vlaanderen

Instant joystick (Ref. : TT-1717-ME)

De standaard invoersystemen voor een personal computer zijn het toetsenbord en de muis.

In bijzondere gevallen kan een bijkomend systeem gewenst zijn zoals een grafisch tablet, een trackbal, een touchpad of een joystick.

Er zijn ook toetsenborden te koop met ingebouwde trackbal of touchpad. Deze laatst genoemde systemen hebben als voordeel dat ze geen extra kantoorruimte innemen.

Er is ook een oplossing voor het geval een joystick gewenst is, maar men de extra plaatsruimte hiervoor niet heeft.

Het betreft de keyboard joystick, een zeer eenvoudige kunststofconstructie die men gewoon over de pijltjestoetsen van het toetsenbord plaatst.

Er is geen bijkomende software vereist; elk programma dat kan werken met de pijltjestoetsen, zal nu ook werken met deze keyboard joystick.

Per pallet van 840 stuks komt de stukprijs op 6 US dollar.

Ontwikkelingsgraad :
commercieel beschikbaar.

Voorstel :
distributie.

Wegwerp grasmaaiër mes (Ref. : TT-1718-M)

De vinding verwijst naar een wegwerpmes als opzetstuk voor het roterend mes van klassieke grasmaaiers. In plaats van op regelmatige tijdstippen de grasmaaiërmessen bij te slijpen, kan men op het roterend gedeelte, zonder gebruik te maken van werktuigen, een nieuw wegwerpmes monteren. Men verwijst naar een wegwerpstuk dat uit één stuk uit een plaat gestampt wordt, waarbij twee ongeplooid kanten een snijvlak vormen in V-vorm. De Amerikaanse vinding werd geoctrooieerd.

Ontwikkelingsgraad :
prototype.
Voorstel :
productie- en distributielicentie.

Medisch-biologische therapeutische behandeling (Ref. : TT-1719-MF)

Een aantal medische klachten zoals migraine, stress, slaapstoornissen en maag-darmstoornissen kan sinds kort behandeld worden met een nieuwe therapie, genaamd Psychofonie.

Zoals uit de naam al blijkt, wordt hier gewerkt met auditieve stimuli

die een gunstig effect hebben op de eerder genoemde klachten. Op basis van een EEG wordt een persoonlijke cassetteband of CD aangeemaakt die de patiënt driemaal daags moet beluisteren. Een therapeutische sessie, die men in een rustige omgeving dient te verrichten, neemt ongeveer tien minuten in beslag.

Het computerprogramma dat de klankband aanmaakt, maakt bewust geen gebruik van gecomponeerde muziek, maar genereert een reeks klanken op basis van de beta- en thetagolven van de patiënt. De opname van een EEG mag enkel door een gediplomeerd medicus gebeuren (huisarts, internist, neuroloog ...). Dit neemt ongeveer 20 minuten tijd in beslag. Er werd een vereenvoudigde EEG-recorder ontwikkeld die informatie van acht kanalen kan opnemen. Deze informatie wordt in een uitneembare geheugenkaart opgeslagen.

Ontwikkelingsgraad :
wordt reeds sinds 1995 toegepast in Oostenrijk, Duitsland en Zwitserland.

Voorstel :
exclusieve licentie voor België en Luxemburg voor de franchise-verkoop aan de medische doelgroepen.

Rationeler energieverbruik

Voorlichting over :

- Rationeel Energieverbruik (REG)
- Energiebesparingsmogelijkheden
- Steunmaatregelen voor onderzoek of REG-investeringen
- Energiezelftest

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer :

Energiecel van de GOM - West-Vlaanderen

KMO- begeleider en wegwijzer

GOM - West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge
Tel. 050/36.71.00
Fax 050/36.31.86

Bout- of moersnelkoppeling (Ref. : TT-1720-MB)

Deze Amerikaanse technologie geeft een oplossing voor een snelle koppeling van het type bout-moer waarbij de schacht met schroefdraad niet over de volledige lengte moet geschroefd worden, maar axiaal kan aangedrukt worden.

Enkel het aantrekken van de verbinding gebeurt door de klassieke roterende beweging. Dit soort snelkoppeling kan gebruikt worden op plaatsen waar onvoldoende ruimte is om op een roterende wijze een bout of moer vast te zetten.

Het mechanisme van snelkoppeling is vervat in ofwel de moer, ofwel de bout, ofwel in een werkstuk. De technologie werd beschermd door een Amerikaans brevet.

Ontwikkelingsgraad :
ruimtevaarttechniek.

Voorstel :
licentie.

Weegstelsysteem voor vrachtwagens (Ref. : TT-1721-MF)

Het betreft hier een weegstelsysteem dat op het vrachtwagenchassis gemonteerd wordt. De meting gebeurt door middel van 'load cellen' die robuust genoeg zijn om een betrouwbare meting op langere termijn te garanderen.

Deze cellen zijn tevens gevoelig genoeg om te reageren op minimale gewichtswijzigingen.

Het is belangrijk dat er behalve de load cellen geen andere vrachtwagenonderdelen tussen het chassis en de opgebouwde tank (of bak) aanwezig zijn.

In Oostenrijk, waar dit weegstelsysteem op punt gesteld werd, kent het veel succes bij de vuilnisophaling, het transport van bulkgoederen, vloeibaar gas en stookolie. De chauffeur kan in de stuurcabine het gewicht van de lading aflezen tot 10 kg nauwkeurig.

Ontwikkelingsgraad :
commercieel beschikbaar,
EC-gekeurd in 1997.

Voorstel :
distributierechten voor België en Luxemburg.

Kleine universele strooimachine (Ref. : TT-1722-M)

Een Oostenrijkse onderneming ontwikkelde een kleine universele strooimachine voor landbouwtoepassingen. De trechtervormige strooimachine is kleiner dan de gekende apparaten en is in hoofdzaak bedoeld om de kleine zaden voor tussengewassen of groenbemesting breed uitspreidend te werpen. Het apparaat is aangedreven door een elektromotor dat zijn voeding haalt van de batterij van de tractor. Dit heeft het voordeel dat het zowel op de tractor als op een landbouwwerktuig kan gemonteerd worden. Op deze wijze kan bijvoorbeeld in één beweging geëgd en gezaaid worden.

Het apparaat wordt bediend door een elektronische module die op afstand de besturing kan doorvoeren, vb. traploos toerental met een strooibreedte van twee tot 20 meter.

Het apparaat is universeel omdat het kan gebruikt worden om te zaaien (gras, klaver), bemesten of het werpen van strooizout. Bovendien kan het apparaat, gezien zijn geringe omvang (inhoud 75 liter, eigen gewicht 25 kg) bevestigd worden aan kleinere voertuigen of aangedreven tuinbouwwerktuigen.

Ontwikkelingsgraad :
commercieel beschikbaar.
Voorstel :
distributielicentie / andere.

Verzet tegen een belastingaanslag

Stephan Janssens

Senior Consultants,

Ernst & Young Tax Consultants

Eigenlijk is de term 'verzet' die we hierboven in de titel gebruiken, niet de correcte term. In fiscale zaken spreken we van 'een bezwaar tegen een aanslag'. Wie niet akkoord gaat met de belastingberekening die hij kreeg, moet bezwaar aantekenen bij de gewestelijk directeur. De procedure die hij daarbij moet volgen wijzigde onlangs grondig.

Een aanslagjaar

Vooraleer we de wijzigingen aanpakken wil ik toch even een goed beeld geven van de inwerkingtreding van de nieuwe procedure. Het begrip 'aanslagjaar' staat daarbij centraal. In personenbelasting is het aanslagjaar, onder normale omstandigheden, het jaar dat volgt op het inkomstenjaar. Inkomsten van het jaar 1997 vallen onder aanslagjaar 1998. U heeft ze aangegeven in 1998 en de 'afrekening' is wellicht al in uw brievenbus gevallen.

In vennootschapsbelasting ligt de zaak ietsjes anders. Daar kijken we naar de afsluitdatum van de boekhouding. Als de boekhouding afsluit op 31 december, dan is het aanslagjaar, het jaar volgend op het boekjaar. In alle andere gevallen is het aanslagjaar, het jaar waarin de boekhouding wordt afgesloten. Dus :

Afsluiting boekjaar	Aanslagjaar
30 december 1997	1997
31 december 1997	1998
1 januari 1998	1998

En dan nu naar de fiscale procedure.

Het bezwaar van aanslagjaar 1998

Als u niet akkoord gaat met de aangifte die u recent ontving (dus met betrekking tot aanslagjaar 1998), dan moet u bezwaar indie-

nen bij de gewestelijk directeur. U heeft daar tijd voor tot 30 april van het jaar volgend op het jaar waarin de belasting werd gevestigd, met een minimum van zes maanden. Als uw belasting werd ingekohierd op 3 januari 1999, dan heeft u tijd tot 30 april 2000 om bezwaar in te dienen tegen de aanslag.

De gewestelijke directeur treedt op als een administratieve rechtbank. Hij heeft geen bijzondere termijnen waarbinnen hij zijn beslissingen moet nemen.

Als u niet akkoord gaat met de beslissing van de gewestelijke directeur, dan moet u naar de rechtbank van eerste aanleg. Deze stap is nieuw en werd ingevoerd met ingang van 1 maart 1999. U kan niet rechtstreeks naar de rechtbank. U moet altijd eerst bezwaar indienen bij de gewestelijk directeur.

De regel dat u naar de rechtbank van eerste aanleg moet stappen geldt ook voor hangende bezwaarschriften. Met andere woorden, als u op dit ogenblik een bezwaarschrift heeft lopen voor aanslagjaar 1997 of zelfs vroeger, dan moet u naar de rechtbank van eerste aanleg als u niet akkoord gaat met de uitspraak van de directeur.

Het bezwaar van aanslagjaar 1999

We kijken al even vooruit naar volgend jaar : u bent niet akkoord met de aanslag over inkomsten 1998.

U heeft slechts drie maanden tijd om te reageren en een bezwaar in te dienen (nog steeds bij de gewestelijk directeur). Dat is heel wat minder dan de minimumtermijn van zes maanden die u nu heeft.

In geval van een negatieve beslissing van de directeur gaat u naar de rechtbank van eerste aanleg.

In principe heeft de directeur nog steeds niet de verplichting om zijn beslissing te nemen binnen

een bepaalde termijn. Maar u heeft nu wel een drukingsmiddel achter de hand. U moet namelijk niet wachten tot de gewestelijk directeur zich heeft uitgesproken over de zaak, om naar de rechtbank te stappen. U kan al na zes maanden na het toekomen van het bezwaarschrift bij de directeur, een beroep aantekenen bij de rechtbank. Die termijn is negen maanden als de aanslag waartegen u in bezwaar gaat, een aanslag van ambtswege is (bijvoorbeeld omdat u geen aangifte heeft ingediend).

Dit drukingsmiddel heeft u dus niet voor aanslagjaar 1998 en vroeger. Tenminste, u heeft dat niet tot 31 maart 2001. Als u op dat ogenblik nog steeds geen uitspraak heeft over het bezwaarschrift, speelt de regel wel.

Na de rechtbank komt een hof

Als ook de rechtbank van eerste aanleg u niet gunstig gezind is, kunt u terecht bij het Hof van Beroep. U heeft één maand om beroep aan te tekenen tegen de uitspraak van de rechtbank.

Snelrecht

De achterstand in de behandeling van bezwaarschriften was schrijnend. De behandeling van een bezwaarschrift neemt al gauw een jaar in beslag. Termijnen van vijf jaar en meer, zijn bekend. De toestroom is ook vrij groot.

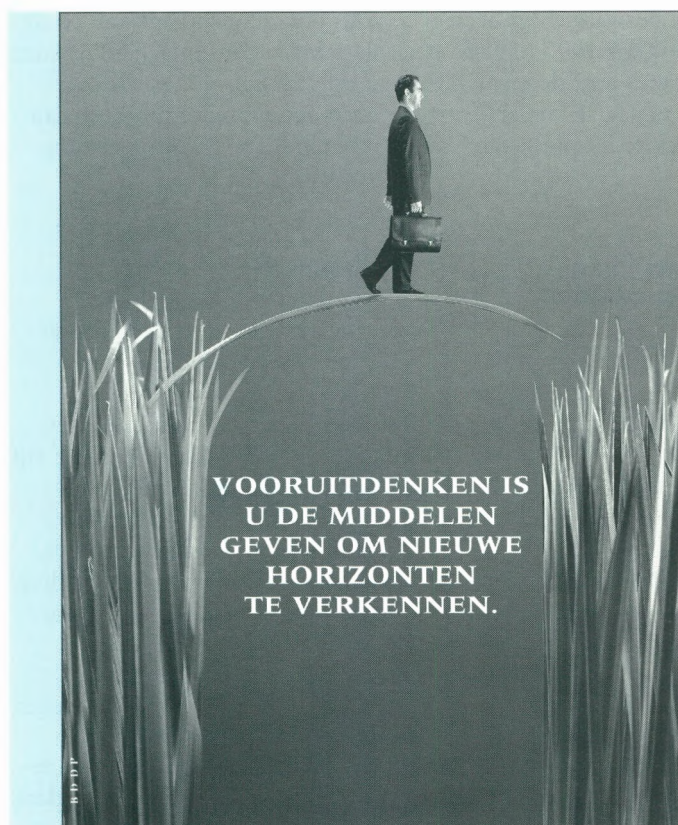
Eén van de doelstellingen van de hervorming is om de afhandeling van bezwaarschriften te versnellen : de evidente bezwaren worden onmiddellijk afgehandeld door de directeur. De moeilijkere gevallen komen voor de rechtbank.

Het is echter volstrekt onduidelijk of deze moeilijkere gevallen daar sneller zullen behandeld worden.

Wellicht speculeerde de wetgever bij deze hervorming meer op het feit dat de drempel naar de rechtbank voor heel wat belastingplichtigen tamelijk hoog is. Voor een rechtbank kan u zich enkel laten vertegenwoordigen door een advocaat zodat de kostprijs van de procedure de hoogte wordt ingejaagd.

Een hervorming met voor- en nadelen dus.

Aanslagjaar	Bezwaartermijn	Termijn om in beroep te gaan
1998 en vorige	30 april en min. zes maanden	drie maanden na kennisgeving van de beslissing van de directeur (vanaf 31 maart 2001, zes maanden of negen maanden na ontvangst van bezwaar)
1999 en volgende	drie maanden	drie maanden na kennisgeving van de beslissing van de directeur of zes maanden (negen maanden) na ontvangst van bezwaar

Als ondernemer bent u voortdurend op zoek naar kansen om uw bedrijf verder te ontwikkelen. Om een meerwaarde te creëren ten opzichte van de concurrentie. Kortom, om te **GROEIEN**. Daarbij is vooruitdenken van essentieel belang. Tijdig de trends met toekomstpotentieel opsporen. Overinvestering vermijden en de risico's van export evalueren. In een wereld waarin alles steeds sneller verandert, kunt u dat niet altijd alleen. U hebt een bank nodig die **VOORUITDENKT**. Die u informeert, adviseert en ondersteunt. De BBL verbindt zich daartoe. Door al haar kennis en kracht in te zetten om uw projecten te **BEGELEIDEN** en te doen slagen. Met adviezen en producten op maat van uw ambitie. De enige manier om de toekomst van uw bedrijf alle kansen te geven.

WIJ GEVEN DE TOEKOMST ALLE KANSSEN

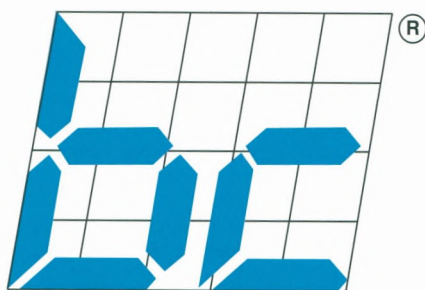
BRUGGE
050/312398

KORTRIJK
056/418900

OOSTENDE
059/807080

**BEDRIJVENCENTRA
WEST-VLAANDEREN**

ROESELARE
051/229309

WAREGEM
056/620211

WESTHOEK
057/209882

Start uw bedrijf met ons

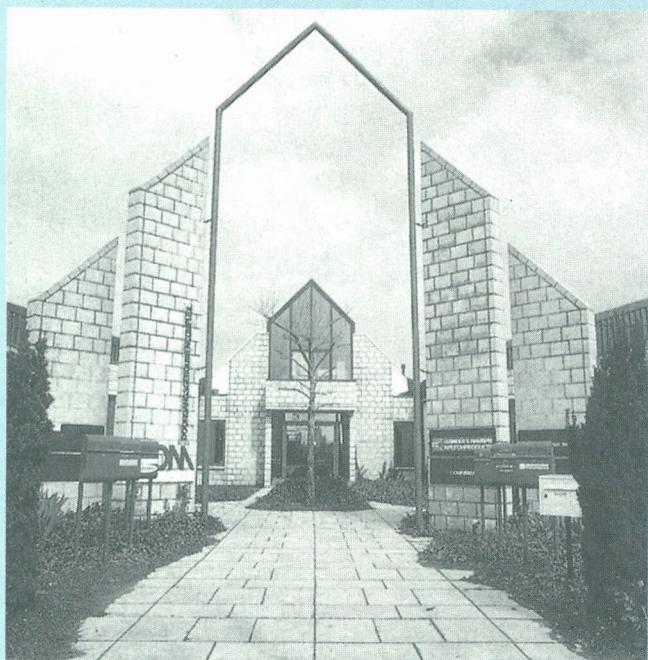
Een samenwerking van

GOM
WEST-VLAANDEREN

• **Bedrijfsleven**

POLYVALENTE bedrijfs- en kantoorruimten te huur

Diksmuide - Ieper - Oostende - Poperinge - Veurne - Wevelgem

**optimaal gelegen
bedrijfsvriendelijk milieu**

voor meer inlichtingen,
contacteer

GOM
WEST-VLAANDEREN

Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge
tel. 050/36 71 00
fax 050/36 31 86

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1999: 650 fr.
(BTW en port inbegrepen).

Compleet pakket 1999: 1.500 fr.
(BTW inbegrepen).

Het compleet pakket omvat
het tijdschrift en de andere publicaties
van het jaar.

■ Uitgaven Wes en Gom - West-Vlaanderen

- O. Vanneste & G. Declercq,
Kust en Hinterland, 1955.
O. Vanneste & G. Declercq,
Le littoral et son Hinterland, 1955.
G. Declercq & O. Vanneste, Structurele
Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.
West-Vlaanderens economische groei,
1965, 172 blz.
Adresboek van de Westvlaamse Industrie,
1978.
Biotechnologisch Repertorium voor
Vlaanderen, 1987, 400 fr.
Toeleveringsrepertorium Elektrotechniek &
Elektronica, 1999, 990 fr.
Toeleveringsrepertorium Metaalsector,
1999, 1.490 fr.
Toeleveringsrepertorium Kunststoffen en
Rubber, 1999, 990 fr.
Toeleveringsrepertorium Sector Industriële
diensten West-Vlaanderen, 1999,
990 fr.

■ Reeks Wes

(BTW en port inbegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het
Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische
Zeevisserij, 1959, 358 blz.
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche
Maritime Belge, 1959, 358 pp.
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M.
Zwaenepoel, Het Arrondissement
Brugge, 1961, 463 blz.
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel,
Het Arrondissement Oostende, 1962,
444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962,
256 blz.
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel,
Het Arrondissement Roeselare, 1963,
336 blz.
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse
grensarbeiders in Noord-Frankrijk,
1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les
Frontaliers de la Flandre Occidentale
dans le Nord de la France, 1964,
144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964,
189 blz.
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De
landbouw in West-Vlaanderen, 1965,
352 blz.
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en
de regionaal-economische politiek,
1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys,
Het Arrondissement Tielt, 1968,
410 blz., 297 fr.
- 14 J. Theys, Een analyse van de
Westvlaamse grensarbeid in Noord-
Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.
- 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969,
332 blz.
- 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de
toeristische bestedingen van de
Belgische bevolking, 1969, 264 blz.,
297 fr.

- 17 N. Vanhove, Structure des vacances et
dépenses touristiques de la population
belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
- 18 J.M.I. Demeyere, Demografische
facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
- 19 R. Branson, J. Theys, H. Van
Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire
sektor en verzorgende centra van West-
Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
- 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in
West-Vlaanderen, 1972, 209 blz.,
290 fr.
- 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme
- Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz.,
509 fr.
- 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot
Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.
- 23 De Westvlaamse gemeenten in de
Volkstelling 1970, 1974, 128 blz.,
216 fr.
- 24 Symarindus. De energiefunctie
van de Belgische Kust en de maritieme
industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
- 25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde
toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
- 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220
blz., 445 fr.
- 27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256 blz.,
500 fr.
- 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen,
1982, 400 blz., 774 fr.
- 29 E. Omeij, Kwalitatieve discrepanties in
de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz.,
819 fr.
- 30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken,
1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.
- 31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen
2000 - Een strategie voor economische
ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.
- 32 O. Vanneste, Verzamelde toespraken,
1990-1996, 1997, 464 blz., 1.300 fr.
- 18 Infrastrukturele behoeften, 1979,
80 blz., 166 fr.
- 19 Strukturaalanalyse van de textielnijverheid
in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz.,
285 fr.
- 20 Zeebrugge en de maritimisering van
zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
- 21 Strukturaalanalyse van de
metaalnijverheid in West-Vlaanderen,
1982, 156 blz., 314 fr.
- 22 Strukturaalanalyse van de
voedingsnijverheid in West-Vlaanderen,
1983, 120 blz., 248 fr.
- 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot
inbreiding in vijf Westvlaamse
gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
- 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984,
192 blz., 381 fr.
- 25 Financiële analyse van de Westvlaamse
industriële ondernemingen, 1984,
56 blz., 124 fr.
- 26 Studie ter voorbereiding van een
geïntegreerde actie voor de Westhoek,
1986, 116 blz., 280 fr.
- 27 Marktstrategie voor de Britse
toeristische markt, 1986, 176 blz.,
600 fr.
- 28 Huisvestingsbehoeften in West-
Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz.,
175 fr.
- 29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree,
Sociaal-economische verantwoording en
milieu-effectenrapportering, 1987,
112 blz., 250 fr.
- 30 Masterplan ter renovatie van de haven
van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.
- 31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid
voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz.,
85 fr.
- 32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz.,
154 fr.
- 33 Hoeveel toerisme in de Westhoek, 1989,
88 blz., 226 fr.
- 34 Telecommunicatie morgen -
Telematicadiensten en ISDN-netwerk,
1990, 28 blz., 95 fr.
- 35 Strategisch marketingplan voor
het toerisme te Knokke-Heist,
een toeristisch beleidsactieplan, 1991,
32 blz., 95 fr.
- 36 Het vakantie- en korte-vakantiedrag
van de Belgen in de periode 1982-88,
1991, 44 blz., 136 fr.
- 37 De economische betekenis
van het toerisme te Brugge, 1992,
96 blz., 260 fr.
- 38 Mogelijkheden voor het riviertoeerisme
in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz.,
170 fr.
- 39 Het vakantie- en korte-vakantiedrag
van de Belgen in de periode 1982-
1991, 1994, 32 blz.,
200 fr. + portkosten
- 40 Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen,
1994, 52 blz., 550 fr.
- 41 West-Vlaanderen in cijfers, 1995,
119 blz., 790 fr.
- 42 Het internationaal toeristisch
marketingplan voor België, 1996,
84 blz., 790 fr.
- 43 Evolutie van de productie en
verwerking van huishoudelijk afval
in de provincie West-Vlaanderen,
1997, 94 blz., 850 fr.
- 44 Socio-economische profielen van de
arrondissementen in West-Vlaanderen,
1998, 148 blz., 900 fr.
- 45 Bezetting van de bedrijventerreinen in
West-Vlaanderen, 1998, 322 blz.,
1.490 fr.
- 46 Het logiesaanbod aan de kust, 1998,
56 blz., 590 fr.
- 47 Mestproblematiek in de provincie
West-Vlaanderen, 73 blz., 750 fr.

■ Reeks Facetten van West-Vlaanderen

(BTW inbegrepen, exclusief portkosten)

- 1 De uitbouw van de haven van
Zeebrugge, 1972, 48 blz.
- 2 Het recreatief buitenverblijf, 1973,
100 blz., 124 fr.
- 3 De waterverontreiniging in het
Ijzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
- 4 Distributiebedrijven en handelscentra in
West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
- 5 De waterverontreiniging van de
binnenwaters van Midden- en Oostkust,
1974, 105 blz., 151 fr.
- 6 Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
- 7 De waterverontreiniging in het
hydrografisch bekken van de Leie en de
Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
- 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge
na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
- 9 De toeristische statistiek in België,
1976, 84 blz., 151 fr.
- 10 Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976,
64 blz., 124 fr.
- 11 Evolutie van de werkloosheid in West-
Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
- 12 De algemene waterbevoorrading van
West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
- 13 Prognose van de bevolking en actieve
bevolking in West-Vlaanderen, 1978,
48 blz., 105 fr.
- 14 De ontwikkeling van het vakantiedrag
van de Belgische bevolking, 1978,
124 blz., 255 fr.
- 15 Prognose van het aantal gezinnen en
raming van de huisvestingsbehoeften in
West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.
- 16 Terreinbehoeften voor Tewerkstelling,
Toerisme en Rekreatie in West-
Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
- 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979,
76 blz., 159 fr.

MILIEUVRIENDELIJKE MESTSTOFFEN

051 - 500 800

IMMOBILIËN-CLINTONPARK-ROESELARE

051 - 24 98 05

RC system
ALUMINIUM PROFESSIONALS

KNOW-HOW IN ALUMINIUM

051 - 72 96 66

ACCENT
BUSINESS PARK

ACCENT BUSINESS PARK

051 - 26 39 80

REMI CLAEYS ALUMINIUM

051 - 72 97 11

TEGELS-TRAPPEN-ARCHITECTONISCH BETON

056 - 21 17 84

HOTEL- EN BUSINESSCENTER HOOGLUDE

051 - 70 25 83

HOTEL- EN BUSINESSCENTER OUDENBURG

059 - 26 51 67

Hippodroom Wellington

OOSTENDE

059 - 80 60 55

THERMAE PALACE

HOTEL- EN BUSINESSCENTER OOSTENDE

059 - 80 66 44

DESIMPEL
100 jaar
ondernemingszin

ZEEBRUGGE

EERSTERANGS
RORO- EN
CONTAINERHAVEN

Inlichtingen:

Havenbestuur Brugge-Zeebrugge
Isabellalaan 1
8380 Zeebrugge
België
Tel. +32 50 54 32 11
Fax +32 50 54 32 24
Internet:
<http://www.zeebruggeport.be>
E-mail: mbz@zeebruggeport.be